

---

11 Shrimaddevibhagavatamahapurane Ekadashah Skandhah

ॐ श्रीमद्देवीभगवतमहापुराणे एकादशः स्कन्धः

Document Information

Text title : Devi Bhagavata Mahapurana Skandha 11

File name : devIbhAgavatam11.itx

Category : purana, devI, devii, devibhagavatam

Location : doc_purana

Transliterated by : Vishwas Bhide, satsangdhara.net

Proofread by : Vishwas Bhide, satsangdhara.net

Latest update : March 30, 2024

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 31, 2024

sanskritdocuments.org

---

౧౧ శ్రీమద్దేవీభాగవతమహాపురాణే ఏకాదశః స్కంధః

౧౧.౧ ప్రథమోఽధ్యాయః । మనుకృతం దేవీస్తవనమ్ ।

నారద ఉవాచ ।

భగవన్ భూతభవ్యేశ నారాయణ సనాతన ।

ఆఖ్యాతం పరమాశ్చర్యం దేవీచారిత్రముత్తమమ్ ॥ ౧ ॥

ప్రాదుర్భావః పరో మాతుః కార్యార్థమసురద్రుహమ్ ।

అధికారాప్తిరుక్తాత్ర దేవీపూర్ణకృపావశాత్ ॥ ౨ ॥

అధునా శ్రోతుమిచ్ఛామి యేన ప్రీణాతి సర్వదా ।

స్వభక్తాన్పరిపుష్టాతి తమాచారం వద ప్రభో ॥ ౩ ॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

శృణు నారద తత్త్వజ్ఞ సదాచారవిధిక్రమమ్ ।

యదనుష్ఠానమాత్రేణ దేవీ ప్రీణాతి సర్వదా ॥ ౪ ॥

ప్రాతరుత్థాయ కర్తవ్యం యద్ ద్విజేన దినే దినే ।

తదహం సమృప్తవజ్ఞామి ద్విజానాముపకారకమ్ ॥ ౫ ॥

ఉదయాస్తవయం యావద్ ద్విజః సత్కర్మకృద్భవేత్ ।

నిత్యనైమిత్తికైర్మక్తః కామ్యైశ్చాన్యైరగర్హితైః ॥ ౬ ॥

ఆత్మనశ్చ సహాయార్థం పితా మాతా న తిష్ఠతి ।

న పుత్రదారా న జ్ఞాతిర్ధర్మస్తిష్ఠతి కేవలమ్ ॥ ౭ ॥

తస్మాద్ధర్మం సహాయార్థం నిత్యం సఞ్చిను సాధనైః ।

ధర్మేణైవ సహయాత్తు తమస్తరతి దుస్తరమ్ ॥ ౮ ॥

ఆచారః ప్రథమో ధర్మః శ్రుత్యుక్తః స్మార్త ఏవ చ ।

తస్మాదస్మిన్సమాయుక్తో నిత్యం స్యాదాత్మనో ద్విజః ॥ ౯ ॥

ఆచారాల్లభతే చాయురాచారాల్లభతే ప్రజాః ।

ఆచారాదన్నమక్షయ్యమాచారో హన్తి పాతకమ్ ॥ ౧౦ ॥

ఆచారః పరమో ధర్మో నృణాం కల్యాణకారకః ।
 ఇహ లోకే సుఖీ భూత్వా పరత్ర లభతే సుఖమ్ ॥ ౧౧॥
 అజ్ఞానాన్ధజనానాం తు మోహితైర్భ్రామితాత్మనామ్ ।
 ధర్మరూపో మహాదీపో ముక్తిమార్గప్రదర్శకః ॥ ౧౨॥
 ఆచారాత్ప్రాప్యతే త్రైవ్యమాచారాత్కర్మ లభ్యతే ।
 కర్మణో జాయతే జ్ఞానమితి వాక్యం మనోః స్మృతమ్ ॥ ౧౩॥
 సర్వధర్మవరిష్టోఽయమాచారః పరమం తపః ।
 తదేవ జ్ఞానముద్దిష్టం తేన సర్వం ప్రసాద్యతే ॥ ౧౪॥
 యస్తావచారవిహీనోఽత్ర వర్తతే ద్విజసత్తమః ।
 స శూద్రవద్ బహిష్కార్యో యథా శూద్రస్తథైవ సః ॥ ౧౫॥
 ఆచారో ద్వివిధః ప్రోక్తః శాస్త్రీయో లౌకికస్తథా ।
 ఉభావపి ప్రకర్తవ్యౌ న త్యాజ్యౌ శుభమిచ్ఛతా ॥ ౧౬॥
 గ్రామధర్మా జాతిధర్మా దేశధర్మాః కులోద్భవాః ।
 పరిగ్రాహ్యౌ నృభిః సర్వైర్నైవ తాల్లభ్యయేన్మునే ॥ ౧౭॥
 దురాచారో హి పురుషో లోకే భవతి నిన్దితః ।
 దుఃఖభాగీ చ సతతం వ్యాధినా వ్యాప్త ఏవ చ ॥ ౧౮॥
 పరిత్యజేదర్థకామౌ యౌ స్యాతాం ధర్మవర్జితౌ ।
 ధర్మమప్యసుఖోదర్కం లోకవిద్విష్టమేవ చ ॥ ౧౯॥
 నారద ఉవాచ ।
 బహుత్వాదిహ శాస్త్రాణాం నిశ్చయః స్యాత్కథం మునే ।
 కియత్ప్రమాణం తద్ బ్రూహి ధర్మమార్గవిన్ద్యయే ॥ ౨౦॥
 శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 శ్రుతిస్మృతి ఉభే నేత్రే పురాణం హృదయం స్మృతమ్ ।
 ఏతత్త్రయోక్త ఏవ స్యాద్ధర్మో నాన్యత్ర కుత్రచిత్ ॥ ౨౧॥
 విరోధో యత్ర తు భవేత్త్రయాణాం చ పరస్పరమ్ ।
 శ్రుతిస్తత్ర ప్రమాణం స్యాద్ ద్వయోర్మైత్రే స్మృతిర్నైవ ॥ ౨౨॥
 శ్రుతిద్వైధం భవేద్వ్యత్ర తత్ర ధర్మావృథౌ స్మృతౌ ।

స్మృతిద్వైధం తు యత్ర స్యాద్విషయః కల్పతాం పృథక్ || ౨౩||

పురాణేషు క్వచిచ్చైవ తన్తదృష్టం యథాతథమ్ |
ధర్మం వదన్తి తం ధర్మం గృహ్ణీయాన్న కథఞ్చన || ౨౪||

వేదావిరోధి చేత్తన్తం తత్ప్రమాణం న సంశయః |
ప్రత్యక్షశ్రుతిరుద్ధం యత్తత్ప్రమాణం భవేన్న చ || ౨౫||

సర్వథా వేద ఏవాసౌ ధర్మమార్గప్రమాణకః |
తేనావిరుద్ధం యత్కించ్చత్తత్ప్రమాణం న చాన్యథా || ౨౬||

యో వేదధర్మముఞ్ఞిత్య వర్తతేన్యప్రమాణతః |
కుఞ్ఞాని తస్య శిష్యార్థం యమలోకే వసన్తి హి || ౨౭||

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన వేదోక్తం ధర్మమాశ్రయేత్ |
స్మృతిః పురాణమన్యద్వా తన్తం వా శాస్త్రమేవ చ || ౨౮||

తన్మూలత్వే ప్రమాణం స్యాన్నాన్యథా తు కదాచన |
యే కుశాస్త్రాభియోగేన వర్తయన్తిహ మానవాన్ || ౨౯||

అధోముఖోర్ధ్వపాదాస్తే యాన్యన్తి నరకార్ణవమ్ |
కామాచారాః పాశుపతాస్తథా వై లిఙ్గధారీణః || ౩౦||

తప్తముద్రాఙ్కితా యే చ వైఖానసమతానుగాః |
తే సర్వే నిరయం యాన్తి వేదమార్గబహిష్కృతాః || ౩౧||

వేదోక్తమేవ సద్ధర్మం తస్మాత్కుర్యాన్నరః సదా |
ఉత్థాయోత్థాయ బోధవ్యం కిం మయాద్య కృతం కృతమ్ || ౩౨||

దత్తం వా దాపితం వాపి వాక్యేనాపి చ భాషితమ్ |
ఉపపాపేషు సర్వేషు పాతకేషు మహత్స్వపి || ౩౩||

అవాప్య రజనీయామం బ్రహ్మధ్యానం సమాచరేత్ |
ఊరుస్థోత్తానచరణః సవ్యే చోరౌ తథోత్తరమ్ || ౩౪||

ఉత్తానం కిఞ్చిదుత్తానం ముఖమవష్టభ్య చోరసా |
నిమీలితాక్షః సత్త్వస్థో దన్తైర్దన్తాన్న సంస్పృశేత్ || ౩౫||

తాలుస్థాచలజిహ్వాశ్చ సంవృతాస్యః సునిశ్చలః |
సన్నిరుద్ధేన్ద్రియగ్రామో నాతినిమ్నస్థితాసనః || ౩౬||

ద్విగుణం త్రిగుణం వాపి ప్రాణాయామముపక్రమేత్ |
తతో ధ్యేయః స్థితో యోఽసౌ హృదయే దీపవత్ప్రభుః || 3౭||

ధారయేత్తత్ర చాత్మానం ధారణాం ధారయేద్బుధః |
సధూమశ్చ విధూమశ్చ సగర్భశ్చాప్యగర్భకః || 3౮||

సలక్ష్యశ్చాప్యలక్ష్యశ్చ ప్రాణాయామస్తు షడ్విధః |
ప్రాణాయామసమో యోగః ప్రాణాయామ ఇతీరితః || 3౯||

ప్రాణాయామ ఇతి ప్రోక్తో రేచపూరకకుమ్భకైః |
వర్ణత్రయాత్మకా హ్యేతే రేచపూరకకుమ్భకాః || ౪౦||

స ఏవ ప్రణవః ప్రోక్తః ప్రాణాయామశ్చ తన్మయః |
ఇడయా వాయుమారోప్య పూరయితోదరే స్థితమ్ || ౪౧||

శనైః షోడశమాత్రాభిరన్యయా తం విరేచయేత్ |
ఏవం సధూమః ప్రాణానామాయామః కథితో మునే || ౪౨||

ఆధారేలిక్ష్ణనాభిప్రకటితహృదయే తాలుమూలే లలాటే
ద్వే పత్రే షోడశారే ద్విదశదశదలద్వాదశార్ధే చతుష్కే |
వాసాన్తే బాలమధ్యే డఫకతసహితే కణ్ణదేశే స్వరాణాం
హజ్జస్తత్వార్థయుక్తం సకలదలగతం వర్ణరూపం నమామి || ౪౩||

అరుణకమలసంస్థా తద్రజఃపుష్పవర్ణా
హరనియమితచిహ్నా పద్మతన్తుస్వరూపా |
రవిహుతవహారాకానాయకాస్యస్తనాఢ్యా
సకృదపి యది చిత్తే సంవసేత్స్యాత్ప్ర భుక్తః || ౪౪||

స్థితిః సైవ గతిర్యాత్రా మతిశ్చింతా స్తుతిర్వచః |
అహం సర్వాత్మకో దేవః స్తుతిః సర్వం త్వదర్చనమ్ || ౪౫||

అహం దేవీ న చానోఽస్మి బ్రహ్మైవాహం న శోకభాక్ |
సచ్చిదానందరూపోఽహం స్వాత్మానమితి చింతయేత్ || ౪౬||

ప్రకాశమానాం ప్రథమే ప్రయాణే
ప్రతిప్రయాణేఽప్యమృతాయమానామ్ |
అన్తఃపదవ్యామనుసంసృజ్య
మానందరూపామబలాం ప్రపద్యే || ౪౭||

తతో నిజబ్రహ్మరస్థే ధ్యాయేత్తం గురుమీశ్వరమ్ |

ఉపవారైర్మానసైశ్చ పూజయేత్తు యథావిధి || ౪౮||

స్తువీతానేన మస్త్రేణ సాధకో నియతాత్మవాన్ |

గురుర్బ్రహ్మ గురుర్విష్ణుర్గురుర్దేవో మహేశ్వరః |

గురురేవ పరం బ్రహ్మ తస్మై శ్రీగురవే నమః || ౪౯||

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం సంహితాయామేకాదశస్కంధే
మనుకృతందేవీస్తువనం నామ ప్రథమోఽధ్యాయః || ౧౧.౧||

౧౧.౨ ద్వివీతీయోఽధ్యాయః | శౌచవిధివర్ణనమ్ |

శ్రీనారాయణ ఉవాచ |

ఆచారహీనం న పునన్తి వేదా

యదప్యధీతాః సహ షడ్భిరక్షైః |

ఛన్దాన్యేనం మృత్యుకాలే త్యజన్తి

నీడం శకున్తా ఇవ జాతపక్షాః || ౧||

బ్రాహ్మీ ముహూర్తే చోత్థాయ తత్సర్వం సమ్యగాచరేత్ |

రాత్రేరన్తిమయామే తు వేదాభ్యాసం చరేద్ బుధః || ౨||

కించ్చిత్కాలం తతః కుర్యాదిష్టదేవానుచిన్తనమ్ |

యోగీ తు పూర్వమార్గేణ బ్రహ్మధ్యానం సమాచరేత్ || ౩||

జీవబ్రహ్మైక్యతా యేన జాయతే తు నిరన్తరమ్ |

జీవన్ముక్తశ్చ భవతి తత్క్షణాదేవ నారద || ౪||

పఞ్చపఞ్చ ఉషఃకాలః సప్తపఞ్చారుణోదయః |

అష్టపఞ్చభవేత్ప్రాతః శేషః సూర్యోదయః స్మృతః || ౫||

ప్రాతరుత్థాయ యః కుర్యాద్విఙ్ముత్రం ద్విజసత్తమః |

నైర్మత్యామిషువిక్షేపమతీత్యాభ్యధికం భువః || ౬||

విఙ్ముత్రేఽపి చ కర్ణస్థ ఆశ్రమే ప్రథమే ద్విజః |

నివీతం పృష్ఠతః కుర్యాద్వానప్రస్థగృహస్థయోః || ౭||

కృత్వా యజ్ఞోపవీతం తు పృష్ఠతః కణ్ణలమ్బితమ్ |

విఙ్ముత్రం తు గృహీ కుర్యాత్కర్ణస్థం ప్రథమాశ్రమీ || ౮||

అన్తర్ధాయ తృణైర్భూమిం శిరః ప్రావృత్య వాససా ।
 వాచం నియమ్య యత్నేన పీవనశ్వాసవరితః ॥ ౯ ॥
 న ఫాలకృష్టే న జలే న చితాయాం న పర్వతే ।
 జీర్ణదేవాలయే కుర్యాన్న వశ్మికే న శాద్వలే ॥ ౧౦ ॥
 న ససత్త్వేషు గర్తేషు న గచ్ఛన్న పథి స్థితః ।
 సస్థ్యయోరుభయోర్జ్యే భోజనే దన్తధావనే ॥ ౧౧ ॥
 పితృకార్యే చ దైవే చ తథా మూత్రపురీషయోః ।
 ఉత్సాహే మైథునే వాపి తథా వై గురుసన్నిధౌ ॥ ౧౨ ॥
 యాగే దానే బ్రహ్మయజ్ఞే ద్విజో మౌనం సమాచరేత్ ।
 దేవతా ఋషయః సర్వే పిశాచోరగరాక్షసాః ॥ ౧౩ ॥
 ఇతో గచ్ఛన్తు భూతాని బహిర్భూమిం కరోమ్యహమ్ ।
 ఇతి సన్మాగ్ధ్య పశ్చాత్తు కుర్యాచ్ఛౌచం యథావిధి ॥ ౧౪ ॥
 వాయుగ్నీ విప్రమాదిత్యమాపః పశ్యంస్తథైవ గాః ।
 న కదాచన కుర్వీత విణ్ముత్రస్య విసర్జనమ్ ॥ ౧౫ ॥
 ఉదఙ్ముఖో దివా కుర్యాద్రాత్రో చేర్దక్షిణాముఖః ।
 తత ఆచ్ఛాద్య విణ్ముత్రం లోష్ఠపర్ణతృణాదిభిః ॥ ౧౬ ॥
 గృహీతలిఙ్గ ఉత్థాయ స గచ్ఛేద్వాసనిన్నిధౌ ।
 పాత్రే జలం గహీత్వా తు గచ్ఛేదన్యత్ర చైవ హి ॥ ౧౭ ॥
 గృహీత్వా మృత్తికాం కూలాచ్ఛేతాం బ్రాహ్మణసత్తమః ।
 రక్తాం పీతాం తథా కృష్ణాం గృహ్ణీయుశ్చాన్యవర్ణకాః ॥ ౧౮ ॥
 అథవా యా యత్ర దేశే సైవ గ్రాహ్యో ద్విజోత్తమైః ।
 అన్తర్జలాద్దేవగృహాద్వశ్మికాన్మాషకోత్కరాత్ ॥ ౧౯ ॥
 కృతశౌచావశిష్టాచ్చ న గ్రాహ్యః పంచమృత్తికాః ।
 మూత్రాత్తు ద్విగుణం శౌచే మైథునే త్రిగుణం స్మృతమ్ ॥ ౨౦ ॥
 ఏకా లిఙ్గే కరే తిస్ర ఉభయోర్మృద్ధ్వయం స్మృతమ్ ।
 మూత్రశౌచం సమాఖ్యాతం శౌచే తద్ ద్విగుణం స్మృతమ్ ॥ ౨౧ ॥
 విఠ్నోచే లిఙ్గదేశే తు ప్రదద్యాన్మృత్తికాద్వయమ్ ।

పశ్చాపానే దక్షైకస్మిన్నుభయోః సప్త మృత్తికాః ॥ ౨౨॥

వామపాదం పురస్కృత్య పశ్చాద్దక్షిణమేవ చ ।
ప్రత్యేకం చ చతుర్వారం మృత్తికాం తేపయేత్సుధీః ॥ ౨౩॥

ఏవం శౌచం గృహస్థస్య ద్విగుణం బ్రహ్మచారిణః ।
త్రిగుణం వానప్రస్థస్య యతీనాం చ చతుర్గుణమ్ ॥ ౨౪॥

ఆర్థ్రామలకమానా తు మృత్తికా శౌచకర్మణి ।
ప్రత్యేకం తు సదా గ్రాహ్యో నాతో న్యూనా కదాచన ॥ ౨౫॥

ఏతద్దీవా స్వాద్విట్యౌచం తదర్థం నిశి కీర్తితమ్ ।
ఆతురస్య తదర్థం తు మార్గస్థస్య తదర్థకమ్ ॥ ౨౬॥

స్త్రీశూద్రాణామశక్తానాం బాలానాం శౌచకర్మణి ।
యథా గంధక్షయః స్వాత్తు తథా కుర్యాదసంఖ్యకమ్ ॥ ౨౭॥

గంధలేపక్షయో యావత్తావచ్ఛాచం విధీయతే ।
సర్వేషామేవ వర్ణానామిత్యాహ భగవాన్మనుః ॥ ౨౮॥

వామహస్తేన శౌచం తు కుర్వాద్వై దక్షిణేన న ।
నాభేరథో వామహస్తో నాభేరూర్ధ్వం తు దక్షిణః ॥ ౨౯॥

శౌచకర్మణి విజ్ఞేయో నాన్యథా ద్విజపుంజువైః ।
జలపాత్రం న గృహ్ణీయాద్విఙ్మాత్రోత్సర్జనే బుధః ॥ ౩౦॥

గృహ్ణీయాద్యది మోహేన ప్రాయశ్చిత్తం చరేత్తతః ।
మోహోద్వాప్యథవాఽఽలస్యాన్న కుర్యాచ్ఛౌచమాత్మనః ॥ ౩౧॥

జలాహారస్త్రిరాత్రః స్వాత్తతో జాపాచ్చ శుభ్యతి ।
దేశకాలద్రవ్యశక్తిసోపపత్తిశ్చ సర్వశః ॥ ౩౨॥

జ్ఞాత్వా శౌచం ప్రకర్తవ్యమాలస్యం నాత్ర ధారయేత్ ।
పురీషోత్సర్జనే కుర్యాద్ గణ్ణూషాన్ద్వాదవైవ తు ॥ ౩౩॥

చతురో మూత్రవిక్షేపే నాతో న్యూనాన్కదాచన ।
అధోముఖం నరః కృత్వా త్యజేత్తం వామతః శనైః ॥ ౩౪॥

ఆచమ్య చ తతః కుర్యాద్దన్తధావనమాదరాత్ ।
కణ్ణకిక్షీరవృక్షోత్థం ద్వాదశాంజులమవ్రణమ్ ॥ ౩౫॥

కనిష్ఠికాగ్రవత్స్థూలం పూర్వార్ధే కృతకూర్చకమ్ ।

కరణ్ణోదుమ్బురౌ చూతః కదమ్బా లోద్రచమ్పకౌ ।

బదరీతి ద్రుమాశ్చేతి ప్రోక్తా దస్తప్రధావనే ॥ ౩౬॥

అన్నాద్యాయ హ్యహధ్వనే సోమో రాజాయమాగమత్ ।

స మే ముఖం ప్రక్షాల్య తేజసా చ భగేన చ ॥ ౩౭॥

ఆయుర్బలం యశో వర్చః ప్రజాః పశువసూని చ ।

బ్రహ్మప్రజ్ఞాం చ మేధాం చ త్వన్నో దేహి వనస్పతే ॥ ౩౮॥

అభావే దస్తకాష్టస్య ప్రతిషిద్ధదినేషు చ ।

అపాం ద్వాదశగణ్ణాషైర్విదధ్యాద్దస్తధావనమ్ ॥ ౩౯॥

రవేర్దినే యః కురుతే ప్రాణీ దస్తస్య ధావనమ్ ।

సవితా భక్షితస్తేన స్వకులం తేన ఘాతమ్ ॥ ౪౦॥

ప్రతిపద్దర్శషష్ఠీషు నవమ్యేకాదశీరవౌ ।

దస్తానాం కాష్టసంయోగాద్దహత్యాసప్తమం కులమ్ ॥ ౪౧॥

కృత్వాలం పాదశౌచం హ్యమలమథ జలం

త్రిపిబేద్ ద్వీర్విమృజ్య

తర్జన్యాఙ్గుష్టవత్యా సజలమభిమృశే-

న్నాసికారన్ధ్రయుగ్మమ్ ।

అఙ్గుష్ఠానామికాభ్యాం నయనయుగయుతం

కర్ణయుగ్మం కనిష్ఠా-

ఙ్గుష్ఠాభ్యాం నాభిదేశే హృదయమథ తలే-

నాఙ్గులీఖిః శిరాంసి ॥ ౪౨॥

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం సంహితాయాం

ఏకాదశస్కంధే శౌచవిధివర్ణనం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥ ౧౧.౨॥

౧౧.౩ తృతీయోఽధ్యాయః । రుద్రాక్షమాహాత్మ్యవర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

(శుద్ధం స్మార్తం చాచమనం పౌరాణం వైదికం తథా ।

తాస్త్రికం శ్రౌతమిత్యాహుః షడ్విధం శ్రుతిచోదితమ్ ॥

విణ్మూత్రాదికశౌచం చ శుద్ధం చ పరికీర్తితమ్ ।

స్మార్తం పౌరాణికం కర్మ ఆచాన్తే విధిపూర్వకమ్ ॥

వైదికం శ్రౌతమిత్యాది బ్రహ్మయజ్ఞాదిపూర్వకమ్ ।

అస్తవిద్యాదికం కర్మ తాన్త్రికో విధిరుచ్యతే ॥)

స్మృత్వా చోక్టార్గాయత్రీం నిబద్ధీయాచ్ఛిఖాం తథా ।

పునరాచమ్య హృదయం బాహూ స్కన్ధౌ చ సంస్పృశేత్ ॥ ౧॥

క్షుతే నిష్ఠివనే చైవ దన్తోచ్ఛిష్టే తథానృతే ।

పతితానాం చ సమ్భాషే దక్షిణం శ్రవణం స్పృశేత్ ॥ ౨॥

అగ్నిరాపశ్చ వేదాశ్చ సోమః సూర్యోఽనిలస్తథా ।

సర్వే నారద విప్రస్య కర్ణే తిష్ఠన్తి దక్షిణే ॥ ౩॥

తతస్తు గత్వా నద్యాదౌ ప్రాతఃస్నానం విశోధనమ్ ।

సమాచరేన్మునిశ్రేష్ఠ దేహసంశుద్ధిహేతవే ॥ ౪॥

అత్యంతమలినో దేహో నవద్వారైర్మలం వహన్ ।

సదాఽన్తే తచ్ఛోధనాయ ప్రాతఃస్నానం విధీయతే ॥ ౫॥

అగమ్యాగమనాత్పాపం యచ్ఛ పాపం ప్రతిగ్రహాత్ ।

రహస్యాచరితం పాపం ముచ్యతే స్నానకర్మణా ॥ ౬॥

అస్నాతస్య క్రియాః సర్వా భవన్తి విఫలా యతః ।

తస్మాత్ప్రాతశ్చరేత్స్నానం నిత్యమేవ దినే దినే ॥ ౭॥

దర్భయుక్తశ్చరేత్స్నానం తథా సన్ధ్యాభివన్దనమ్ ।

సప్తాహం ప్రాతరస్నాయీ సన్ధ్యాహీనస్త్రిభిర్ధినైః ॥ ౮॥

ద్వాదశాహమనగ్నిః సన్ద్విజః శూద్రత్వమాప్నుయాత్ ।

అల్పత్వాద్ధోమకాలస్య బహుత్వాత్స్నానకర్మణః ॥ ౯॥

ప్రాతర్న తు తథా స్నాయాద్ధోమకాలే విగర్హితః ।

గాయత్ర్యాస్తు పరం నాస్తి ఇహ లోకే పరత్ర చ ॥ ౧౦॥

గాయన్తం త్రాయతే యస్మాద్ధాయత్రీత్యభిధీయతే ।

ప్రణవేన తు సంయుక్తాం వ్యాహృతిత్రయసంయుతామ్ ॥ ౧౧॥

వాయుం వాయౌ జయేద్విప్రః ప్రాణసంయమనత్రయాత్ ।

బ్రాహ్మణః శ్రుతిసమ్పన్నః స్వధర్మనిరతః సదా ॥ ౧౨॥

స వైదికం జపేన్మన్తం తౌకికం న కదాచన ।

గౌశ్శృణ్వే సర్షపో యావత్ తావద్యేషాం న స స్థిరః ॥ ౧౩॥

న తారయన్యైభౌ పక్షౌ పితౄనేకోత్తరం శతమ్ ।

సగర్భో జపసంయుక్తస్త్వగర్భో ధ్యానమాత్రకః ॥ ౧౪॥

స్నానాఙ్గతర్పణం కృత్వా దేవర్షిపితౄతోషకమ్ ।

శుద్ధే వస్త్రే పరీధాయ జలాద్భూహిరుపాగతః ॥ ౧౫॥

విభూతిధారణం కార్యం రుద్రాక్షాణాం చ ధారణమ్ ।

క్రమయోగేన కర్తవ్యం సర్వదా జపసాధకైః ॥ ౧౬॥

రుద్రాక్షాన్మణ్డదేశే దశనపరిమితా-

న్మస్తకే వింశతీ ద్వీ

షట్ షట్ కర్ణప్రదేశే కరయుగలకృతే

ద్వాదశ ద్వాదశైవ ।

బాహ్వోర్నిస్తోః కలాభిర్నయనయుగకృతే

త్వేకమేకం శిఖాయాం

వక్షస్యష్టాధికం యః కలయతి శతకం

స స్వయం నీలకణః ॥ ౧౭॥

బద్ధ్వా స్వర్ణేన రుద్రాక్షం రజతేనాథవా మునే ।

శిఖాయాం ధారయేన్నిత్యం కర్ణయోర్వా సమాహితః ॥ ౧౮॥

యజ్ఞోపవీతే హస్తే వా కణ్ఠే తున్దైః ధవా నరః ।

శ్రీమత్పంచాక్షరేణైవ ప్రణవేన తథాపి వా ॥ ౧౯॥

నిర్వాజ్యజభక్త్యా మేధావీ రుద్రాక్షం ధారయేన్ముదా ।

రుద్రాక్షధారణం సాక్షాచ్ఛివజ్ఞానస్య సాధనమ్ ॥ ౨౦॥

రుద్రాక్షం యచ్ఛిఖాయాం తత్తారతత్త్వమితి స్మరేత్ ।

కర్ణయోరుభయోర్భ్రూహ్మాన్ దేవం దేవీం చ భావయేత్ ॥ ౨౧॥

యజ్ఞోపవీతే వేదాంశ్చ తథా హస్తే దిశః స్మరేత్ ।

కణ్ఠే సరస్వతీం దేవీం పావకం చాపి భావయేత్ ॥ ౨౨॥

సర్వాశ్రమాణాం వర్ణానాం రుద్రాక్షాణాం చ ధారణమ్ ।

కర్తవ్యం మన్తతః ప్రోక్తం ద్విజానాం నాన్యవర్ణినామ్ ॥ ౨౩॥

రుద్రాక్షధారణాద్రుద్రో భవత్యేవ న సంశయః ।

పశ్యన్నపి నిషిద్ధాంశ్చ తథా శృణ్వన్నపి స్మరన్ || ౨౪ ||

జిప్సున్నపి తథా చాశ్నన్ ప్రలపన్నపి సంతతమ్ |
కుర్వన్నపి సదా గచ్ఛన్విస్సృజన్నపి మానవః || ౨౫ ||

రుద్రాక్షధారణాదేవ సర్వపాపైర్ను లిప్యతే |
అనేన భుక్తం దేవేన భుక్తం యత్తు తథా భవేత్ || ౨౬ ||

పీతం రుద్రేణ తత్పీతం పూతం పూతం శివేన తత్ |
రుద్రాక్షధారణే లజ్జా యేషామస్తి మహామునే || ౨౭ ||

తేషాం నాస్తి వినిర్మోక్షః సంసారాజ్ఞన్మకోటిభిః |
రుద్రాక్షధారిణం దృష్ట్వా పరివాదం కరోతి యః || ౨౮ ||

ఉత్పత్తౌ తస్య సాంకర్ష్యమస్త్యేవేతి వినిశ్చయః |
రుద్రాక్షధారణాదేవ రుద్రో రుద్రత్వమాప్నుయాత్ || ౨౯ ||

మునయః సత్యసంకల్పా బ్రహ్మో బ్రహ్మత్వమాగతః |
రుద్రాక్షధారణాచ్ఛేష్ఠం న కిశ్చేదపి విద్యతే || ౩౦ ||

రుద్రాక్షధారిణే భక్త్యా వస్త్రం ధాన్యం దదాతి యః |
సర్వపాపవినిర్ముక్తః శివలోకం స గచ్ఛతి || ౩౧ ||

రుద్రాక్షధారిణం శ్రాద్ధే భోజయేత విమోదతః |
పితృలోకమవాప్నోతి నాత్ర కార్యా విచారణా || ౩౨ ||

రుద్రాక్షధారిణః పాదౌ ప్రక్షాల్యాద్భిః పిబేన్నరః |
సర్వపాపవినిర్ముక్తః శివలోకే మహీయతే || ౩౩ ||

హారం వా కటకం వాపి సువర్ణం వా ద్విజ్ఞోత్తమః |
రుద్రాక్షసహితం భక్త్యా ధారయన్ రుద్రతామియాత్ || ౩౪ ||

రుద్రాక్షం కేవలం వాపి యత్ర కుత్ర మహామతే |
సమస్త్రకం వా మస్త్రేణ రహితం భావవర్జితమ్ || ౩౫ ||

యో వా కో వా నరో భక్త్యా ధారయేల్లజ్జయాపి వా |
సర్వపాపవినిర్ముక్తః సమ్యగ్ఘానమవాప్నుయాత్ || ౩౬ ||

అహో రుద్రాక్షమాహాత్మ్యం మయా వక్తుం న శక్యతే |
తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన కుర్యాద్రుద్రాక్షధారణమ్ || ౩౭ ||

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం సంహితాయామేకాదశస్కంధే
సదాచారనిరూపణే రుద్రాక్షమాహాత్యవర్ణనం నామ తృతీయోఽధ్యాయః ॥ ౧౧.౩॥

౧౧.౪ చతుర్థోఽధ్యాయః । రుద్రాక్షమాహాత్యవర్ణనమ్ ।

నారద ఉవాచ ।

ఏవంభూతానుభావోఽయం రుద్రాక్షో భవతానఘ ।
వర్ణితో మహతాం పూజ్యః కారణం తత్ర కిం వద ॥ ౧॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

ఏవమేవ పురా పృష్టో భగవాన్ గిరిశః ప్రభుః ।
షణ్ముఖేన చ రుద్రస్తం యదువాచ శృణుష్య తత్ ॥ ౨॥

ఈశ్వర ఉవాచ ।

శృణు షణ్ముఖ తత్త్వేన కథయామి సమాసతః ।
త్రిపురో నామ దైత్యస్తు పురాఽఽసీత్సర్వదుర్జయః ॥ ౩॥

జితాస్తేన సురాః సర్వే బహ్మవిష్టాదిదేవతాః ।
సర్వైస్తు కథితే తస్మింస్తదాహం త్రిపురం ప్రతి ॥ ౪॥

అచిన్తయం మహాశస్త్రమఘోరాఖ్యం మనోహరమ్ ।
సర్వదేవమయం దివ్యం జ్వలంతం ఘోరరూపి యత్ ॥ ౫॥

త్రిపురస్య వధార్థాయ దేవానాం తారణాయ చ ।
సర్వవిఘ్నాపశమనమఘోరాస్త్రమచిన్తయమ్ ॥ ౬॥

దివ్యవర్షసహస్రం తు చక్షురుస్మిలితం మయా ।
పశ్చాన్మమాకులాక్షిభ్యః పతితా జలబిందవః ॥ ౭॥

తత్రాశ్రుబిన్దుతో జాతా మహారుద్రాక్షవృక్షకాః ।
మమాజ్ఞాయా మహాసేన సర్వేషాం హితకామ్యయా ॥ ౮॥

బభూవుస్తే చ రుద్రాక్షా అష్టత్రింశత్ప్రభేదతః ।
సూర్యనేత్రసముద్భూతాః కపిలా ద్వాదశ స్మృతాః ॥ ౯॥

సోమనేత్రోత్థితాః శ్వేతాస్తే షోడశవిధాః క్రమాత్ ।
వహ్నినేత్రోద్భవాః కృష్ణా దశ భేదా భవన్తి హి ॥ ౧౦॥

శ్వేతవర్ణశ్చ రుద్రాక్షో జాతితో బ్రాహ్మ ఉచ్యతే ।

క్షాత్రో రక్షస్తథా మిశ్రో వైశ్యః కృష్ణస్తు శూద్రకః ॥ ౧౧॥

ఏకవక్త్రః శివః సాక్షాద్బ్రహ్మహత్యాం వ్యపోహతి ।

ద్వివక్త్రో దేవదేవ్యో స్యాద్వివిధం నాశయేదఘమ్ ॥ ౧౨॥

త్రివక్త్రస్త్వనలః సాక్షాత్ప్రహత్యాం దహతి క్షణాత్ ।

చతుర్వక్త్రః స్వయం బ్రహ్మో నరహత్యాం వ్యపోహతి ॥ ౧౩॥

పంచవక్త్రః స్వయం రుద్రః కాలాగ్నిర్నామ నామతః ।

అభక్ష్యభక్షణోద్భూతైరగమ్యాగమనోద్భవైః ॥ ౧౪॥

ముచ్యతే సర్వపాపైస్తు పంచవక్త్రస్య ధారణాత్ ।

షడ్వక్త్రః కార్తికేయస్తు స ధార్యో దక్షిణే కరే ॥ ౧౫॥

బ్రహ్మహత్యాదిభిః పాపైర్ముచ్యతే నాత్ర సంశయః ।

సప్తవక్త్రో మహాభాగో హ్యనన్తో నామ నామతః ॥ ౧౬॥

తద్ధారణాన్ముచ్యతే హి స్వర్ణస్తేయాదిపాతకైః ।

అష్టవక్త్రో మహాసేన సాక్షాద్దేవో వినాయకః ॥ ౧౭॥

అన్తకూటం తూలకూటం స్వర్ణకూటం తథైవ చ ।

దుష్టాన్వయస్త్రియం వాథ సంస్పృశంశ్చ గురుస్త్రియమ్ ॥ ౧౮॥

ఏవమాదీని పాపాని హన్తి సర్వాణి ధారణాత్ ।

విఘ్నాస్తస్య ప్రణశ్యన్తి యాతి చాస్తే పరం పదమ్ ॥ ౧౯॥

భవన్త్యేతే గుణాః సర్వే హ్యష్టవక్త్రస్య ధారణాత్ ।

నవవక్త్రో భైరవస్తు ధారయేద్వామబాహుకే ॥ ౨౦॥

భుక్తిముక్తిప్రదః ప్రోక్తో మమ తుల్యబలో భవేత్ ।

ఘ్రాణహత్యాసహస్రాణి బ్రహ్మహత్యాశతాని చ ॥ ౨౧॥

సద్యః ప్రలయమాయాన్తి నవవక్త్రస్య ధారణాత్ ।

దశవక్త్రస్తు దేవేశః సాక్షాద్దేవో జనార్దనః ॥ ౨౨॥

గ్రహశ్చైవ పితృచాశ్చ వేతాలా బ్రహ్మరాక్షసాః ।

పన్నగాశ్చోపశామ్యన్తి దశవక్త్రస్య ధారణాత్ ॥ ౨౩॥

వక్త్రైకాదశరుద్రాక్షో రుద్రైకాదశకం స్మృతమ్ ।

శిఖాయాం ధారయేద్యో వై తస్య పుణ్యఫలం శృణు ॥ ౨౪॥

అశ్వమేధసహస్రస్య వాజపేయశతస్య చ |
 గవాం శతసహస్రస్య సమ్యగ్దత్తస్య యత్ఫలమ్ || ౨౫||
 తత్ఫలం లభతే శీఘ్రం వక్త్రైకాదశధారణాత్ |
 ద్వాదశాస్యస్య రుద్రాక్షస్యైవ కర్ణే తు ధారణాత్ || ౨౬||
 ఆదిత్యాస్తోషితా నిత్యం ద్వాదశాస్యే వ్యవస్థితాః |
 గోభేధే చాశ్వమేధే చ యత్ఫలం తదవాప్నుయాత్ || ౨౭||
 శృంగణాం శస్త్రీణాం చైవ వ్యాఘ్రాదీనాం భయం న హి |
 న చ వ్యాధిభయం తస్య వైవ చాధిః ప్రకీర్తితః || ౨౮||
 న చ కిచ్చిద్భయం తస్య న చ వ్యాధిః ప్రవర్తతే |
 న కుతశ్చిద్భయం తస్య సుఖీ వైవేశ్వరో భవేత్ || ౨౯||
 హస్త్యశ్వమృగమార్జారసర్పమూషకదర్దురాన్ |
 ఖరాంశ్చ శ్వశృగాలాంశ్చ హత్వా బహువిధానపి || ౩౦||
 ముచ్యతే నాత్ర సన్దేహో వక్త్రద్వాదశధారణాత్ |
 వక్త్రత్రయోదశో వత్స రుద్రాక్షో యది లభ్యతే || ౩౧||
 కార్తికేయసమో జ్ఞేయః సర్వకామార్థసిద్ధిదః |
 రసో రసాయనం చైవ తస్య సర్వం ప్రసిద్ధ్యతి || ౩౨||
 తస్యైవ సర్వభోగ్యాని నాత్ర కార్యా విచారణా |
 మాతరం పితరం చైవ భ్రాతరం వా నిహన్తి యః || ౩౩||
 ముచ్యతే సర్వపాపేభ్యో ధారణాత్తస్య షణ్ముఖ |
 చతుర్దశాస్యో రుద్రాక్షో యది లభ్యేత పుత్రక || ౩౪||
 ధారయేత్సతతం మూర్ధ్ని తస్య పిణ్డః శివస్య తు |
 కిం మునే బహునోక్తేన వర్ణనేన పునః పునః || ౩౫||
 పూజ్యతే సన్తతం దేవైః ప్రాప్యతే చ పరా గతిః |
 రుద్రాక్ష ఏకః శిరసా ధార్యో భక్త్యా ద్విజోత్తమైః || ౩౬||
 షడ్వింశద్భిః శిరోమాలా పఞ్చాశద్ధృదయేన తు |
 కలాక్షైర్బాహువలయే అర్కాక్షైర్మణిబన్ధనమ్ || ౩౭||
 అష్టోత్తరశతైర్మాలా పఞ్చాశద్భిః షడానన |

అథవా సప్తవింశత్యా కృత్వా రుద్రాక్షమాలికామ్ || 3౮||

ధారణాద్వా జపాద్వాపి హ్యనన్తం ఫలమశ్నుతే |

అష్టోత్తరశతైర్మాలా రుద్రాక్షైర్ధార్యతే యది || 3౯||

క్షణే క్షణేఽశ్వమేధస్య ఫలం ప్రాప్నోతి షణ్ముఖ |

త్రిసప్తకులముద్ధృత్య శివలోకే మహీయతే || ౪౦||

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్రాయాం

సంహితాయామేకాదశస్కంధే రుద్రాక్షమాహామ్యవర్ణనం నామ చతుర్థోఽధ్యాయః ||

౧౧.౪||

౧౧.౫ పంచమోఽధ్యాయః | రుద్రాక్షజపమాలావిధానవర్ణనమ్ |

ఈశ్వర ఉవాచ |

లక్షణం జపమాలాయాః శృణు వక్ష్యామి షణ్ముఖ |

రుద్రాక్షస్య ముఖం బ్రహ్మ బిన్ధూ రుద్ర ఇతీరితః || ౧||

విష్ణుః పుచ్చం భవేచ్చైవ భోగమోక్షఫలప్రదమ్ |

పంచావింశతిశ్చాక్షైః పంచవక్త్రైః సకణ్ఠకైః || ౨||

రక్తవర్ణైః సితైర్త్రిశ్రైః కృతరన్ధ్రవిదర్భితైః |

అక్షనూత్రం ప్రకర్తవ్యం గోపుచ్చవలయాకృతి || 3||

వక్త్రం వక్త్రేణ సంయోజ్య పుచ్చం పుచ్చేన యోజయేత్ |

మేరుమూర్ధ్వముఖం కుర్యాత్తదూర్ధ్వం నాగపాశకమ్ || ౪||

ఏవం సజ్గణితాం మాలాం మన్తసిద్ధిప్రదాయినీమ్ |

ప్రక్షాల్య గన్ధతోయేన పంచాగవ్యేన చోపరి || ౫||

తతః శివామ్భసాఽఽక్షాల్య తతో మన్తగణాన్స్యనేత్ |

స్పృష్ట్యా శివాన్తమన్త్రేణ కవచేనావగుణ్ణయేత్ || ౬||

మూలమన్తం న్యసేత్పశ్చాత్పూర్వవత్కారయేత్తథా |

సద్యోజాతాదిభిః ప్రోక్ష్య యావదష్టోత్తరం శతమ్ || ౭||

మూలమన్తం సముచ్చార్య శుద్ధభూమౌ నిధాయ చ |

తస్యోపరి న్యసేత్సామ్భం శివం పరమకారణమ్ || ౮||

ప్రతిష్ఠితా భవేన్నాలా సర్వకామఫలప్రదా |

యస్య దేవస్య యో మస్తస్తాం తేనైవాభిపూజయేత్ || ౯ ||

మూర్ధ్ని కణ్ఠేఽథవా కర్ణే న్యసేద్వా జపమాలికామ్ |
రుద్రాక్షమాలయా వైవం జప్తవ్యం నియతాత్మనా || ౧౦ ||

కణ్ఠే మూర్ధ్ని హృది ప్రాస్తే కర్ణే బాహుయుగేఽథవా |
రుద్రాక్షధారణం నిత్యం భక్త్యా పరమయా యుతః | ౧౧ ||

కిమత్ర బహునోక్షేన వర్ణనేన పునః పునః |
రుద్రాక్షధారణం నిత్యం తస్మాదేతత్ప్రశస్యతే || ౧౨ ||

స్నానే దానే జపే హోమే వైశ్వదేవే సురార్చనే |
ప్రాయశ్చిత్తే తథా శ్రాద్ధే దీక్షాకాలే విశేషతః || ౧౩ ||

అరుద్రాక్షధరో భూత్వా యత్కించత్కర్మ వైదికమ్ |
కుర్వన్విప్రస్తు మోహేన నరకే పతతి ధ్రువమ్ || ౧౪ ||

రుద్రాక్షం ధారయేన్మూర్ధ్ని కణ్ఠే సూత్రే కర్ణేఽథవా |
సువర్ణమణీసమ్భిన్నం శుద్ధం నాస్యైర్ధృతం శివమ్ || ౧౫ ||

నాశుచిర్ధారయేదక్షం సదా భక్త్యైవ ధారయేత్ |
రుద్రాక్షతరుసమ్భూతవాతోద్భూతతృణాన్యపి || ౧౬ ||

పుణ్యలోకం గమిష్యన్తి పునరావృత్తిదుర్లభమ్ |
రుద్రాక్షం ధారయన్వాపం కుర్వన్నపి చ మానవః || ౧౭ ||

సర్వం తరతి పాప్మానం జాబాలశ్రుతిరాహ హి |
పశవో హి చ రుద్రాక్షధారణాద్వాన్తి రుద్రతామ్ || ౧౮ ||

కిము యే ధారయన్తి స్మ నరా రుద్రాక్షమాలికామ్ |
రుద్రాక్షః శిరసా హ్యేకో ధారోఽన్యో రుద్రపరైః సదా || ౧౯ ||

ధ్వంసనం సర్వదుఃఖానాం సర్వపాపవిమోచనమ్ |
వ్యాహరన్తి చ నామాని యే శమ్భోః పరమాత్మనః || ౨౦ ||

రుద్రాక్షాలంకృతా యే చ తే వై భాగవతోత్తమాః |
రుద్రాక్షధారణం కార్యం సర్వశ్రేయోఽర్థిభిర్బుభిః || ౨౧ ||

కర్ణపాశే శిఖాయాం చ కణ్ఠే హస్తే తథోదరే |
మహాదేవశ్చ విష్ణుశ్చ బ్రహ్మో తేషాం విభూతయః || ౨౨ ||

దేవాశ్చాన్యే తథా భక్త్యా ఖలు రుద్రాక్షధారిణః ।
 గోత్రర్షయశ్చ సర్వేషాం కూటస్థా మూలరూపిణః ॥ ౨౩॥
 తేషాం వంశప్రసూతాశ్చ మునయః సకలా ఆపి ।
 శ్రౌతధర్మపరాః శుద్ధాః ఖలు రుద్రాక్షధారిణః ॥ ౨౪॥
 శ్రద్ధా న జాయతే సాక్షాద్వేదసిద్ధే విముక్తిదే ।
 బహూనాం జన్మనామస్తే మహాదేవప్రసాదతః ॥ ౨౫॥
 రుద్రాక్షధారణే వాఞ్శ్చ స్వభావాదేవ జాయతే ।
 రుద్రాక్షస్య తు మాహాత్మ్యం జాబాలైరాదరేణ తు ॥ ౨౬॥
 పఠ్యతే మునిభిః సర్వైర్మయా పుత్ర తథైవ చ ।
 రుద్రాక్షస్య ఫలం చైవ త్రిషు లోకేషు విశ్రుతమ్ ॥ ౨౭॥
 ఫలస్య దర్శనే పుణ్యం స్పర్శాతోక్తిగిగుణం భవేత్ ।
 శతకోటిగుణం పుణ్యం ధారణాలభతే నరః ॥ ౨౮॥
 లక్షకోటిసహస్రాణి లక్షకోటిశతాని చ ।
 జపాచ్చ లభతే నిత్యం నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౨౯॥
 హస్తే చోరసి కణ్ఠే చ కర్ణయోర్మస్తకే తథా ।
 రుద్రాక్షం ధారయేద్యస్తు స రుద్రో నాత్ర సంశయః ॥ ౩౦॥
 అవధ్యః సర్వభూతానాం రుద్రవద్ధి చరేద్భువి ।
 సురాణామసురాణాం చ వందనీయో యథా శివః ॥ ౩౧॥
 రుద్రాక్షధారీ సతతం వందనీయస్తథా నరైః ।
 ఉచ్చిష్ఠో వా వికర్మస్థో యుక్తో వా సర్వపాతకైః ॥ ౩౨॥
 ముచ్యతే సర్వపాపేభ్యో రుద్రాక్షస్య తు ధారణాత్ ।
 కణ్ఠే రుద్రాక్షమాబధ్య శ్వాపి వా మ్రియతే యది ॥ ౩౩॥
 సోఽపి ముక్తిమవాప్నోతి కిం పునర్మానుషోఽపి సః ।
 జపధ్యానవిహీనోఽపి రుద్రాక్షం యది ధారయేత్ ॥ ౩౪॥
 సర్వపాపవినిర్ముక్తః స యాతి పరమాం గతిమ్ ।
 ఏకం వాపి హి రుద్రాక్షం కృత్వా యత్సేన ధారయేత్ ॥ ౩౫॥
 ఏకవింశతిముద్భృత్య రుద్రలోకే మహీయతే ।
 అతః పరం ప్రవక్ష్యామి రుద్రాక్షస్య పునర్విధిమ్ ॥ ౩౬॥

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం సంహితాయామేకాదశస్కంధే
రుద్రాక్షరపమాలావిధానవర్ణనం నామ పంచమోఽధ్యాయః ॥ ౧౧.౫॥

౧౧.౬ షష్ఠోఽధ్యాయః । రుద్రాక్షమాహాత్యేయ గుణనిధిమోక్షవర్ణనమ్ ।

ఈశ్వర ఉవాచ ।

మహాసేన కుశగ్రన్థిపుత్రాజీవాదయః పరే ।

రుద్రాక్షస్య తు నైకోఽపి కలామర్హతి షోడశీమ్ ॥ ౧॥

పురుషాణాం యథా విష్ణుర్గ్రహాణాం చ యథా రవిః ।

నదీనాం తు యథా గణ్ఠా ముసీనాం కశ్యపో యథా ॥ ౨॥

ఉచ్చైఃశ్రవా యథాశ్వానాం దేవానామీశ్వరో యథా ।

దేవీనాం తు యథా గౌరీ తద్వచ్చేష్టమిదం భవేత్ ॥ ౩॥

నాతః పరతరం స్తోత్రం నాతః పరతరం వ్రతమ్ ।

అక్షయ్యేషు చ దానేషు రుద్రాక్షస్తు విశిష్యతే ॥ ౪॥

శివభక్తాయ శాంతాయ దద్యాద్రుద్రాక్షముత్తమమ్ ।

తస్య పుణ్యఫలస్యాన్నం న చాహం వక్తుముత్సహే ॥ ౫॥

ధృతరుద్రాక్షకణ్ఠాయ యస్తస్వన్నం సమప్రయచ్ఛతి ।

త్రినైపుకులముద్ధృత్య రుద్రలోకం స గచ్ఛతి ॥ ౬॥

యస్య భాలే విభూతిర్న నాజ్ఞే రుద్రాక్షధారణమ్ ।

న శమ్భోర్భవనే పూజా స విప్రః శ్వపచాధమః ॥ ౭॥

ఖాదన్మాంసం పిబన్మద్యం సగ్గచ్ఛన్నవ్యజానపి ।

పాతకేభ్యో విముచ్యేత రుద్రాక్షం శిరసి స్థితే ॥ ౮॥

సర్వయజ్ఞతపోదానవేదాభ్యాసైశ్చ యత్ఫలమ్ ।

తత్ఫలం లభతే సద్యో రుద్రాక్షస్య తు ధారణాత్ ॥ ౯॥

వేదైశ్చతుర్భిర్గతుపణ్యం పురాణపఠనేన చ ।

యత్తిర్థనేవనేనైవ సర్వవిద్యాదిభిస్తథా ॥ ౧౦॥

తత్పుణ్యం లభతే సద్యో రుద్రాక్షస్య తు ధారణాత్ ।

ప్రయాణకాలే రుద్రాక్షం బన్ధయిత్వా ప్రియేద్యది ॥ ౧౧॥

స రుద్రత్వమవాప్నోతి పునర్జన్మ న విద్యతే |
 రుద్రాక్షం ధారయేత్కణ్ఠే బాహ్వోర్వా మ్రియతే యది || ౧౨||
 కులైకవింశముత్తార్య రుద్రలోకే వసేన్నరః |
 బ్రాహ్మణో వాపి చాణ్డాలో నిర్గుణః సగుణోఽపి చ || ౧౩||
 భస్మరుద్రాక్షధారీ యః స దేవత్వం శివం వ్రజేత్ |
 శుచిర్వాప్యశుచిర్వాపి తథాభక్ష్యస్య భక్షకః || ౧౪||
 మ్లేచ్ఛో వాప్యథ చాణ్డాలో యుతో వా సర్వపాతకైః |
 రుద్రాక్షధారణాదేవ స రుద్రో నాత్ర సంశయః || ౧౫||
 శిరసా ధారితే కోటిః కర్ణయోర్దశకోటయః |
 శతకోటిర్గలే బద్ధో మూర్ధ్ని కోటినహస్రకమ్ || ౧౬||
 అయుతం చోపవీతే తు లక్షకోటిర్భుజే స్థితే |
 మణిబన్ధే తు రుద్రాక్షో మోక్షసాధనకః పరః || ౧౭||
 రుద్రాక్షధారకో భూత్వా యత్కించైత్కర్మ వైదికమ్ |
 కుర్వన్విప్రుః సదా భక్త్యా మహదాప్నోతి తత్ఫలమ్ || ౧౮||
 రుద్రాక్షమాలికాం కణ్ఠే ధారయేద్భక్తివర్జితః |
 పాపకర్మా తు యో నిత్యం స ముక్తః సర్వబంధనాత్ || ౧౯||
 రుద్రాక్షార్చితచేతా యో రుద్రాక్షస్తు న వై ధృతః |
 ఆసౌ మాహేశ్వరో లోకే నమస్యః స తు లింగవత్ || ౨౦||
 అవిద్యో వా సవిద్యో వా రుద్రాక్షస్య తు ధారణాత్ |
 శివలోకం ప్రపద్యేత కీకటే గర్దభో యథా || ౨౧||
 స్కంధ ఉవాచ |
 రుద్రాక్షాస్సన్దధే దేవ గర్దభః కేన హేతునా |
 కీకటే కేన వా దత్తన్తద్బ్రూహి పరమేశ్వర || ౨౨||
 శ్రీభగవానువాచ |
 శృణు పుత్ర పురావృత్తం గర్దభో విన్ద్యపర్వతే |
 ధత్తే రుద్రాక్షభారం తు వాహితః పథికేన తు || ౨౩||
 శ్రాన్తోఽసమర్థస్తద్భారం వోఢుం పతితవానుభవి |
 ప్రాణైస్త్యక్తస్త్రిత్రస్తు శూలపాణిర్మహేశ్వరః || ౨౪||

మత్ప్రసాదాన్మహాసేన మదన్తికముపాగతః ।
 యావద్వక్త్రస్య సజ్జ్యోనం రుద్రాక్షాణాం సుదుర్లభమ్ ॥ ౨౫॥
 తావద్వ్యగసహస్రాణి శివలోకే మహీయతే ।
 స్వశిష్యేభ్యస్తు వక్తవ్యం నాశిష్యేభ్యః కదాచన ॥ ౨౬॥
 ఆభక్తేభ్యోఽపి మూర్ఖేభ్యః కదాచిన్న ప్రకాశయేత్ ।
 ఆభక్తో వాస్తు భక్తో వా నీచో నీచతరోఽపి వా ॥ ౨౭॥
 రుద్రాక్షాన్ధారయేద్యస్తు ముచ్యతే సర్వపాతకైః ।
 రుద్రాక్షధారణం పుణ్యం కేన వా సదృశం భవేత్ ॥ ౨౮॥
 మహావ్రతమిదం ప్రాహుర్మునయస్తత్త్వదర్శినః ।
 సహస్రం ధారయేద్యస్తు రుద్రాక్షాణాం ధృతవ్రతః ॥ ౨౯॥
 తం నమన్తి సురాః సర్వే యథా రుద్రస్తథైవ సః ।
 ఆభావే తు సహస్రస్య బాహ్వాః షోడశ షోడశ ॥ ౩౦॥
 ఏకం శిఖాయాం కరయోర్ద్వాదశ ద్వాదశైవ తు ।
 ద్వాత్రింశత్కణ్డదేశే తు చత్వారింశచ్చ మస్తకే ॥ ౩౧॥
 షక్తైకం కర్ణయోః షట్ షట్ వక్షస్యష్టోత్తరం శతమ్ ।
 యో ధారయతి రుద్రాక్షాన్ రుద్రవత్స తు పూజ్యతే ॥ ౩౨॥
 ముక్తాప్రవాలస్కటికరౌప్యవైదుూర్యకాఞ్చనైః ।
 సమేతాన్ధారయేద్యస్తు రుద్రాక్షాన్ శివో భవేత్ ॥ ౩౩॥
 కేవలానపి రుద్రాక్షాన్యద్యాలస్యాద్భిభర్తి యః ।
 తం న స్పృశన్తి పాపాని తమాంసీవ విభావసుమ్ ॥ ౩౪॥
 రుద్రాక్షమాలయా మన్రో జప్తోఽనన్తఫలప్రదః ।
 యస్యాజ్ఞే నాస్తి రుద్రాక్ష ఏకోఽపి బహుపుణ్యదః ॥ ౩౫॥
 తస్య జన్మ నిరర్థం స్యాత్త్రిపుణ్ణిరహితం యథా ।
 రుద్రాక్షం మస్తకే ధృత్వా శిరఃస్నానం కరోతి యః ॥ ౩౬॥
 గణ్గాస్నానఫలం తస్య జాయతే నాత్ర సంశయః ।
 ఏకవక్త్రః పఞ్చవక్త్ర ఏకాదశముఖాః పరే ॥ ౩౭॥
 చతుర్దశముఖాః కేచిద్రుద్రాక్ష లోకపూజితాః ।

భక్త్యా సమ్పూజ్యతే నిత్యం రుద్రాక్షః శక్కరాత్మకః ॥ ౩౮ ॥

దరిద్రం వాపి పురుషం రాజానం కురుతే భువి ।

అత్ర తే కథయిష్యామి పురాణం మతముత్తమమ్ ॥ ౩౯ ॥

కోసలేషు ద్విజః కశ్చిద్గిరినాథ ఇతి శ్రుతః ।

మహాధనీ చ ధర్మాత్మా వేదవేదాఙ్గపారగః ॥ ౪౦ ॥

యజ్ఞకృద్దీక్షితస్తస్య తనయః సున్దరాకృతిః ।

నామ్నా గుణనిధిః ఖ్యాతస్తరుణః కామసున్దరః ॥ ౪౧ ॥

గురోః సుధిషణస్యాథ పత్నిం ముక్తావలీమథ ।

మోహయామాస రూపేణ యౌవనేన మదేన చ ॥ ౪౨ ॥

సగ్గతస్తు తయా సార్థం కఞ్చిత్కాలం తతో భియా ।

విషం దదౌ చ గురవే యేభే పశ్చాత్తు నిర్భయః ॥ ౪౩ ॥

యదా మాతా పితా కర్మ కిఞ్చిజ్ఞానాతి యత్క్షణే ।

మాతరం పితరం చాపి మారయామాస తద్విషాత్ ॥ ౪౪ ॥

నానావిలాసభోగైశ్చ జాతే ద్రవ్యవ్యయే తతః ।

బ్రాహ్మణానాం గృహే చౌర్యం చకార స తదా ఖలః ॥ ౪౫ ॥

సురాపానమదోన్మత్తస్తదా జ్ఞాతిబహిష్కృతః ।

గ్రామాన్నిష్కాసితః సర్వైస్తదా సోఽభూద్వనేచరః ॥ ౪౬ ॥

ముక్తావల్యా తయా సార్థం జగామ గహనం వనమ్ ।

మార్గే స్థితో ద్రవ్యలోభాజ్జఘాన బ్రాహ్మణాన్ప్రహూన్ ॥ ౪౭ ॥

ఏవం బహుగతే కాలే మమార స తదాధమః ।

నేతుం తం యమదూతాశ్చ సమాజగ్ముః సహస్రశః ॥ ౪౮ ॥

శివలోకాచ్ఛివగణాస్తథైవ చ సమాగతాః ।

తయోః పరస్పరం వాదో బభూవ గిరిజాసుత ॥ ౪౯ ॥

యమదూతాస్తదా ప్రోచుః పుణ్యమస్య కిమస్తి హి ।

బ్రువన్తు సేవకాః శమ్భోర్యద్యేనం నేతుమిచ్ఛథ ॥ ౫౦ ॥

శివదూతాస్తదా ప్రోచురయం యస్మిన్మనలే మృతః ।

దశహస్తాదధో భూమే రుద్రాక్షస్తత్ర చాస్తి హి ॥ ౫౧ ॥

తత్ప్రభావేణ హే దూతా నేష్యామః శివసన్నిధిమ్ ।
 తతో విమానమారుహ్య దివ్యరూపధరో ద్విజః ॥ ౫౨॥
 గతో గుణనిధిర్దూతైః సహితః శంకరాలయమ్ ।
 ఇతి రుద్రాక్షమాహాత్మ్యం కథితం తవ సువ్రత ॥ ౫౩॥
 ఏవం రుద్రాక్షమహిమా సమాసాత్కథితో మయా ।
 సర్వపాపక్షయకరో మహాపుణ్యఫలప్రదః ॥ ౫౪॥
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయామేకాదశస్కంధే రుద్రాక్షమాహాత్మ్యే
 గుణనిధిమోక్షవర్ణనం నామ షష్ఠోఽధ్యాయః ॥ ౧౧.౬॥

౧౧.౭ సప్తమోఽధ్యాయః । రుద్రాక్షమాహాత్మ్యవర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 ఏవం నారద షడ్వక్త్రో గిరిశేన విబోధితః ।
 రుద్రాక్షమహిమానం చ జ్ఞాత్వాసీత్స కృతార్థకః ॥ ౧॥
 ఇత్థం భూతానుభావోఽయం రుద్రాక్షో వర్ణితో మయా ।
 సదాచారప్రసక్తేన శృణు చాన్యత్సమాహితః ॥ ౨॥
 యథా రుద్రాక్షమహిమా వర్ణితోఽనస్తపుణ్యదః ।
 లక్షణం మన్తవిన్యాసం తథాహం వర్ణయామి తే ॥ ౩॥
 లక్షం తు దర్శనాత్పుణ్యం కోటిస్తత్సర్వనాదృభవేత్ ।
 తస్య కోటిగుణం పుణ్యం లభతే ధారణాన్నరః ॥ ౪॥
 లక్షకోటినహస్రాణి లక్షకోటిశతాని చ ।
 తజ్జపాలభతే పుణ్యం నరో రుద్రాక్షధారణాత్ ॥ ౫॥
 రుద్రాక్షాణాం తు భద్రాక్షధారణాన్యన్మహాఫలమ్ ।
 ధాత్రిఫలప్రమాణం యచ్ఛ్రేష్ఠమేతదుదాహృతమ్ ॥ ౬॥
 బదరీఫలమాత్రం తు ప్రోచ్యతే మధ్యమం బుధైః ।
 అధమం చణమాత్రం స్యాత్ప్రతిజ్ఞైషా మయోదితా ॥ ౭॥
 బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా వైశ్యాః శూద్రాశ్చేతి శివాజ్ఞయా ।
 వృక్షా జాతాః పృథివ్యాం తు తజ్జాతీయాః శుభాక్షకాః ॥ ౮॥

శ్వేతాస్తు బ్రాహ్మణా జ్ఞేయాః క్షత్రియా రక్తవర్ణకాః ।
 పీతా వైశ్యాస్తు విజ్ఞేయాః కృష్ణాః శూద్రాః ప్రకీర్తితాః ॥ ౯॥
 బ్రాహ్మణో బిభృయాచ్ఛ్వేతాన్ రక్తాన్ రాజా తు ధారయేత్ ।
 పీతావైశ్యస్తు బిభృయాత్కృష్ణాన్ శూద్రస్తు ధారయేత్ ॥ ౧౦॥
 సమాః సిగ్ధా దృఢాస్తద్వత్కణ్ఠకైః సంయుతాః శుభాః ।
 కృమిదష్టాఞ్చన్నభిన్నాన్కణ్ఠకైరహితాంస్తథా ॥ ౧౧॥
 ప్రణయుక్తానావృతాంశ్చ షడ్రుద్రాణాంస్తు వర్ణయేత్ ।
 స్వయమేవ కృతద్వారో రుద్రాక్షః స్యాదిహోత్తమః ॥ ౧౨॥
 యత్తు పౌరుషయత్సేన కృతం తన్మధ్యమం భవేత్ ।
 సమాన్నిగ్ధాస్తృథాన్వృత్తాన్నౌమసూత్రేణ ధారయేత్ ॥ ౧౩॥
 సర్వగాత్రేషు సామ్యేన సమానాతివిలక్షణా ।
 నిర్హరే హేమలేఖాభా యత్ర లేఖా ప్రదృశ్యతే ॥ ౧౪॥
 తదక్షముత్తమం విద్యాత్స ధార్యః శివపూజకైః ।
 శిఖాయామేకరుద్రాక్షం త్రింశద్వై శిరసా వహేత్ ॥ ౧౫॥
 షట్త్రింశచ్చ గలే ధార్యా బాహోః షోడశ షోడశ ।
 మణిబద్ధే ద్వాదశాక్షాన్కున్ధే పంచాశతం భవేత్ ॥ ౧౬॥
 అష్టోత్తరశతైర్మాలోపవీతం చ ప్రకల్పయేత్ ।
 ద్విసరం త్రిసరం వాపి బిభృయాత్కణ్ఠదేశతః ॥ ౧౭॥
 కుణ్ఠలే ముకుటే వైవ కర్ణికాహారకేషు చ ।
 కేయూరే కటకే వైవ కుక్షివంశే తదైవ చ ॥ ౧౮॥
 సుప్తే పీతే సర్వకాలం రుద్రాక్షం ధారయేన్నరః ।
 త్రిశతం తస్యధమం పంచాశతం మధ్యమముచ్యతే ॥ ౧౯॥
 సహస్రముత్తమం ప్రోక్తం వైవం భేదేన ధారయేత్ ।
 శిరసీశానమస్త్రేణ కర్ణే తత్పురుషేణ చ ॥ ౨౦॥
 అఘోరేణ లలాటే తు తేనైవ హృదయేఽపి చ ।
 అఘోరబీజమస్త్రేణ కరయోర్ధారయేత్పునః ॥ ౨౧॥
 పంచాశదక్షగ్రథితాం వామదేవేన చోదరే ।

పంచుబ్రహ్మభిరక్షైశ్చాచ్చేవం రుద్రాక్షధారణమ్ ॥ ౨౨॥

గ్రథితాన్మూలమస్త్రేణ సర్వానక్షాంస్తు ధారయేత్ ।

ఏకవక్త్రస్తు రుద్రాక్షః పరతత్త్వప్రకాశకః ॥ ౨౩॥

పరతత్త్వధారణాచ్చ జాయతే తత్ప్రకాశనమ్ ।

ద్వివక్త్రస్తు మునిశ్రేష్ఠ అర్ధనారీశ్వరో భవేత్ ॥ ౨౪॥

ధారణాదర్ధనారీశః ప్రీయతే తస్య నిత్యశః ।

త్రివక్త్రస్త్వనలః సాక్షాత్ప్రీహత్యాం దహతి క్షణాత్ ॥ ౨౫॥

త్రిముఖశ్చైవ రుద్రాక్షోఽప్యగ్నిత్రయస్వరూపకః ।

తద్ధారణాచ్చ హుతభుక్ తస్య తుష్యతి నిత్యశః ॥ ౨౬॥

చతుర్ముఖస్తు రుద్రాక్షః పితామహస్వరూపకః ।

తద్ధారణాన్మహాశ్రీమాన్మహదారోగ్యముత్తమమ్ ॥ ౨౭॥

మహతీ జ్ఞానసమ్పత్తిః శుద్ధయే ధారయేన్నరః ।

పంచముఖస్తు రుద్రాక్షః పంచుబ్రహ్మస్వరూపకః ॥ ౨౮॥

తస్య ధారణమాత్రేణ సస్తుష్యతి మహేశ్వరః ।

షడ్వక్త్రశ్చైవ రుద్రాక్షః కార్తికేయాధిదైవతః ॥ ౨౯॥

వినాయకం చాపి దేవం ప్రవదన్తి మనీషిణః ।

సప్తవక్త్రస్తు రుద్రాక్షః సప్తమాత్రాధిదైవతః ॥ ౩౦॥

సప్తాశ్వదైవతశ్చైవ మునిసప్తకదైవతః ।

తద్ధారణాన్మహాశ్రీః స్యాన్మహదారోగ్యముత్తమమ్ ॥ ౩౧॥

మహతీ జ్ఞానసమ్పత్తిః శుచిర్వై ధారయేన్నరః ।

అష్టవక్త్రస్తు రుద్రాక్షోఽప్యష్టమాత్రాధిదైవతః ॥ ౩౨॥

వస్వష్టకప్రీతికరో గణాప్రీతికరః శుభః ।

తద్ధారణాదిమే ప్రీతా భవేయుః సత్యవాదినః ॥ ౩౩॥

నవవక్త్రస్తు రుద్రాక్షో యమదేవ ఉదాహృతః ।

తద్ధారణాద్యమభయం న భవత్యేవ సర్వథా ॥ ౩౪॥

దశవక్త్రస్తు రుద్రాక్షో దశాశాదైవతః స్మృతః ।

దశాశాప్రీతిజనకో ధారణే నాత్ర సంశయః ॥ ౩౫॥

ఏకాదశముఖస్త్యక్షో రుద్రైకాదశదైవతః ।
 తమిన్ద్రదైవతం చాహుః సదా సౌఖ్యవివర్ధనమ్ ॥ ౩౬ ॥
 రుద్రాక్షో ద్వాదశముఖో మహావిష్ణుస్వరూపకః ।
 ద్వాదశాదిత్యదైవశ్చ బిభర్ష్యేవ హి తత్పరః ॥ ౩౭ ॥
 త్రయోదశముఖశ్చాక్షః కామదః సిద్ధిదః శుభః ।
 తస్య ధారణమాత్రేణ కామదేవః ప్రసీదతి ॥ ౩౮ ॥
 చతుర్దశముఖశ్చాక్షో రుద్రనేత్రసముద్భవః ।
 సర్వవ్యాధిహరశ్చైవ సర్వారోగ్యప్రదాయకః ॥ ౩౯ ॥
 మధ్యం మాంసం చ లశునం పలాణ్ణుం శిగ్రుమేవ చ ।
 శ్లేష్మాతకం విడ్వరాహం భక్షణే వర్జయేత్తతః ॥ ౪౦ ॥
 గ్రహణే విషువే వైవ సజ్కృమే త్వయనే తథా ।
 దర్శే చ పౌర్ణమాసే చ పుణ్యేషు దివసేష్వపి ।
 రుద్రాక్షధారణాత్పద్యః సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥ ౪౧ ॥
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయామేకాదశస్కంధే
 రుద్రాక్షమాహాత్యవర్ణనం నామ సప్తమోఽధ్యాయః ॥ ౧౧.౭ ॥

౧౧.౮ అష్టమోఽధ్యాయః । భూతశుద్ధివర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 భూతశుద్ధిప్రకారం చ కథయామి మహామునే ।
 మూలాధారాత్సముత్థాయ కుణ్ణలీం పరదేవతామ్ ॥ ౧ ॥
 సుషుష్ణామార్గమాశ్రిత్య బ్రహ్మారన్ధ్రగతాం స్మరేత్ ।
 జీవం బ్రహ్మణి సంయోజ్య హంసమస్త్రేణ సాధకః ॥ ౨ ॥
 పాదాదిజానుపర్యంతం చతుష్కోణం సవజ్రకమ్ ।
 లం బీజాఖ్యం స్వర్ణవర్ణం స్మరేదవనిమణ్ణలమ్ ॥ ౩ ॥
 జాన్వాద్యానాభిచన్ద్రార్ధనిభం పద్మద్వయాఙ్కీతమ్ ।
 వం బీజయుక్తం శ్వేతాభమమ్భుసో మణ్ణలం స్మరేత్ ॥ ౪ ॥
 నాభేర్హృదయపర్యంతం త్రికోణం స్వప్తికాన్వితమ్ ।

రం బీజేన యుతం రక్తం స్మరేత్పావకమణ్ణలమ్ ॥ ౫ ॥

హృదో భూమధ్యపర్యస్తం వృత్తం షడ్విన్దులాఞ్చితమ్ ।
యం బీజయుక్తం ధూమ్రాభం నభస్వన్మణ్ణలం స్మరేత్ ॥ ౬ ॥

ఆబ్రహ్మారస్థం భ్రూమధ్యాద్యవృత్తం స్వచ్ఛం మనోహరమ్ ।
హం బీజయుక్తమాకాశమణ్ణలం చ విచిన్తయేత్ ॥ ౭ ॥

ఏవం భూతాని సఞ్చిన్త్య ప్రత్యేకం సంవిలాపయేత్ ।
భువం జలే జలం వహ్నా వహ్నిం వాయో నభస్యముమ్ ॥ ౮ ॥

విలాప్య ఖమహఙ్కారే మహత్తత్త్వైఃప్యహఙ్కృతిమ్ ।
మహాన్తం ప్రకృతౌ మాయామాత్మని ప్రవిలాపయేత్ ॥ ౯ ॥

శుద్ధసంవిన్మయో భూత్వా చిన్తయేత్పాపహరుషమ్ ।
వామకుక్షిస్థితం కృష్ణమఙ్గుష్ఠపరిమాణకమ్ ॥ ౧౦ ॥

బ్రహ్మహత్యాశిరోయుక్తం కనకస్తేయబాహుకమ్ ।
మదిరాపానహృదయం గురుతల్పకటీయుతమ్ ॥ ౧౧ ॥

తత్సంసర్గిపదద్యన్త్యముపపాతకమస్తకమ్ ।
ఖడ్గచర్మధరం కృష్ణమధోవక్త్రం సుదుఃసహమ్ ॥ ౧౨ ॥

వాయుబీజం స్మరన్వాయుం సమ్మూర్త్యైనం విశోషయేత్ ।
స్వశరీరయుతం మన్త్రో వహ్నిబీజేన నిర్దహేత్ ॥ ౧౩ ॥

కుమ్భకే పరిజప్తేన తతః పాపనరోద్భవమ్ ।
బహిర్భస్మ సముత్సార్య వాయుబీజేన రేచయేత్ ॥ ౧౪ ॥

సుధాబీజేన దేహోత్థం భస్మ సమ్లవావయేత్సుధీః ।
భూబీజేన ఘనీకృత్య భస్మ తత్కనకాణ్ణవత్ ॥ ౧౫ ॥

విశుద్ధముకురాకారం జపస్పీజం విహాయసః ।
మూర్ధాదిపాదపర్యన్తాన్యఙ్గాని రచయేత్సుధీః ॥ ౧౬ ॥

ఆకాశాదీని భూతాని పునరుత్పాదయేచ్ఛితః ।
సోఽహం మన్త్రేణ చాత్మానమానయేద్ధృదయామ్బుజే ॥ ౧౭ ॥

కుణ్ణలిజీవమాదాయ పరస్థాత్సుధామయమ్ ।
సంస్థాప్య హృదయామ్బోజే మూలాధారగతాం స్మరేత్ ॥ ౧౮ ॥

రక్తామ్బోధిస్థపోతోల్లసదరుణ-
 సరోజాధిరూఢా కరాజ్ఞైః
 శూలం కోదణ్ణమిక్షూద్భవమణిగుణ-
 మప్యజ్కుశం పఞ్చబాణాన్ ।
 బిభ్రాణాస్సృక్కుపాలం త్రినయన-
 లసితా పీనవక్షోరుహాఢ్యా
 దేవీ బాలార్కవర్ణా భవతు
 సుఖకరీ ప్రాణశక్తిః పరా నః ॥ ౧౯ ॥

ఏవం ధ్యాత్వా ప్రాణశక్తిం పరమాత్మస్వరూపిణీమ్ ।
 విభూతిధారణం కార్యం సర్వాధిక్యతినీధయే ॥ ౨౦ ॥
 విభూతేర్విస్తరం వక్ష్యే ధారణే చ మహాఫలమ్ ।
 శ్రుతిస్మృతిప్రమాణోక్తం భస్మధారణముత్తమమ్ ॥ ౨౧ ॥

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్రాయాం
 సంహితాయామేకాదశస్కంధే భూతశుద్ధివర్ణనం నామాష్టమోఽధ్యాయః ॥ ౧౧.౧౮ ॥

౧౧.౯ నవమోఽధ్యాయః । శిరోవ్రతం త్రిపుణ్ణధారణవర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 ఇదం శిరోవ్రతం చీర్ణం విధివద్వైర్విజాతిభిః ।
 తేషామేవ పరాం విద్యాం వదేదజ్ఞానబాధికామ్ ॥ ౧ ॥

విధివచ్ఛుద్ధయా సార్థం న చీర్ణం యైః శిరోవ్రతమ్ ।
 శ్రౌతస్మార్తసమాచారస్తేషామనుపకారకః ॥ ౨ ॥

శిరోవ్రతసమాచారాదేవ బ్రహ్మాదిదేవతాః ।
 దేవతా అభవన్విద్వన్ ఖలు నాన్యేన హేతునా ॥ ౩ ॥

శిరోవ్రతస్య మాహాత్మ్యం పూర్వైః పూర్వతరం కృతమ్ ।
 బ్రహ్మ విష్ణుశ్చ రుద్రశ్చ దేవతాః సకలా అపి ॥ ౪ ॥

సర్వపాతకయుక్తోఽపి ముచ్యతే సర్వపాతకైః ।
 శిరోవ్రతమిదం యేన చరితం విధివద్బుధైః ॥ ౫ ॥

శిరోవ్రతమిదం నామ శిరస్యాథర్వణశ్రుతేః ।

యదుక్తం తద్ధి వైవాన్వత్తత్తు పుణ్యేన లభ్యతే ॥ ౬ ॥
 శాఖాభేదేషు నామాని వ్రతస్యాస్య విభేదతః ।
 పఠ్యన్తే మునిశార్దూల శాఖాస్వేకవ్రతం హి తత్ ॥ ౭ ॥
 సర్వశాఖాసు వస్త్యేకం శివాఖ్యం సత్యబిద్ధనమ్ ।
 తథా తద్విషయం జ్ఞానం తథైవ చ శిరోవ్రతమ్ ॥ ౮ ॥
 శిరోవ్రతవిహీనస్తు సర్వధర్మవివర్జితః ।
 అపి సర్వాసు విద్యాసు సోఽధికారీ న సంశయః ॥ ౯ ॥
 శిరోవ్రతమిదం కార్యం పాపకాంతారదాహకమ్ ।
 సాధనం సర్వవిద్యానాం యత్ప్రత్యమ్యగాచరేత్ ॥ ౧౦ ॥
 శ్రుతిరాధర్వణీ సూక్ష్మా సూక్ష్మార్థస్య ప్రకాశినీ ।
 యదువాచ వ్రతం ప్రీత్యా తన్నిత్యం సమ్యగాచరేత్ ॥ ౧౧ ॥
 అగ్నిరిత్యాదిభిర్మస్త్రైః షడ్భిః శుద్ధేన భస్మనా ।
 సర్వాఙ్గోద్ధూలనం కుర్యాచ్చిరోవ్రతసమాహ్వయమ్ ॥ ౧౨ ॥
 ఏతచ్చిరోవ్రతం కుర్యాత్సన్ధ్యాకాలేషు సాదరమ్ ।
 యావద్విద్యోదయస్తావత్తస్య విద్యా ఖిలూత్తమా ॥ ౧౩ ॥
 ద్వాదశాబ్దమథాబ్దం వా తదర్థం చ తదర్థకమ్ ।
 ప్రకుర్యాద్ద్వాదశాహం వా సజ్కల్పేన శిరోవ్రతమ్ ॥ ౧౪ ॥
 శిరోవ్రతేన యః స్నాతస్తం తు నోపదిశేత్తు యః ।
 తస్య విద్యా వినష్టా స్యాన్నిర్భ్రుణః స గురుః ఖలు ॥ ౧౫ ॥
 బ్రహ్మవిద్యాగురుః సాక్షాన్మునిః కారుణికః ఖలు ।
 యథా సర్వేశ్వరః శ్రీమాన్ముదుః కారుణికః ఖలు ॥ ౧౬ ॥
 జన్మాన్తరసహస్రేషు నరా యే ధర్మచారిణః ।
 తేషామేవ ఖలు శ్రద్ధా జాయతే న కదాచన ॥ ౧౭ ॥
 ప్రత్యుతాజ్ఞానబాహుల్యాద్వేష ఏవ విజాయతే ।
 ఆతః ప్రద్యేషయుక్తస్య న భవేదాత్మవేదనమ్ ॥ ౧౮ ॥
 బ్రహ్మవిద్యోపదేశస్య సాక్షాదేవాధికారిణః ।
 త ఏవ నేతరో విద్వన్ యే తు స్నాతాః శిరోవ్రతైః ॥ ౧౯ ॥

వ్రతం పాశుపతం చీర్ణం యైర్విజైరాదరేణ తు ।
 తేషామేవోపదేష్టవ్యమితి వేదానుశాసనమ్ ॥ ౨౦॥
 యః పశుస్తత్పశుత్వం చ వ్రతేనానేన సన్న్యజేత్ ।
 తాన్స్తాన్వా న స పాపీయాన్భవేద్వేదాన్తనిశ్చయః ॥ ౨౧॥
 త్రిపుణ్ణాధారణం ప్రోక్తం జాబాలైరాదరేణ తు ।
 త్రియమ్భుకేన మన్త్రేణ సతారేణ శివేన చ ॥ ౨౨॥
 త్రిపుణ్ణాం ధారయేన్నిత్యం గహస్థాశ్రమమాశ్రితః ।
 ఓఙ్కారేణ త్రిరుక్తేన సహానేన త్రిపుణ్ణాకమ్ ॥ ౨౩॥
 ధారయేద్భిక్షుకో నిత్యమితి జాబాలికీ శ్రుతిః ।
 త్రియమ్భుకేన మన్త్రేణ ప్రణవేన శివేన చ ॥ ౨౪॥
 గృహస్థశ్చ వానప్రస్థో ధారయేచ్చ త్రిపుణ్ణాకమ్ ।
 మేధావీత్యాదినా వాపి బ్రహ్మచారీ దినే దినే ॥ ౨౫॥
 భస్మనా సజలేనాపి ధారయేచ్చ త్రిపుణ్ణాకమ్ ।
 బ్రాహ్మణో విధినోత్పన్నస్త్రిపుణ్ణాభస్మనైవ తు ॥ ౨౬॥
 లలాటే ధారయేన్నిత్యం తిర్యగ్భస్మావగుణనమ్ ।
 (మహాదేవస్య సమ్బన్ధాత్తద్ధర్మైఃప్యస్తి సగ్గతిః ।)
 సమ్యక్ త్రిపుణ్ణాధర్మం చ బ్రాహ్మణో నిత్యమాచరేత్ ॥ ౨౭॥
 ఆదిబ్రాహ్మణభూతేన త్రిపుణ్ణాం భస్మనా ధృతమ్ ।
 యతోఽత ఏవ విప్రస్తు త్రిపుణ్ణాం ధారయేత్సదా ॥ ౨౮॥
 భస్మనా వేదసిద్ధేన త్రిపుణ్ణాం దేహగుణనమ్ ।
 రుద్రలిక్ష్ణార్చనం వాపి మోహతోఽపి చ న త్యజేత్ ॥ ౨౯॥
 త్రియమ్భుకేన మన్త్రేణ సతారేణ తథైవ చ ।
 పఞ్చాక్షరేణ మన్త్రేణ ప్రణవేన తథైవ చ ॥ ౩౦॥
 లలాటే హృదయే చైవ దోర్ధ్వన్ద్వే చ మహామునే ।
 త్రిపుణ్ణాం ధారయేన్నిత్యం సంన్యాసాశ్రమమాశ్రితః ॥ ౩౧॥
 త్రియాయుషేణ మన్త్రేణ మేధావీత్యాదినాథవా ।
 గౌణేన భస్మనా ధార్యం త్రిపుణ్ణాం బ్రహ్మచారిణా ॥ ౩౨॥

నమోఽనేన శివేనైవ శూద్రః శుశ్రూషణే రతః ।
 ఉద్ధూలనం త్రిపుణ్ణ్యం చ నిత్యం భక్త్యా సమాచరేత్ ॥ ౩౩॥
 అన్యేషామపి సర్వేషాం వినా మస్త్రేణ సువ్రత ।
 ఉద్ధూలనం త్రిపుణ్ణ్యం చ కర్తవ్యం భక్తితో మునే ॥ ౩౪॥
 భూత్యైవోద్ధూలనం తిర్యక్ త్రిపుణ్ణ్యస్య చ ధారణమ్ ।
 వరేణ్యం సర్వధర్మేభ్యస్తస్మాన్నిత్యం సమాచరేత్ ॥ ౩౫॥
 భస్మాగ్నిహోత్రజం వాథ విరజాగ్నిసముద్భవమ్ ।
 ఆదరేణ సమాదాయ శుద్ధే పాత్రే నిధాయ తత్ ॥ ౩౬॥
 ప్రక్షాల్య పాదౌ హస్తౌ చ ద్వీరాచమ్య సమాహితః ।
 గృహీత్వా భస్మ తత్ప్రజ్జ్వలహ్మమస్త్రైః శనైః శనైః ॥ ౩౭॥
 ప్రాణాయామత్రయం కృత్వా అగ్నిరిత్యాదిమస్త్రతమ్ ।
 తైరేవ సప్తభిర్మస్త్రైస్త్రైవారమభిమస్త్రయేత్ ॥ ౩౮॥
 ఓమాపోజ్యోతిరిత్యుక్తౌ ధ్యాత్వా మన్త్రానుదీరయేత్ ।
 సితేన భస్మనా పూర్వం సముద్ధూల్య శరీరకమ్ ॥ ౩౯॥
 ఏషాపో విరజో మర్త్యో జాయతే నాత్ర సంశయః ।
 తతో ధ్యాత్వా మహావిష్ణుం జగన్నాథం జలాధిపమ్ ॥ ౪౦॥
 సంయోజ్య భస్మనా తోయమగ్నిరిత్యాదిభిః పునః ।
 ఏషుజ్య సామ్భం ధ్యాత్వా చ సముద్ధూలోర్ధ్వమస్తకమ్ ॥ ౪౧॥
 తేన భావనయా బ్రాహ్మభూతేన సితభస్మనా ।
 లలాటవక్షఃస్కంధేషు స్వాశ్రమోచితమస్తతః ॥ ౪౨॥
 మధ్యమానామికాఙ్కస్తైరనులోమవిలోమతః ।
 త్రిపుణ్ణ్యం ధారయేన్నిత్యం త్రికాలేష్యపి భక్తీతః ॥ ౪౩॥
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయామేకాదశస్కంధే సశిరోవ్రతం
 త్రిపుణ్ణధారణవర్ణనం నామ నవమోఽధ్యాయః ॥ ౧౧.౯ ॥

౧౧.౧౦ దశమోఽధ్యాయః । భస్మమాహాత్యేయ పాశుపతవ్రతవర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

ఆగ్నేయం గౌణమజ్ఞానధ్వంసకం జ్ఞానసాధకమ్ ।

గౌణం నానావిధం విధి బ్రహ్మన్బ్రహ్మవిదాంవర ॥ ౧॥

అగ్నిహోత్రాగ్నిజం తద్వద్విరజానలజం మునే ।

ఔపాసనసముత్పన్నం సమిదగ్నిసముద్భవమ్ ॥ ౨॥

పచనాగ్నిసముత్పన్నం దావానలసముద్భవమ్ ।

త్రైవర్ణికానాం సర్వేషామగ్నిహోత్రసముద్భవమ్ ॥ ౩॥

విరజానలజం చైవ ధార్యం భస్మ మహామునే ।

ఔపాసనసముత్పన్నం గృహస్థానాం విశేషతః ॥ ౪॥

సమిదగ్నిసముత్పన్నం ధార్యం వై బ్రహ్మచారిణా ।

శూద్రాణాం శ్రోత్రియాగారపచనాగ్నిసముద్భవమ్ ॥ ౫॥

అన్యేషామపి సర్వేషాం ధార్యం దావానలోద్భవమ్ ।

కాలశ్చిత్రా పౌర్ణమాసీ దేశః స్వీయః పరిగ్రహః ॥ ౬॥

క్షేత్రామాద్యరణ్యం వా ప్రశస్తః శుభలక్షణః ।

తత్ర పూర్వత్రయోదశ్యాం సుస్నాతః సుకృతాహ్నికః ॥ ౭॥

అనుజ్ఞాప్య స్వమాచార్యం సమూజ్య ప్రణిపత్య చ ।

పూజాం వైశేషికిం కృత్వా శుక్లామ్బరధరః స్వయమ్ ॥ ౮॥

శుద్ధయజ్ఞోపవీతి చ శుక్లమాల్యానులేపనః ।

దర్భాసనే సమాసినో దర్భముష్టిం ప్రగృహ్య చ ॥ ౯॥

ప్రాణాయామత్రయం కృత్వా ప్రాజ్ఞుఘో వాప్యదజ్ఞుఖః ।

ధ్యాత్వా దేవం చ దేవీం చ తద్విజ్ఞాపనవర్తమా ॥ ౧౦॥

వ్రతమేతత్కరోమీతి భవేత్సంకల్పదీక్షితః ।

యావచ్ఛరీరపాతం వా ద్వాదశాబ్దమథాపి వా ॥ ౧౧॥

తదర్థం వా తదర్థం వా మాసద్వాదశకం తు వా ।

తదర్థం వా తదర్థం వా మాసమేకమథాపి వా ॥ ౧౨॥

దినద్వాదశకం వాపి దినషట్కమథాపి వా ।

తదర్థం దినమేకం వా వ్రతసంకల్పనావధి ॥ ౧౩॥
 అగ్నిమాధాయ విధివద్విరజాహోమకారణాత్ ।
 హుత్వాఽఽజ్యేన సమిద్భిశ్చ చరుణా చ యథావిధి ॥ ౧౪॥
 పూతాహాత్పురతో భూయస్తత్త్వానాం శుద్ధిముద్దిశన్ ।
 జహుయాన్మూలమస్త్రేణ తైరేవ సమిదాదిభిః ॥ ౧౫॥
 తత్త్వాన్యేతాని మే దేహే శుభ్యంతామిత్యనుస్మరన్ ।
 పశ్చాద్భూతాదితన్మాత్రాః పఞ్చకర్మేన్ద్రియాణి చ ॥ ౧౬॥
 జ్ఞానకర్మవిభేదేన పఞ్చ పఞ్చ విభాగశః ।
 త్వగాదిధాతవః సప్త పఞ్చ ప్రాణాదివాయవః ॥ ౧౭॥
 మనో బుద్ధిరహజ్కారో గుణాః ప్రకృతిపూరుషా ।
 రాగో విద్యా కలా చైవ నియతిః కాల ఏవ చ ॥ ౧౮॥
 మాయా చ శుద్ధవిద్యా చ మహేశ్వరసదాశివౌ ।
 శక్తిశ్చ శివతత్త్వం చ తత్త్వాని క్రమశో విదుః ॥ ౧౯॥
 మస్త్రైస్తు విరజైర్హుత్వా హోతాసౌ విరజో భవేత్ ।
 అథ గోమయమాదాయ పిణ్డీకృత్యాభిమన్త్య చ ॥ ౨౦॥
 న్యస్యాగ్నౌ తం చ సంరక్ష్య దినే తస్మిన్ హవిష్యభుక్ ।
 ప్రభాతే చ చతుర్థశ్యాం కృత్వా సర్వం పురోదితమ్ ॥ ౨౧॥
 తస్మిన్దినే నిరాహారః కాలశేషం సమాపయేత్ ।
 ప్రాతః పర్వణి చాప్యేవం కృత్వా హోమావసానతః ॥ ౨౨॥
 ఉపసంహృత్య రుద్రాగ్నిం గృహీత్వా భస్మ యత్పతః ।
 తతశ్చ జటిలో ముణ్డః శిఖైకజట ఏవ చ ॥ ౨౩॥
 భూత్వా స్నాత్వా పునర్వీతలజ్జశ్చేత్స్యాద్ధిగమ్భరః ।
 అన్యః కాషాయవసనశ్చర్మచీరామ్బరోఽథవా ॥ ౨౪॥
 ఏకామ్బరో వల్కలవానభవేద్దణ్డీ చ మేఖలీ ।
 ప్రక్షాల్య చరణౌ పశ్చాద్ద్విరాచమ్యాత్మనస్తనుమ్ ॥ ౨౫॥
 సజ్కలీకృత్య తద్భస్మ విరజానలసమ్భవమ్ ।
 అగ్నిరిత్యాదిభిర్మస్త్రైః షడ్భిరాథర్వణైః క్రమాత్ ॥ ౨౬॥

విమృజ్యాజ్ఞాని మూర్ఖాదిచరణాంతం చ తైః స్పృశేత్ |
 తతస్తేన క్రమేణైవ సముద్ధాల్య చ భస్మనా || ౨౭||
 సర్వాజ్ఞోద్ధూలనం కుర్యాత్ప్రణవేన శివేన వా |
 తతశ్చ పుణ్ణం రచయేత్త్రియాయుషసమాహ్వాయమ్ || ౨౮||
 శివభావం సమాగమ్య శివభావమథాచరేత్ |
 కుర్యాత్త్రిస్థ్యమప్యేవమేతత్పాశుపతం వ్రతమ్ || ౨౯||
 భుక్తిముక్తిప్రదం చైవ పశుత్వం వినివర్తయేత్ |
 తత్పశుత్వం పరిత్యజ్య కృత్వా పాశుపతం వ్రతమ్ || ౩౦||
 పూజనీయో మహాదేవో లిఙ్గమూర్తిః సదాశివః |
 భస్మస్నానం మహాపుణ్యం సర్వసౌఖ్యకరం పరమ్ || ౩౧||
 ఆయుష్యం బలమారోగ్యం శ్రీపుష్టివర్ధనం యతః |
 రక్షార్థం మఙ్గలార్థం చ సర్వసంస్కృతసమృద్ధయే || ౩౨||
 భస్మస్నిగ్ధమనుష్యాణాం మహామారీభయం న చ |
 శాన్తికం పౌష్టికం భస్మ కామదం చ త్రిధా భవేత్ || ౩౩||
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్రాయాం
 సంహితాయామేకాదశస్కంధే భస్మమాహాత్మ్యే
 పాశుపతవ్రతవర్ణనం నామ దశమోఽధ్యాయః || ౧౧.౧౦||

౧౧.౧౧ ఏకాదశోఽధ్యాయః | త్రివిధభస్మమాహాత్మ్యవర్ణనమ్ |

నారద ఉవాచ |
 త్రివిధత్వం కథం చాస్య భస్మనః పరికీర్తితమ్ |
 ఏతత్కథయ మే దేవ మహాత్కేతూహలం మమ || ౧||
 శ్రీనారాయణ ఉవాచ |
 త్రివిధత్వం ప్రవక్ష్యామి దేవరే భస్మనః శ్శృణు |
 మహాపాపక్షయకరం మహాకీర్తికరం పరమ్ || ౨||
 గోమయం యోనిసంబృద్ధం తద్దస్తేనైవ గృహ్యతే |
 బ్రాహ్మైర్మస్తైస్తు సద్గం తచ్ఛాన్తికృదిహోచ్యతే || ౩||
 సావధానస్తు గృహ్ణీయాన్నరో వై గోమయం తు యత్ |

అన్తరిక్షే గృహీత్వా తత్క్షణేన దహేదతః ॥ ౪ ॥

పాష్టికం తత్సమాఖ్యాతం కామదం చ తతః శృణు ॥

ప్రాసాదేన దహేదేతత్కామదం భస్మ కీర్తితమ్ ॥ ౫ ॥

ప్రాతరుత్థాయ దేవర్షే భస్మవ్రతపరః శుచిః ।

గవాం గోష్ఠేషు గత్వా తు నమస్కృత్య తు గోకులమ్ ॥ ౬ ॥

గవాం వర్ణానురూపాణాం గృహ్ణీయాద్గోమయం శుభమ్ ।

బ్రాహ్మణస్య చ గౌః శ్వేతా రక్తా గౌః క్షత్రియస్య చ ॥ ౭ ॥

పీతవర్ణా తు వైశ్యస్య కృష్ణా శూద్రస్య కథ్యతే ।

పౌర్ణమాస్యామమావాస్యామష్టమ్యాం వా విశుద్ధధీః ॥ ౮ ॥

ప్రాసాదేన తు మన్త్రేణ గృహీత్వా గోమయం శుభమ్ ।

హృదయేన తు మన్త్రేణ పిణ్డీకృత్య తు గోమయమ్ ॥ ౯ ॥

రవిరశ్మిసుసన్తప్తం శుచౌ దేశే మనోహరే ।

తుషేణ వా బుసైర్వాపి ప్రాసాదేన తు నిక్షిపేత్ ॥ ౧౦ ॥

అరణ్యుద్భవమగ్నిం వా శ్రోత్రియాగారజం తు వా ।

తదగ్నౌ విన్యసేత్తం చ శివబీజేన మన్తతః ॥ ౧౧ ॥

గృహ్ణీయాదథ తత్రాగ్నికుణ్డాద్భస్మ విచక్షణః ।

నవపాత్రం సమాదాయ ప్రాసాదేన తు నిక్షిపేత్ ॥ ౧౨ ॥

కేతకీ పాటలీ తద్వదుశీరం చన్దనం తథా ।

నానాసుగన్ధిద్రవ్యాణి కాశ్మీరప్రభృతీని చ ॥ ౧౩ ॥

నిక్షిపేత్తత్ర పాత్రే తు సద్యోమన్త్రేణ శుద్ధధీః ।

జలస్నానం పురా కృత్వా భస్మస్నానమతః పరమ్ ॥ ౧౪ ॥

జలస్నానే త్వశక్తశ్చ భస్మస్నానం సమాచరేత్ ।

ప్రక్షాల్య పాదౌ హస్తౌ చ శిరశ్చేశానమన్తతః ॥ ౧౫ ॥

సముద్ధూల్య తతః పశ్చాదాననం తత్పురుషేణ తు ।

అఘోరేణ తు హృదయం నాభిం వామేన తత్పరమ్ ॥ ౧౬ ॥

సద్యోమన్త్రేణ సర్వాఙ్గం సముద్ధూల్య విచక్షణః ।

పూర్వవస్త్రం పరిత్యజ్య శుద్ధవస్త్రం పరిగ్రహేత్ ॥ ౧౭ ॥

ప్రక్షాల్య పాదౌ హస్తౌ చ పశ్చాదాచమనం చరేత్ |
 భస్మనోద్ధూలనాభావే త్రిపుణ్ణం తు విధీయతే || ౧౮ ||
 మధ్యాహ్నతాప్రాగ్జ్వలైర్ముక్తం పరతో జలవర్జితమ్ |
 తర్జ్వన్యనామికామద్వైస్త్రిపుణ్ణం చ సమాచరేత్ || ౧౯ ||
 మూర్ధ్ని చైవ లలాటే చ కర్ణే కణ్ఠే తథైవ చ |
 హృదయే చైవ బాహ్వోశ్చ న్యాసస్థానం హి చోచ్యతే || ౨౦ ||
 పశ్చాత్పుణ్ణలైర్వ్యసేన్మూర్ధ్ని ప్రాసాదేన తు మన్తతః |
 త్ర్యంబకైర్విన్యసేద్భాలే శిరోమన్త్రేణ దేశికః || ౨౧ ||
 సద్యస దక్షిణే కర్ణే వామదేవేన వామతః |
 ఆఘోరేణ తు కణ్ఠే చ మధ్యాఙ్గుల్యా స్పృశేద్బుధః || ౨౨ ||
 హృదయం హృదయేవైవ త్రిభిరఙ్గులిభిః స్పృశేత్ |
 విన్యసేద్దక్షిణే బాహౌ శిఖామన్త్రేణ దేశికః || ౨౩ ||
 వామబాహౌ న్యసేద్ధీమాన్కువచేన త్రియఙ్గులైః |
 మధ్యేన సంస్పృశేన్నాభ్యామీశాన ఇతి మన్తతః || ౨౪ ||
 బ్రహ్మవిష్ణుమహేశానాస్త్రిస్తో రేఖా ఇతి స్మృతాః |
 ఆద్యో బ్రహ్మ తతో విష్ణుస్తదూర్ధ్వం తు మహేశ్వరః || ౨౫ ||
 ఏకాఙ్గులేన న్యస్తం యదీశ్వరస్తత్ర దేవతా |
 శిరోమధ్యే త్వయం బ్రహ్మ ఈశ్వరస్తు లలాటకే || ౨౬ ||
 కర్ణయోరశ్విన్వౌ దేవౌ గణేశస్తు గలే తథా |
 క్షత్రియశ్చ తథా వైశ్యః శూద్రశ్చోద్ధూలనం త్యజేత్ || ౨౭ ||
 సర్వేషామన్త్యఙ్గుతీనాం మన్త్రేణ రహితం భవేత్ |
 (అదీక్షితం మనుష్యాణామపి మన్తం వినా భవేత్) || ౨౮ ||
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయామేకాదశస్కంధే
 త్రివిధభస్మమాహాత్మ్యవర్ణనం నామకాదశోఽధ్యాయః || ౧౧.౧౧ ||

౧౧.౧౨ ద్వాదశోఽధ్యాయః । భస్మధారణమాహామ్యవర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

దేవర్షే శృణు తత్సర్వం భస్మోద్ధూలనజం ఫలమ్ ।

సరహస్యవిధానం చ సర్వకామఫలప్రదమ్ ॥ ౧॥

కపిలాయాః శకృత్స్వచ్ఛం గృహీత్వా గగనేఽపతత్ ।

న క్లిన్నం నాపి కఠినం న దుర్గంధం న చోషితమ్ ॥ ౨॥

ఉపర్యధః పరిత్యజ్య గఙ్గాయాత్పతితం యదీ ।

పిణ్డీకృత్య శివాగ్నోద్ౌ తత్త్విపేన్మూలమన్రితమ్ ॥ ౩॥

ఆదాయ వాససాఽఽచ్ఛాద్య భస్మాధానే వినిక్షిపేత్ ।

సుకృతే సుదృఢే శుద్ధే జాలితే ప్రోక్షితే శుభే ॥ ౪॥

విన్యస్య మస్త్రీ మస్త్రేణ పాత్రే భస్మ వినిక్షిపేత్ ।

తైజసం దారవం చాథ మృణ్మయం చైలమేవ చ ॥ ౫॥

అన్యద్వా శోభనం శుద్ధం భస్మాధారం ప్రకల్పయేత్ ।

క్షౌమే చైవాతిశుద్ధే వా ధనవద్భస్మ నిక్షిపేత్ ॥ ౬॥

ప్రస్థితో భస్మ గృహీయాత్స్వయం చానుచరోఽపి వా ।

న చాయుక్తకరే దధ్యాన్న చాశుచితలే క్షిపేత్ ॥ ౭॥

న సంస్పృశేత్తు నీచాశ్చైర్న క్షిపేన్న చ లఙ్ఘయేత్ ।

తస్మాద్భసితమాదాయ వినియుజ్జీత మన్రితమ్ ॥ ౮॥

విభూతిధారణవిధిః స్మృతిప్రోక్తో మయేరితః ।

యదీయాచరణేనైవ శివతుల్యో న సంశయః ॥ ౯॥

శైవైః సమ్పాదితం భస్మ వైదికైః శివసన్నిధౌ ।

భక్త్యా పరమయా గ్రాహ్యం ప్రార్థయిత్వా తు పూజయేత్ ॥ ౧౦॥

తన్మోక్షవర్తనా సిద్ధం భస్మ తాన్రికపూజకైః ।

యత్రకుత్రాపి దత్తం చేత్తద్గ్రాహ్యం వైవ వైదికైః ॥ ౧౧॥

శూద్రైః కాపాలికైర్వాథ పాఖణ్డైరపరైస్తు తత్ ।

త్రిపుణ్డ్యం ధారయేద్భక్త్యా మనసాపి న లఙ్ఘయేత్ ॥ ౧౨॥

శ్రుత్యా విధీయతే యస్మాత్తత్త్యాగీ పతితో భవేత్ ।

త్రిపుణ్ణాధారణం భక్త్యా తథా దేహావగుణ్ణనమ్ || ౧౩||
 ద్విజః కుర్యాద్ధి మస్త్రేణ తత్త్వాగీ పతితో భవేత్ |
 ఉద్ధూలనం త్రిపుణ్ణం చ భక్త్యా నైవాచరన్తి యే || ౧౪||
 తేషాం నాస్తి వినిర్మోక్షః సంసారాజ్ఞన్మకోటిభిః |
 యేన భస్మోక్తమార్గేణ ధృతం న మునిపుంజవ || ౧౫||
 తస్య విద్ధి మునే జన్మ నిష్కలం సౌకరం యథా |
 యేషాం వపర్మనుష్యాణాం త్రిపుణ్ణేణ వినా స్థితమ్ || ౧౬||
 శ్మశానసదృశం తత్స్యాన్న ప్రేక్ష్యం పుణ్యకృజ్జన్తైః |
 ధిగ్భస్మరహితం భాలం ధిగ్గ్రామశివాలయమ్ || ౧౭||
 ధిగ్నిశార్చనం జన్మ ధిగ్విద్యామశివాశ్రయామ్ |
 త్రిపుణ్ణం యే వినిన్దన్తి నిన్దన్తి శివమేవ తే || ౧౮||
 ధారయన్తి చ యే భక్త్యా ధారయన్తి తమేవ తే |
 యథా కృశానురహితో భూధరో న విరాజతే || ౧౯||
 అశేషసాధనేఽప్యేవం భస్మహీనం శివార్చనమ్ |
 ఉద్ధూలనం త్రిపుణ్ణం చ శ్రద్ధయా నాచరన్తి యే || ౨౦||
 త్రైః పూర్వాచరితం సర్వం విపరీతం భవేదపి |
 భస్మనా వేదమస్త్రేణ త్రిపుణ్ణస్య చ ధారణమ్ || ౨౧||
 వినా వేదోచితాచారం స్మార్తస్యానర్థకారణమ్ |
 కృతం స్యాదకృతం తేన శ్రుతమప్యశ్రుతం భవేత్ || ౨౨||
 అధీతమనధీతం చ త్రిపుణ్ణం యో న ధారయేత్ |
 వృథా వేదా వృథా యజ్ఞా వృథా దానం వృథా తపః || ౨౩||
 వృథా వ్రతోపవాసేన త్రిపుణ్ణం యో న ధారయేత్ |
 భస్మధారణకం త్యక్త్వా ముక్తిమిచ్ఛతి యః పుమాన్ || ౨౪||
 విషపానేన నిత్యత్వం కురుతే హ్యతమనో హి సః |
 ప్రష్టా సృష్టిచ్ఛలేనాహ త్రిపుణ్ణస్య చ ధారణమ్ || ౨౫||
 ససర్జ స లలాటం హి తిర్యగూర్ధ్వం న వర్తులమ్ |
 తిర్యగ్రేఖాః ప్రదృశ్యన్తే లలాటే సర్వదేహినామ్ || ౨౬||

తథాపి మానవా మూర్ఖా న కుర్వన్తి త్రిపుణ్ణికమ్ |
 న తద్ధ్యానం న తస్మోక్షం న తజ్ఞానం న తత్తపః || ౨౭||
 వినా తిర్యక్తిపుణ్ణిం చ విప్రేణ యదనుష్ఠితమ్ |
 వేదస్యాధ్యయనే శూద్రో నాధికారీ యథా భవేత్ || ౨౮||
 త్రిపుణ్ణోణ వినా విప్రో నాధికారీ శివార్చనే |
 ప్రాజ్ఞుఖశ్చరణౌ హస్తా ప్రజ్ఞాల్యాచమ్య పూర్వవత్ || ౨౯||
 ప్రాణానాయమ్య సజ్కుల్ప్య భస్మస్నానం సమాచరేత్ |
 ఆదాయ భసితం శుద్ధమగ్నిహోత్రసముద్భవమ్ || ౩౦||
 ఈశానేన తు మన్త్రేణ స్వమూర్ధని వినిక్షిపేత్ |
 తత ఆదాయ తద్భస్మ ముఖే చ పురుషేణ తు || ౩౧||
 అఘోరాఖ్యేణ హృదయే గుహ్యే వామాహ్వయేన చ |
 సద్యోజాతాభిధానేన భస్మ పాదద్వయే క్షిపేత్ || ౩౨||
 సర్వాఙ్గం ప్రణవేనైవ మన్త్రేణోద్ధాలనం తతః |
 ఏతదాగ్నేయకం స్నానముదితం పరమర్షిభిః || ౩౩||
 సర్వకర్మసమృద్ధ్యర్థం కుర్యాదాదావిదం బుధః |
 తతః ప్రజ్ఞాల్య హస్తాదీనుపస్పృశ్య యథావిధి || ౩౪||
 తిర్యక్తిపుణ్ణిం విధినా లలాటే హృదయే గలే |
 పంచాభిర్భ్రహ్మభిర్వాపి కృతేన భసితేన చ || ౩౫||
 ఘృతమేతత్త్రిపుణ్ణిం స్యాత్సర్వకర్మసు పావనమ్ |
 శూద్రైరన్యజహస్తస్థం న ధార్యం భస్మ చ క్వచిత్ || ౩౬||
 భస్మనా సాగ్నిహోత్రేణ లిప్తః కర్మ సమాచరేత్ |
 అన్యథా సర్వకర్మాణి న ఫలన్తి కదాచన || ౩౭||
 సత్యం శౌచం జపో హోమస్తీర్థం దేవాదిపూజనమ్ |
 తస్య వ్యర్థమిదం సర్వం యస్త్రిపుణ్ణిం న ధారయేత్ || ౩౮||
 త్రిపుణ్ణిధృగ్విప్రవరో యో రుద్రాక్షధరః శుచిః |
 స హన్తి రోగదురితవ్యాధిదుర్భిక్షతస్కరాన్ || ౩౯||
 సమాప్నోతి పరం బ్రహ్మ యతో నావర్తతే పునః |

స పక్షిపావనః శ్రాద్ధే పూజ్యో విప్రైః సురైరపి || ౪౦||

శ్రాద్ధే యజ్ఞే జపే హోమే వైశ్వదేవే సురార్చనే |
 ధృతత్రిపుణ్ణిః పూతాత్మా మృత్యుం జయతి మానవః |
 భస్మధారణమాహాత్మ్యం భూయోఽపి కథయామి తే || ౪౧||

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయామేకాదశస్కంధే
 భస్మధారణమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః || ౧౧.౧౨||

౧౧.౧౩ త్రయోదశోఽధ్యాయః | త్రిపుణ్ణధారణమాహాత్మ్యవర్ణనమ్ |

శ్రీనారాయణ ఉవాచ |
 మహాపాతకసంక్లృష్ట పాతకాన్యపరాణ్యపి |
 నశ్యంతి మునిశార్దూల సత్యం సత్యం న చాన్యథా || ౧||
 ఏకం భస్మ ధృతం యేన తస్య పుణ్యఫలం శ్రుణు |
 యతీనాం జ్ఞానదం ప్రోక్షం వానస్థానాం విరక్తిదమ్ || ౨||
 గృహస్థానాం మునే తద్వద్ధర్మవృద్ధికరం తథా |
 బ్రహ్మచర్యాశ్రమస్థానాం స్వాధ్యాయప్రదమేవ చ || ౩||
 శూద్రాణాం పుణ్యదం నిత్యమన్వేషాం పాపనాశనమ్ |
 భస్మనోద్ధూలనం చైవ తథా తిర్యక్ త్రిపుణ్ణికమ్ || ౪||
 రక్షార్థం సర్వభూతానాం విధత్తే వైదికీ శ్రుతిః |
 భస్మనోద్ధూలనం చైవ తథా తిర్యక్ త్రిపుణ్ణికమ్ || ౫||
 యజ్ఞత్వేనైవ సర్వేషాం విధత్తే వైదికీ శ్రుతిః |
 భస్మనోద్ధూలనం చైవ తథా తిర్యక్ త్రిపుణ్ణికమ్ || ౬||
 సర్వధర్మతయా తేషాం విధత్తే వైదికీ శ్రుతిః |
 భస్మనోద్ధూలనం చైవ తథా తిర్యక్ త్రిపుణ్ణికమ్ || ౭||
 మాహేశ్వరాణాం లింగార్థం విధత్తే వైదికీ శ్రుతిః |
 భస్మనోద్ధూలనం చైవ తథా తిర్యక్ త్రిపుణ్ణికమ్ || ౮||
 విజ్ఞానార్థం చ సర్వేషాం విధత్తే వైదికీ శ్రుతిః |
 శివేన విష్ణునా చైవ బ్రహ్మణా వజ్రిణా తథా || ౯||

హిరణ్యగర్భేణ తదవతారైర్వరుణాదిభిః ।
 దేవతాభిర్భృతం భస్మ త్రిపుణ్ణోద్ధూలనాత్మకమ్ ॥ ౧౦॥
 ఉమాదేవ్యా చ లక్ష్మ్యా చ వాచా చాన్యాభిరాస్తికైః ।
 సర్వస్త్రీభిర్భృతం భస్మ త్రిపుణ్ణోద్ధూలనాత్మనా ॥ ౧౧॥
 యక్షరాక్షసగన్ధర్వసిద్ధవిద్యాధరాదిభిః ।
 మునిభిశ్చ భృతం భస్మ త్రిపుణ్ణోద్ధూలనాత్మనా ॥ ౧౨॥
 బ్రాహ్మణైః క్షత్రియైర్వైశ్యైః శూద్రేరపి చ సజ్కరైః ।
 అపభ్రంశైర్భృతం భస్మ త్రిపుణ్ణోద్ధూలనాత్మనా ॥ ౧౩॥
 ఉద్ధూలనం త్రిపుణ్ణం చ యైః సమాచరితం ముదా ।
 త ఏవ శిష్టా విద్వాంసో నేతరే మునిపుంజవ ॥ ౧౪॥
 శివలింగం మణిః సఖ్యం మన్తః పంచాక్షరస్తథా ।
 విభూతిరోషధం పుంసాం ముక్తిస్త్రీవశ్యకర్మణి ॥ ౧౫॥
 భునక్తి యత్ర భస్మాజ్ఞో మూర్ఛో వా పణితోఽపి వా ।
 తత్ర భుక్తే మహాదేవః సపత్నీకో వృషధ్వజః ॥ ౧౬॥
 భస్మసంఘ్నన్నసర్వాఙ్గమనుగచ్ఛతి యః పుమాన్ ।
 సర్వపాతకయుక్తోఽపి పూజితో మానవోఽచిరాత్ ॥ ౧౭॥
 భస్మసంఘ్నన్నసర్వాఙ్గం యః స్తౌతి శ్రద్ధయా సహా ।
 సర్వపాతకయుక్తోఽపి పూజ్యతే మానవోఽచిరాత్ ॥ ౧౮॥
 త్రిపుణ్ణాధారిణే భిక్షాప్రదానేన హి కేవలమ్ ।
 తేనాధీతం శ్రుతం తేన తేన సర్వమనుష్ఠితమ్ ॥ ౧౯॥
 యేన విప్రేణ శిరసి త్రిపుణ్ణం భస్మనా కృతమ్ ।
 కీకటేష్వపి దేశేషు యత్ర భూతివిభూషణః ॥ ౨౦॥
 మానవస్తు వసేన్నిత్యం కాశీక్షేత్రసమం హి తత్ ।
 దుఃశీలః శీలయుక్తో వా యోగయుక్తోఽప్యలక్షణః ॥ ౨౧॥
 భూతిశాసనయుక్తో వా స పూజ్యో మమ పుత్రవత్ ।
 ఛద్మనాపి చరేద్యో హి భూతిశాసనమైశ్వరమ్ ॥ ౨౨॥

సోఽపి యాం గతిమాప్నోతి న తాం యజ్ఞశత్రైరపి ।
సమ్పూర్ణాల్లయూ వాపి భయాద్వా ధారయేత్తు యః ॥ ౨౩॥

విధియుక్తో విభూతిం తు స చ పూజ్యో యథా హ్యహమ్ ।
శివస్య విష్ణోర్దేవానాం బ్రహ్మణస్తృప్తికారణమ్ ॥ ౨౪॥

పార్వత్యాశ్చ మహాలక్ష్మ్యా భారత్యాస్తృప్తికారణమ్ ।
న దానేన న యజ్ఞేన న తపోభిః సుదుర్లభైః ॥ ౨౫॥

న తీర్థయాత్రయా పుణ్యం త్రిపుణ్ణేణ చ లభ్యతే ।
దానం యజ్ఞాశ్చ ధర్మాశ్చ తీర్థయాత్రాశ్చ నారద ॥ ౨౬॥

ధ్యానం తపస్త్రిపుణ్ణాస్య కలాం నార్హన్తి షోడశీమ్ ।
యథా రాజా స్వచిహ్నీఙ్కం స్వజనం మన్యతే సదా ॥ ౨౭॥

తథా శివస్త్రిపుణ్ణాఙ్కం స్వకీయమివ మన్యతే ।
ద్విజాతిర్వాన్యజాతిర్వా శుద్ధచిత్తేన భస్మనా ॥ ౨౮॥

ధారయేద్ధ్యస్త్రీపుణ్ణాఙ్కం రుద్రస్సైవ వశీకృతః ।
త్యక్తసర్వాశ్రమాచారో లుప్తసర్వక్రియోఽపి సః ॥ ౨౯॥

సకృత్తిర్వక్త్రీపుణ్ణాఙ్కం ధారయేత్సోఽపి ముచ్యతే ।
నాస్య జ్ఞానం పరీక్షేత న కులం న వ్రతం తథా ॥ ౩౦॥

త్రిపుణ్ణాఙ్కీతభాలేన పూజ్య ఏవ హి నారద ।
శివమన్త్రాత్పరో మన్త్రో నాస్తి తుల్యం శివాత్పరమ్ ॥ ౩౧॥

శివార్చనాత్పరం పుణ్యం న హి తీర్థం చ భస్మనా ।
రుద్రాగ్నేర్యత్పరం తీర్థం తద్భస్మ పరికీర్తితమ్ ॥ ౩౨॥

ధ్వంసనం సర్వదుఃఖానాం సర్వపాపవిశోధనమ్ ।
అన్త్యజో వాధమో వాపి మూర్ఖో వా పణ్డితోఽపి వా ॥ ౩౩॥

యస్మిన్దేశే వసేన్నిత్యం భూతిశాసనసంయుతః ।
తస్మిన్నదాశివః సోమః సర్వభూతగణైర్వృతః ।
సర్వతీర్థేశ్చ సంయుక్తః సాన్నిధ్యం కురుతే సదా ॥ ౩౪॥

ఏతాని పఞ్చశివమన్త్రపవిత్రతాని
భస్మాని కామదహనాఙ్గవిభూషితాని ।
త్రైపుణ్ణికాణి రచితాని లలాటపట్టే

లుమ్నన్తి దైవలిఖితాని దురక్షరాణి || ౩౫||

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం

సంహితాయామేకాదశస్కంధే

త్రిపుణ్ణధారణమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః || ౧౧.౧౩||

౧౧.౧౪ చతుర్దశోఽధ్యాయః | విభూతిధారణమాహాత్మ్యవర్ణనమ్ |

శ్రీనారాయణ ఉవాచ |

భస్మదిగ్ధశరీరాయ యో దదాతి ధనం ముదా |

తస్య సర్వాణి పాపాని వినశ్యన్తి స సంశయః || ౧||

శ్రుతయః స్మృతయః సర్వాః పురాణాన్యఖిలాన్యపి |

వదన్తి భూతిమాహామ్యం తత్తస్మాద్ధారయేద్ద్విజః || ౨||

సితేన భస్మనా కుర్యాత్త్రిసస్యం యస్త్రీపుణ్ణకమ్ |

సర్వపాపవినిర్ముక్తః శివలోకే మహీయతే || ౩||

యోగీ సర్వాఙ్గకం స్తానమాపాదతలమస్తకమ్ |

త్రిసస్యమాచరేన్నిత్యమాశు యోగమవాప్నుయాత్ || ౪||

భస్మస్నానేన పురుషః కులస్యాద్ధారకో భవేత్ |

భస్మస్నానం జలస్నానాదసంఖ్యేయగుణాన్వితమ్ || ౫||

సర్వతీర్థేషు యత్పుణ్యం సర్వతీర్థేషు యత్ఫలమ్ |

తత్ఫలం లభతే సర్వం భస్మస్నానాన్న సంశయః || ౬||

మహాపాతకయుక్తో వా యుక్తో వాప్యపపాతకైః |

భస్మస్నానేన తత్సర్వం దహత్యగ్నిరివేన్ధనమ్ || ౭||

భస్మస్నానాత్పరం స్నానం పవిత్రం నైవ విద్యతే |

ఏవముక్తం శివేనాదౌ తదా స్నాతః స్వయం శివః || ౮||

తదాప్రభృతి బ్రహ్మాద్యా మునయశ్చ శివార్థినః |

సర్వకర్మసు యత్సేన భస్మస్నానం ప్రచక్రీరే || ౯||

తస్మాదేతచ్ఛిరఃస్నానమాగ్నేయం యః సమాచరేత్ |

అనేనైవ శరీరేణ స హి రుద్రో న సంశయః || ౧౦||

యే భస్మధారిణం దృష్ట్వా పరితృప్తా భవన్తి తే ।
 దేవాసురమునీన్ద్రైశ్చ పూజ్యా నిత్యం న సంశయః ॥ ౧౧॥
 భస్మసంఘ్నాన్నసర్వాణ్ణం దృష్ట్వోష్టిష్ఠతి యః పుమాన్ ।
 తం దృష్ట్వా దేవరాజోఽపి దణ్ణవత్ప్రణమిష్యతి ॥ ౧౨॥
 అభక్ష్యభక్షణం యేషాం భస్మధారణపూర్వకమ్ ।
 తేషాం తద్భక్ష్యమేవ స్యాన్మునే నాత్ర విచారణా ॥ ౧౩॥
 యః స్నాతి భస్మనా నిత్యం జలే స్నాత్వా తతః పరమ్ ।
 బ్రహ్మచారీ గృహస్థో వా వానప్రస్థోఽఽథవాదరాత్ ॥ ౧౪॥
 సర్వపాపవినిర్ముక్తః స యాతి పరమాం గతిమ్ ।
 ఆగ్నేయం భస్మనా స్నానం యతీనాం చ విశిష్యతే ॥ ౧౫॥
 ఆర్ద్రస్నానాద్వరం భస్మస్నానమార్ద్రవధో ద్రువః ।
 ఆర్ద్రం తు ప్రకృతిం విద్యాత్ప్రకృతిం బన్ధనం విదుః ॥ ౧౬॥
 ప్రకృతేస్తు ప్రహాణాయ భస్మనా స్నానమిష్యతే ।
 భస్మనా సదృశం బ్రహ్మన్నాప్తి లోకత్రయేష్యపి ॥ ౧౭॥
 రక్షార్థం ముక్కులార్థం చ పవిత్రార్థం పురా సురైః ।
 భస్మ దృష్ట్వా మునే పూర్వం దత్తం దేవ్యైః ప్రీయేణ తు ॥ ౧౮॥
 తస్మాదేతచ్ఛిరఃస్నానమాగ్నేయం యః సమాచరేత్ ।
 భవపాశైర్వినిర్ముక్తః శివలోకే మహీయతే ॥ ౧౯॥
 జ్వరరక్షఃపిశాచాశ్చ పూతనాకుష్ఠగుల్మకాః ।
 భగన్దరాణి సర్వాణి చాశీతిర్వాతరోగకాః ॥ ౨౦॥
 చతుఃషష్ఠిః పితృరోగాః శ్లేష్మా సప్తత్రిపంచుకాః ।
 వ్యాఘ్రచౌరభయం చైవాప్యన్యే దుష్టగ్రహా ఆపి ॥ ౨౧॥
 భస్మస్నానేన నశ్యన్తి సింహేనైవ యథా గజాః ।
 శుద్ధశీతజలేనైవ భస్మనా చ త్రిపుణ్ణికమ్ ॥ ౨౨॥
 యో ధారయేత్పరం బ్రహ్మ స ప్రాప్నోతి న సంశయః ।
 (భస్మనా చ త్రిపుణ్ణిం చ యః కోఽపి ధారయేత్పరమ్ ।
 స బ్రహ్మలోకమాప్నోతి ముక్తపాపా న సంశయః ॥)
 యథావిధి లలాటే వై వహ్నివీర్యప్రధారణాత్ ॥ ౨౩॥

నాశయేల్లిఖితాం యాపీం లలాటస్థాం లిపిం ధ్రువమ్ |
 కణోపరికృతం పాపం నాశయేత్తత్ప్రధారణాత్ || ౨౪ ||
 కణే చ ధారణాత్కణభోగాదికృతపాతకమ్ |
 బాహ్వోర్బాహుకృతం పాపం వక్షసా మనసా కృతమ్ || ౨౫ ||
 నాభ్యాం శిశ్నకృతం పాపం గుదే గుదకృతం హరేత్ |
 పార్శ్వయోర్ధారణాద్బ్రహ్మాన్ పరస్త్వాల్లిజనాదికమ్ || ౨౬ ||
 తద్భస్మధారణం శస్త్రం సర్వత్రైవ త్రిలింగకమ్ |
 బ్రహ్మవిష్ణుమహేశానాం త్రయ్యగ్నీనాం చ ధారణమ్ || ౨౭ ||
 గుణలోకత్రయాణాం చ ధారణం తేన వై కృతమ్ |
 భస్మచ్ఛన్నో ద్విజో విద్వాన్మహాపాతకసమ్భవైః || ౨౮ ||
 దోషైర్వియుజ్యతే సద్యో ముచ్యతే చ న సంశయః |
 భస్మనిష్ఠస్య దహ్యన్తే దోషా భస్మాగ్నిసంజమాత్ || ౨౯ ||
 భస్మస్నానవిశుద్ధాత్మా ఆత్మనిష్ఠ ఇతి స్మృతః |
 భస్మనా దిగ్గసర్వాణో భస్మదీప్తతిపుణ్ణికః || ౩౦ ||
 భస్మశాయీ చ పురుషో భస్మనిష్ఠ ఇతి స్మృతః |
 భూతప్రేతపిశాచాద్యా రోగాశ్చాతీవ దుఃసహాః || ౩౧ ||
 భస్మనిష్ఠస్య సాన్నిధ్యాద్విద్రవన్తి న సంశయః |
 భాసనాద్భసితం ప్రోక్తం భస్మ కల్మషభక్షణాత్ || ౩౨ ||
 భూతిర్భూతికరీ పుంసాం రక్షా రక్షాకరీ పురా |
 త్రిపుణ్ణధారిణం దృష్ట్వా భూతప్రేతపురఃసరాః || ౩౩ ||
 భీతాః ప్రకమ్పితాః శీఘ్రం నశ్యన్త్యేవ న సంశయః |
 సూరణాదేవ రుద్రస్య యథా పాపం ప్రణశ్యతి || ౩౪ ||
 అప్యకార్యసహస్రాణి కృత్వా యః స్నాతి భస్మనా |
 తత్సర్వం దహతే భస్మ యథాగ్నిస్తేజసా వనమ్ || ౩౫ ||
 కృత్వాపి చాతులం పాపం మృత్యుకాలేఽపి యో ద్విజః |
 భస్మస్నాయీ భవేత్కశ్చిత్త్విప్రం పాపైః ప్రముచ్యతే || ౩౬ ||
 భస్మస్నానాద్ధి శుద్ధాత్మా జితక్రోధో జితేన్ద్రియః |

మత్సమీపం సమాగమ్య న స భూయోఽభివర్తతే || 3౭ ||
 వనస్పతిగతే సోమే భస్మోద్ధూలితవిగ్రహః |
 అర్చితం శక్కరం దృష్ట్వా సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే || ౩౮ ||
 ఆయుష్కామోఽథవా విద్వాన్భూతికామోఽథవా నరః |
 నిత్యం వై ధారయేద్భస్మ మోక్షకామీ చ వై ద్విజః || ౩౯ ||
 త్రిపుణ్ణం పరమం పుణ్యం బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకమ్ |
 యే ఘోరా రాక్షసాః ప్రేతా యే చాన్యే క్షుద్రజన్తవః || ౪౦ ||
 త్రిపుణ్ణధారణం దృష్ట్వా పలాయన్తే న సంశయః |
 కృత్వా శౌచాదికం కర్మ స్నాత్వా తు విమలే జలే || ౪౧ ||
 భస్మనోద్ధూలనం కార్యమాపాదతలమస్తకమ్ |
 కేవలం వారుణం స్నానం దేహే బాహ్యమలాపహమ్ || ౪౨ ||
 విభూతిస్తానమనఘం బాహ్యోన్తరమలాపహమ్ |
 త్యక్త్వాపి వారుణం స్నానం తత్పరః స్యాన్న సంశయః || ౪౩ ||
 కృతమప్యకృతం సత్యం భస్మస్నానం వినా మునే |
 భస్మస్నానం శ్రుతిప్రోక్తమాగ్నేయం స్నానముచ్యతే || ౪౪ ||
 అన్తర్బహిశ్చ సంశుద్ధం శివపూజాఫలం లభేత్ |
 యద్బాహ్యమలమాత్రస్య నాశకం స్తానమస్తి తత్ || ౪౫ ||
 తన్నాశయతి తీవ్రేణ ప్రాణిబాహ్యోన్తరం మలమ్ |
 కృత్వాపి కోటిశో నిత్యం వారుణం స్నానమాదరాత్ || ౪౬ ||
 న భవత్యేవ పూతాత్మా భస్మస్నానం వినా మునే |
 యద్భస్మస్నానమాహామ్యం తద్వేదో వేద తత్త్వతః || ౪౭ ||
 యద్వా వేద మహాదేవః సర్వదేవశిఖామణిః |
 భస్మస్నానమకృత్వైవ యః కుర్యాత్కర్మ వైదికమ్ || ౪౮ ||
 స తత్కర్మకలార్ధార్థమపి నాప్నోతి వస్తుతః |
 యః కరిష్యతి యత్నైన భస్మస్నానం యథావిధి || ౪౯ ||
 స ఏవైకః సర్వకర్మస్వధికారీ శ్రుతిశ్రుతః |
 పావనం పావనానాం చ భస్మస్నానం శ్రుతిశ్రుతమ్ || ౫౦ ||

న కరిష్యతి యో మోహాత్స మహాపాతకీ భవేత్ |
 అనన్తైర్వారుణైః స్నానైర్వత్పుణ్యం ప్రాప్యతే ద్విజైః || ౫౦||
 తతోఽనన్దగుణం పుణ్యం భస్మస్నానాదవాప్యతే |
 కాలత్రయేఽపి కర్తవ్యం భస్మస్నానం ప్రయత్నతః || ౫౧||
 భస్మస్నానం స్మృతం శ్రౌతం తత్త్యాగీ పతితో భవేత్ |
 మూత్రాద్యుత్సర్జనాన్తే తు భస్మస్నానం ప్రయత్నతః || ౫౩||
 కర్తవ్యమన్యథా పూతా న భవిష్యన్తి మానవాః |
 విధివత్కృతశోచోఽపి భస్మస్నానం వినా ద్విజః || ౫౪||
 న భవిష్యతి పూతాత్మా నాధికార్యపి కర్మణి |
 అపానవాయునిర్యాతే జృమ్భణే స్కన్దనే క్షుతే || ౫౫||
 శ్లేష్మోద్ధారేఽపి కర్తవ్యం భస్మస్నానం ప్రయత్నతః |
 శ్రీభస్మస్నానమాహాత్మ్యస్యైకదేశోఽత్ర వర్ణితః || ౫౬||
 పునశ్చ సమ్ప్రవక్ష్యామి భస్మస్నానోత్థితం ఫలమ్ |
 సావధానేన మనసా శ్రోతవ్యం మునిపుంజవ || ౫౭||
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయామేకాదశస్కంధే
 విభూతిధారణమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః || ౧౧.౧౪||

౧౧.౧౫ పంచదశోఽధ్యాయః | త్రిపుణ్ణోర్ధ్వపుణ్ణిధారణవిధివర్ణనమ్ |

శ్రీనారాయణ ఉవాచ |
 అగ్నిరిత్యాదిభిర్మన్తైర్భస్మ సంశోధ్య సాదరమ్ |
 ధారణీయం లలాటాదౌ త్రిపుణ్ణం కేవలం ద్విజైః || ౧||
 బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యాశ్చ ఏతే సర్వే ద్విజాః స్మృతాః |
 తస్మాద్ద్విజైః ప్రయత్నేన త్రిపుణ్ణం ధార్యమన్వహమ్ || ౨||
 యస్యోపనయనం బ్రహ్మన్ స ఏవ ద్విజ ఉచ్యతే |
 తస్మాచ్ఛ్రౌతం ద్విజైః కార్యం త్రిపుణ్ణస్య చ ధారణమ్ || ౩||
 విభూతిధారణం త్యక్త్వా యః సత్కర్మ సమాచరేత్ |
 తత్కృతం చాకృతప్రాయం భవత్యేవ న సంశయః || ౪||

న గాయత్ర్యపదేశోఽపి భస్మనో ధారణం వినా ।
తతో ధృత్త్వైవ భస్మాజ్ఞే గాయత్రీజపమాచరేత్ ॥ ౫॥

గాయత్రీం మూలమేవాహుర్బ్రాహ్మణ్యే మునిపుణ్గవ ।
సా భస్మధారణాభావే న కేనాప్యపదిశ్యతే ॥ ౬॥

న తావదధికారోఽస్తి గాయత్రీగ్రహణే మునే ।
యావన్న భస్మ భాలాదౌ ధృతమగ్నిసముద్భవమ్ ॥ ౭॥

భస్మహీనలలాటత్వం న బ్రహ్మణ్యానుమాపకమ్ ।
ఏవమేవ మయా బ్రహ్మాన్ హేతురుక్తః సుపుణ్యదః ॥ ౮॥

మన్తపూతం సితం భస్మ లలాటే పరివర్తతే ।
స ఏవ బ్రాహ్మణో విద్వాన్సత్యం సత్యం మయోచ్యతే ॥ ౯॥

యస్యాస్తి సహజా ప్రీతిర్మణివదభస్మసజ్గ్రహే ।
స ఏవ బ్రాహ్మణో బ్రహ్మాన్ సత్యం సత్యం మయోచ్యతే ॥ ౧౦॥

న యస్య సహజా ప్రీతిర్మణివదభస్మసజ్గ్రహే ।
స చాణ్డాల ఇతి జ్ఞేయో జన్మజన్మాన్తరే ధ్రువమ్ ॥ ౧౧॥

న యస్య సహజా ప్రీతిస్త్రీపుణ్డోద్ధూలనాదిషు ।
స చాణ్డాల ఇతి జ్ఞేయః సత్యం సత్యం మయోచ్యతే ॥ ౧౨॥

యే భస్మధారణం త్యక్త్వా భుజ్జాన్తే చ ఫలాదికమ్ ।
తే సర్వే నరకం ఘోరం ప్రాప్నువన్తి న సంశయః ॥ ౧౩॥

(విభూతిధారణం త్యక్త్వా యః శివం పూజయిష్యతి ।
స దుర్భగః శివద్యేష్టా స ద్వేషో నరకప్రదః ।
సర్వకర్మబహిర్భూతో భస్మధారణవర్జితః ॥)
విభూతిధారణం త్యక్త్వా కుర్వన్ హేమతులామపి ।
న తత్ఫలమవాప్నోతి పతితో హి భవేద్ధి సః ॥ ౧౪॥

యథోపవీతరహితైః సన్ధ్యా న క్రియతే ద్విజైః ।
తథా సన్ధ్యా న కర్తవ్యా విభూతిరహితైరపి ॥ ౧౫॥

గతోపవీతైః సన్ధ్యాయాం కార్యః ప్రతినిధిః క్వచిత్ ।
జపాదికం తు సావిత్త్యాన్తైవోపాషణాదికమ్ ॥ ౧౬॥

విభూతిధారణే త్వన్యో నాస్తి ప్రతినిధిః క్వచిత్ |
 విభూతిధారణం త్వక్వా యది సన్ధ్యాం కరోతి యః || ౧౭||
 ప్రత్యవైత్యేవ యేనాసౌ నాధికారీ తదా ద్విజః |
 యథా శ్రుతాన్వన్యజో వేదాన్ప్రత్యవైతి తథా ద్విజః || ౧౮||
 ప్రత్యవైతి న సన్దేహః సన్ధ్యాకృద్భస్మవర్జితః |
 సమ్పాదనీయ యత్సేన శ్రౌతం భస్మ సదా ద్విజైః || ౧౯||
 స్మార్తం వా తదభావే తు తౌకికం వా సమాహితైః |
 యాదృశం తాదృశం వాస్తు పవిత్రం భస్మ సన్తతమ్ || ౨౦||
 ధారణీయం ప్రయత్సేన ద్విజైః సన్ధ్యాదికర్మసు |
 న సంవిశన్తి పాపాని భస్మనిషే తతః సదా || ౨౧||
 కర్తవ్యమపి యత్సేన బ్రాహ్మణైర్భస్మధారణమ్ |
 మధ్యాఙ్గులిత్రయేణైవ స్వదక్షిణకరస్య తు || ౨౨||
 షడఙ్గులాయతం మానమపి చాధికమానకమ్ |
 నేత్రయుగ్మప్రమాణేన భాలే దీప్తం త్రిపుణ్ణికమ్ || ౨౩||
 కదాచిద్భస్మనా కుర్యాత్స రుద్రో నాత్ర సంశయః |
 అకారోఽనామికా ప్రోక్త ఉకారో మధ్యమాఙ్గులిః || ౨౪||
 మకారస్తర్జనీ తస్మాత్ త్రిపుణ్ణం త్రిగుణాత్మకమ్ |
 త్రిపుణ్ణం మధ్యమాతర్జన్యనామాభిరనులోమతః || ౨౫||
 ఆత్ర తే కథయామ్యేనమితిహాసం పురాతనమ్ |
 కదాచిదథ దుర్వాసాః పితృలోకం గతోఽభవత్ || ౨౬||
 భస్మసన్నిగ్ధసర్వాఙ్గో రుద్రాక్షాభరణాన్వితః |
 శివ శక్కర సర్వాత్మఙ్ఘ్రీమాతర్జగదమ్బికే || ౨౭||
 నామాసీతి గృణన్సుబ్యైస్తాపసానాం శిఖామణిః |
 కవ్యవాడాదయస్తే తు ప్రత్యుత్థానాభివాదనైః || ౨౮||
 ఆననాద్యుపచారైశ్చ సమ్మానం బహు చక్రీరే |
 నానాకథాభిరన్యోన్యం సమ్భాషాఙ్ఘ్రీరే తదా || ౨౯||
 తస్మింస్తు సమయే కుమ్భిపాకస్థానాం తు పాపినామ్ |

ఘోరః సమభవచ్ఛబ్దో హా హతాః స్మేతివాదినామ్ || 30||

మృతాః స్మేతి వదన్యేకే దగ్ధాః స్మేతి పరే జగుః |

ఛిన్నాః స్మేతి విభిన్నాః స్మేత్యేవం రోదనకారిణః || 3౧||

శ్రుత్వా తం కరుణ శబ్దం దుఃఖితో మునిరాడ్ హృది |

పప్రచ్ఛ పితృనాథాన్స్తాన్కేషాం శబ్దోఽయమిత్యపి || 3౨||

తే సమూచుర్మునేఽత్రైవ పురీ సంయమనీ పరా |

వర్తతే యమరాడత్ర పాపినాం భోగదాయకః || 33||

నానాదూతైః కాలరూపైః కృష్ణవర్ణైర్భయజ్కరైః |

సహితోఽత్రైవ తత్పుర్యాం నాయకో విద్యతేఽనఘ || 3౪||

తత్ర కుణ్డాన్యనేకాని పాపినాం భోగదాని చ |

పడశీతిర్ఘోరరూపైర్దూతైః పరివృతాని చ || 3౫||

తత్ర ముఖ్యతమం కుణ్డం కుమ్భిపాకాభిధం మహత్ |

వర్తతే తద్గతానాం చ యాతనానాం తు వర్ణనమ్ || 3౬||

కర్తుం న శక్యతే కైశ్చిదపి వర్షశతైరపి |

యే శివద్రోహిణః సన్తి తథా దేవీవినిన్దకాః || 3౭||

యే విష్ణుద్రోహిణః సన్తి పతన్యత్రైవ తే మునే |

యే వేదనిన్దకాః సన్తి సూర్యస్య చ గణేశితుః || 3౮||

బ్రాహ్మణానాం ద్రోహిణో యే పతన్యత్రైవ తే మునే |

కామాచారాశ్చ యే సన్తి తప్తముద్రాఙ్కీతాశ్చ యే || 3౯||

త్రిశూలధారిణో యే చ పతన్యత్రైవ తే మునే |

మాతృపితృగురుజ్యేష్ఠపురాణస్మృతినిన్దకాః || ౪౦||

యే ధర్మదూషకాః సన్తి పతన్యత్రైవ తే మునే |

తేషామయం మహాఘోరః శబ్దః శ్రవణదారుణః || ౪౧||

శ్రూయతేఽస్మాభిరనిశం వైరాగ్యం యచ్ఛృతేర్భవేత్ |

ఇతి తేషాం వచః శ్రుత్వా మునిరాట్ తద్దిదృక్షయా || ౪౨||

ఉత్థాయ చలితస్తూర్ణం యయా కుణ్డసమీపతః |

అవాఙ్ముఖో దదర్శాధస్తస్మిన్నేవ క్షణే మునే || ౪3||

తత్రత్యానాం పాపినాం తు స్వర్గాధికమభూత్సుఖమ్ |
 హసన్తి కేచిద్ధాయన్తి నృత్యన్తి చ తథాపరే || ౪౪ ||
 పరస్పరం రమన్తే తేఽత్యున్మత్తాః సుఖవర్ధనాత్ |
 మృదఙ్గమురజావీణాఢక్కాడున్దభినిస్వనాః || ౪౫ ||
 సముద్భూతాస్తు మధురాః పఞ్చమస్వరభూషితాః |
 వసన్తవల్లిపుష్పాణాం సుగన్ధమరుతో వపుః || ౪౬ ||
 మునిస్తు చకితో దృష్ట్వా యమదూతాశ్చ విస్మితాః |
 శీఘ్రం తే కథయామాసుర్ధర్మరాజాయ వేదినే || ౪౭ ||
 మహారాజ మహాశ్చర్యమధునైవాభవద్విభో |
 స్వర్గాదప్యధికం సౌఖ్యం కుమ్భిపాకస్థపాపినామ్ || ౪౮ ||
 నిమిత్తం వైవ జానీమః కస్మాదిదమభూద్విభో |
 చకితాః స్మ వయం సర్వే ప్రాప్తా దేవ త్వదన్తికమ్ || ౪౯ ||
 నిశమ్య దూతవాణీం తాం ధర్మరాట్ శీఘ్రముత్థితః |
 మహామహిషమారూఢో యయౌ తే యత్ర పాపినః || ౫౦ ||
 తాం వార్తాం ప్రేషయామాస దూతద్వారామరావతీమ్ |
 శ్రుత్వా తాం దేవరాజోఽపి ప్రాప్తో దేవగణైః సహ || ౫౧ ||
 బ్రహ్మలోకాత్పద్మజోఽపి వైకుణ్ఠాద్విష్టరశ్రవాః |
 తత్రల్లోకాచ్చ దిక్పాలాః సమాజగుర్గణైః సహ || ౫౨ ||
 పరివార్య స్థితాః సర్వే కుమ్భిపాకమితస్తతః |
 అపశ్యన్తద్రతాఙ్గీవాన్స్వర్గాధికసుఖాన్తిత్వాన్ || ౫౩ ||
 చకితా ఏవ తే సర్వే న విదుస్తస్య కారణమ్ |
 అహో పాపస్య భోగార్థం కుణ్డమేతద్వినిర్మితమ్ || ౫౪ ||
 తత్ర సౌఖ్యం యదా జాతం తదా పాపాత్తు కిం భయమ్ |
 ఉచిన్నా వేదమర్యాదా పరమేశకృతా కథమ్ || ౫౫ ||
 భగవాన్ స్వస్య సఙ్కల్పం వితథం కృతవాన్కథమ్ |
 ఆశ్చర్యమేతదాశ్చర్యమేతదిత్యేవ భాషిణః || ౫౬ ||
 తటస్థా అభవన్సర్వే న విదుస్తత్ర కారణమ్ |

ఏతస్మిన్నస్తరే శౌరిః సమ్మన్త్య విబుధాదిభిః ॥ ౫౭ ॥
 యయా కైశ్చిత్సురగణైః సహితః శక్కురాలయమ్ ।
 పార్వత్యా సహితం దేవం కోటికన్ధర్పసున్ధరమ్ ॥ ౫౮ ॥
 రమణీయతమాఙ్గం తం లావణ్యఖనిమద్భుతమ్ ।
 సదా షోడశవర్షీయం నానాలఙ్కారభూషితమ్ ॥ ౫౯ ॥
 నానాగణైః పరివృతం లాలయన్తం పరాం శివామ్ ।
 దదర్శ చన్ద్రమాలిం స చతుర్వేదం ననామ హ ॥ ౬౦ ॥
 వృత్తాన్తం కథయామాస చమత్కృతమతిస్ఫుటమ్ ।
 ఏతస్య కారణం దేవ న జానీమః కథఞ్చన ॥ ౬౧ ॥
 వద తత్కారణం దేవ సర్వజ్ఞోఽసి యతః ప్రభో ।
 విష్ణువాక్యం తదా శ్రుత్వా ప్రసన్నముఖపఙ్కజః ॥ ౬౨ ॥
 ఉవాచ మధురం వాక్యం మేఘగమ్భీరయా గిరా ।
 శృణు విష్ణో తన్నిమిత్తం నాశ్చర్యం త్వత్త్ర విద్యతే ॥ ౬౩ ॥
 భస్మనో మహిమైవాయం భస్మనా కిం భవేన్న హి ।
 కుమ్భిపాకం గతో ద్రష్టుం దుర్వాసాః శైవసమ్మతః ॥ ౬౪ ॥
 అవాఙ్ముఖో దదర్శాధస్తదా వాయువశాద్ధరే ।
 భాలభస్మకణాస్తత్ర పతితా దైవయోగతః ॥ ౬౫ ॥
 తేన జాతమిదం సర్వం భస్మనో మహిమా త్వయమ్ ।
 ఇతః పరం తు తత్తీర్థం పితృలోకనివాసినామ్ ॥ ౬౬ ॥
 భవిష్యతి న సన్దేహో యత్ర స్నాత్వా సుఖీ భవేత్ ।
 పితృతీర్థం తు తన్నామ్నాప్యత ఊర్ధ్వం భవిష్యతి ॥ ౬౭ ॥
 మల్లీఙ్గస్థాపనం తత్ర కార్యం దేవ్యాశ్చ సత్తమ ।
 పూజయిష్యన్తి తే తత్ర పితృలోకనివాసినః ॥ ౬౮ ॥
 త్రైలోక్యే యాని తీర్థాని తత్ర శ్రేష్ఠమిదం భవేత్ ।
 పిత్రీశ్వరీపూజయా తు త్రైలోక్యం పూజితం భవేత్ ॥ ౬౯ ॥
 శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 ఇతి దేవవచః శ్రుత్వా దేవం మూర్ధ్నా ప్రణమ్య చ ।

తదనుజ్ఞాం సమాదాయ యయౌ దేవాన్తికం హరిః ॥ ౭౦॥

తత్సర్వం కథయామాస కారణం శక్తిరోదితమ్ ।

సాధు సాధ్వితి తే ప్రోచురమరా మౌలిచాలనైః ॥ ౭౧॥

శశంసుర్భస్మమాహాత్మ్యం హరిబ్రహ్మాదయః సురాః ।

పితరశ్చైవ సస్తుష్టాస్తీర్థలాభాత్పరస్తవ ॥ ౭౨॥

తత్తీర్థతీరే లింగం చ దేవ్యా మూర్తిం యథావిధి ।

స్థాపయామాసురమరాః పూజయామాసురన్వహమ్ ॥ ౭౩॥

తత్ర యే ప్రాణినోఽభూవన్నాపభోగార్థమాస్థితాః ।

తే విమానం సమారుహ్య గతాః కైలాసమణ్డలమ్ ॥ ౭౪॥

నామ్నా భద్రగణాస్తే తు వసన్త్యద్యాపి తత్ర హి ।

పునశ్చ దూరదేశే తు కుమ్భిపాకో వినిర్మితః ॥ ౭౫॥

నిరుద్ధం శైవగమనం దేవైస్తత్ర తు తద్దినాత్ ।

ఇతి తే సర్వమాఖ్యాతం భస్మమాహాత్మ్యముత్తమమ్ ॥ ౭౬॥

నాతః పరతరం కింశ్చిదధికం విద్యతే మునే ।

ఊర్వపుణ్ణువిధిం చైవాప్యధికారివిభేదతః ॥ ౭౭॥

ప్రవక్ష్యే మునిశార్దూల వైష్ణవాగమలోకనాత్ ।

ఊర్వపుణ్ణుప్రమాణాని దివ్యాన్యజ్ఞులిభేదతః ॥ ౭౮॥

వర్ణాభిమన్త్రదేవాంశ్చ ప్రవక్ష్యామి ఫలాని చ ।

పర్వతాగ్రే నదీతీరే శివక్షేత్రే విశేషతః ॥ ౭౯॥

సింధుతీరే చ వల్మీకే తులసీమూలమాశ్రితే ।

మృద ఏతాస్తు సన్న్యాహ్యో వర్ణయేదన్యమృత్తికాః ॥ ౮౦॥

శ్యామం శాన్తికరం ప్రోక్తం రక్తం వశ్యకరం భవేత్ ।

శ్రీకరం పీతమిత్యాహుర్ధర్మదం శ్వేతముచ్యతే ॥ ౮౧॥

అఙ్గుష్ఠః పుష్టిదః ప్రోక్తో మధ్యమాయుష్కరీ భవేత్ ।

అనామికాన్నదా నిత్యం ముక్తిదా చ ప్రదేశినీ ॥ ౮౨॥

ఏతైర్జులిభేదైస్తు కారయేన్న నఖైః స్పృశేత్ ।

వర్తిదీపావలికృతిం వేణపత్రాకృతిం తథా ॥ ౮౩॥

పద్మస్య ముకులాకారం తథా కుర్యాత్ప్రయత్నతః |
 మత్స్యకూర్మాకృతిం వాపి శఙ్ఖాకారం తతః పరమ్ || ౮౪||
 దశాఙ్గులిప్రమాణం తు ఉత్తమోత్తమముచ్యతే |
 నవాఙ్గులం మధ్యమం స్యాదష్టాఙ్గులమతః పరమ్ || ౮౫||
 సప్తషట్పాఙ్గుభిః పుణ్డ్రం మధ్యమం త్రివిధం స్మృతమ్ |
 చతుస్త్రీదష్టాఙ్గులైః పుణ్డ్రం కనిష్ఠం త్రివిధం భవేత్ || ౮౬||
 లలాటే కేశవం విద్యాన్నారాయణమథోదరే |
 మాధవం హృది విన్యస్య గోవిందం కణ్ఠకూపకే || ౮౭||
 ఉదరే దక్షిణే పార్శ్వే విష్ణురిత్యభిధీయతే |
 తత్పార్శ్వబాహుమధ్యే చ మధుసూదనమేవ చ || ౮౮||
 త్రివిక్రమం కర్ణదేశే వామకుక్షౌ తు వామనమ్ |
 శ్రీధరం బాహుకే వామే హృషీకేశం తు కర్ణకే || ౮౯||
 పృష్ఠే చ పద్మనాభం తు కకుద్ధామోదరం స్మరేత్ |
 ద్వాదశైతాని నామాని వాసుదేవేతి మూర్ధని || ౯౦||
 పూజాకాలే చ హోమే చ సాయం ప్రాతః సమాహితః |
 నామాన్యుచ్చార్య విధినా ధారయేదూర్ధ్వపుణ్డ్రకమ్ || ౯౧||
 అశుచిర్యాప్యనాచారో మనసా పాపమాచరేత్ |
 శుచిరేవ భవేన్నిత్యం మూర్ధ్ని పుణ్డ్రాఙ్కృతో నరః || ౯౨||
 ఊర్ధ్వపుణ్డ్రధరో మర్త్యో మ్రియతే యత్ర కుత్రచిత్ |
 శ్వపాకోఽపి విమానస్థో మమ లోకే మహీయతే || ౯౩||
 ఏకాన్నినో మహాభాగా మత్స్వరూపవిదోఽమలాః |
 సాన్తరాలాన్ప్రకృన్వి పుణ్డ్రాన్విష్ణుష్టుపదాకృతీన్ || ౯౪||
 పరమైకాన్నినోఽప్యేవం మత్పాదైకపరాయణాః |
 హరిద్రాచూర్ణసంయుక్తాఙ్గుళాకారాన్స్తు వామలాన్ || ౯౫||
 అన్యే తు వైష్ణవాః పుణ్డ్రాన్చిచ్ఛద్రానపి భక్తితః |
 ప్రకురీష్యరస్థిపపద్మవేణుపత్రోపమాకృతీన్ || ౯౬||
 అచ్ఛిద్రానపి సచ్ఛిద్రాన్ కుర్యుః కేవలవైష్ణవాః |
 అచ్ఛిద్రకరణే తేషాం ప్రత్యవాయో న విద్యతే || ౯౭||

ఏకాన్తినాం ప్రపన్నానాం పరమైకాన్తినామపి ।
 అచ్ఛిద్రపుణ్ణాకరణే ప్రత్యవాయో మహాన్భవేత్ ॥ ౯౮ ॥
 ఊర్ధ్వపుణ్ణం తు యః కుర్యార్ధుణ్ణాకారం తు శోభనమ్ ।
 మధ్యే ఛిద్రం వైష్ణవాశ్చ నమోఽన్తైః కేశవాదిభిః ॥ ౯౯ ॥
 ఏమలాన్యూర్ధ్వపుణ్ణాణి సాన్తరాలాని యో నరః ।
 కరోతి విపులం తత్ర మన్దిరం మే కరోతి సః ॥ ౧౦౦ ॥
 ఊర్ధ్వపుణ్ణస్య మధ్యే తు విశాలే సుమనోహరే ।
 లక్ష్మ్యో సాకం సహాసీనో రమతే విష్ణురవ్యయః ॥ ౧౦౧ ॥
 నిరన్తరాలం యః కుర్యార్ధూర్ధ్వపుణ్ణం ద్విజాథమః ।
 స హి తత్ర స్థితం విష్ణుం శ్రియం చైవ వ్యపోహతి ॥ ౧౦౨ ॥
 అచ్ఛిద్రమూర్ధ్వపుణ్ణం తు యః కరోతి విమూఢధీః ।
 స పర్యాయేణ తానేతి నరకానేకవింశతిమ్ ॥ ౧౦౩ ॥
 ఋజుని స్ఫుటపార్శ్వాని సాన్తరాలాని విన్యనేత్ ।
 ఊర్ధ్వపుణ్ణాణి దణ్ణాబ్జదీపమత్స్యనిభాని చ ॥ ౧౦౪ ॥
 శిఖోపవీతవద్ధార్యమూర్ధ్వపుణ్ణం ద్విజేన చ ।
 వినా కృతాశ్చేద్విఫలాః క్రియాః సర్వా మహామునే ॥ ౧౦౫ ॥
 తస్మాత్సర్వేషు కార్యేషు కార్యం విప్రస్య ధీమతః ।
 ఊర్ధ్వపుణ్ణం త్రిశూలం చ వర్తులం చతురస్రకమ్ ॥ ౧౦౬ ॥
 అర్ధవన్ద్యాదికం లింగం వేదనిష్ఠో న ధారయేత్ ।
 జన్మనా లబ్ధజాతిస్తు వేదపన్థానమాశ్రితః ॥ ౧౦౭ ॥
 పుణ్ణాన్తరం భ్రమాద్వాపి లలాటే వైవ ధారయేత్ ।
 ఖ్యాతికాన్త్యాదిసిద్ధ్యర్థం చాపి విష్ణ్వాగమాదిషు ॥ ౧౦౮ ॥
 స్థితం పుణ్ణాన్తరం నైవ ధారయేద్వైదికో జనః ।
 తిర్యక్ప్రీపుణ్ణం సన్త్యజ్య శ్రౌతం కథమపి భ్రమాత్ ॥ ౧౦౯ ॥
 లలాటే భన్మనా తిర్యక్ప్రీపుణ్ణస్య చ ధారణమ్ ।
 వినా పుణ్ణాన్తరం మోహాద్ధారయన్నారకీ భవేత్ ॥ ౧౧౦ ॥

వేదమార్కైకనిష్ఠస్తు మోహేనాప్యజ్జితో యది ।

పతత్యేవ న సన్దేహస్తథా పుణ్ణాన్తరాదపి ॥ ౧౧౧ ॥

నాఙ్కనం విగ్రహ కుర్యాద్వేదమార్గం సమాశ్రితః ।

శ్రౌతధర్మైకనిష్ఠానాం లిఙ్గం తు శ్రౌతమేవ హి ॥ ౧౧౨ ॥

అశ్రౌతధర్మనిష్ఠానామశ్రౌత లిఙ్గమీరితమ్ ।

దేవతా వేదసిద్ధా యాస్తాసాం లిఙ్గం తు వైదికమ్ ॥ ౧౧౩ ॥

అశ్రౌతతన్త్రనిష్ఠా యాస్తాసామశ్రౌతమేవ హి ।

వేదసిద్ధో మహాదేవః సాక్షాత్సంసారమోచకః ॥ ౧౧౪ ॥

భక్తానాముపకారాయ శ్రౌతం లిఙ్గం దధాతి చ ।

వేదసిద్ధస్య విష్ణోశ్చ శ్రౌతం లిఙ్గం న చేతరత్ ॥ ౧౧౫ ॥

ప్రాదుర్భావవిశేషాణామపి తస్య తదేవ హి ।

శ్రౌతం లిఙ్గం తు విజ్ఞేయం త్రిపుణ్ణోద్ధూలనాదికమ్ ॥ ౧౧౬ ॥

అశ్రౌతమూర్ధ్వపుణ్ణాది నైవ తిర్యక్త్రిపుణ్ణికమ్ ।

వేదమార్కైకనిష్ఠానాం వేదోక్తేనైవ వర్తనా ॥ ౧౧౭ ॥

లలాటే భస్మనా తిర్యక్త్రిపుణ్ణం ధార్యమేవ హి ।

యస్తు నారాయణం దేవం ప్రపన్నః పరమం పదమ్ ।

ధారయేత్సర్వదా శూలం లలాటే గన్ధవారిణా ॥ ౧౧౮ ॥

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం

సంహితాయామేకాదశస్కంధే

త్రిపుణ్ణోర్ధ్వపుణ్ణిధారణవిధివర్ణనం నామ పంచదశోఽధ్యాయః ॥ ౧౧.౧౫ ॥

౧౧.౧౬ షోడశోఽధ్యాయః । సన్ధ్యోపాసననిరూపణమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

అథాతః శ్రూయతాం పుణ్యం సన్ధ్యోపాసనముత్తమమ్ ।

భస్మధారణమాహాత్మ్యం కథితం చైవ విస్తరాత్ ॥ ౧ ॥

ప్రాతఃసన్ధ్యావిధానం చ కథయిష్యామి తేఽనఘ ।

ప్రాతఃసన్ధ్యాం సనక్షత్రాం మధ్యాహ్నా మధ్యభాస్కరామ్ ॥ ౨ ॥

ససూర్యాం పశ్చిమాం సన్ధ్యాం తిన్ద్రః సన్ధ్యా ఉపాసతే ।

తద్భేదానపి వక్ష్యామి శృణు దేవర్షిసత్తమ ॥ ౩॥

ఉత్తమా తారకోపేతా మధ్యమా లుప్తతారకా ।

అధమా సూర్యసహితా ప్రాతఃసన్ధ్యా త్రిధా మతా ॥ ౪॥

ఉత్తమా సూర్యసహితా మధ్యమాస్తమితే రవౌ ।

అధమా తారకోపేతా సాయంసన్ధ్యా త్రిధా మతా ॥ ౫॥

విప్రో వృక్షో మూలకాన్యత్ర సన్ధ్యా

వేదః శాఖా ధర్మకర్మాణి పత్రమ్ ।

తస్మాన్మూలం యత్నతో రక్షణీయం

భిన్నే మూలే నైవ వృక్షో న శాఖా ॥ ౬॥

సన్ధ్యా యేన న విజ్ఞాతా సన్ధ్యా యేనానుపాసితా ।

జీవమానో భవేచ్ఛూద్రో మృతః శ్వా చైవ జాయతే ॥ ౭॥

తస్మాన్నిత్యం ప్రకర్తవ్యం సన్ధ్యోపాసనముత్తమమ్ ।

తదభావేఽన్యకర్మాదావధికారీ భవేన్న హి ॥ ౮॥

ఉదయాస్తమయాదూర్ఘం యావత్స్యద్భటికాత్రయమ్ ।

తావత్సన్ధ్యాముపాసీత ప్రాయశ్చిత్తం తతః పరమ్ ॥ ౯॥

కాలాతిక్రమణే జాతే చతుర్థార్ఘ్యం ప్రదాపయేత్ ।

అథవాష్టశతం దేవీం జప్త్వాదౌ తాం సమాచరేత్ ॥ ౧౦॥

యస్మిన్కాలే తు యత్కర్మ తత్కాలాధీశ్వరీం చ తామ్ ।

సన్ధ్యాముపాస్య పశ్చాత్తు తత్కాలీనం సమాచరేత్ ॥ ౧౧॥

గృహే సాధారణా ప్రోక్తా గోష్ఠే వై మధ్యమా భవేత్ ।

నదీతీరే చోత్తమా స్యాద్దేవీగేహ తదుత్తమా ॥ ౧౨॥

యతో దేవ్యా ఉపాసేయం తతో దేవ్యాస్తు సన్నిధౌ ।

సన్ధ్యాత్రయం ప్రకర్తవ్యం తదానన్తాయ కల్పతే ॥ ౧౩॥

ఏతస్యా అపరం దైవం బ్రాహ్మణానాం చ విద్యతే ।

న విష్ణుపాసనా నిత్యా న శివోపాసనా తథా ॥ ౧౪॥

యథా భవేన్మహాదేవ్యా గాయత్ర్యాః శ్రుతివోదితా ।

సర్వవేదసారభూతా గాయత్ర్యాస్తు సమర్చనా ॥ ౧౫॥

బ్రహ్మాదయోఽపి సన్ధ్యాయాం తాం ధ్యాయన్తి జపన్తి చ |
 వేదా జపన్తి తాం నిత్యం వేదోపాస్యా తతః స్మృతా || ౧౬ ||
 తస్మాత్సర్వే ద్విజాః శాక్తా న శైవా న చ వైష్ణవాః |
 ఆదిశక్తిముపాసన్తే గాయత్రీం వేదమాతరమ్ || ౧౭ ||
 ఆచాన్తః ప్రాణమాయమ్య కేశవాదికనామభిః |
 కేశవశ్చ తథా నారాయణో మాధవ ఏవ చ || ౧౮ ||
 గోవిన్దో విష్ణురేవాథ మధుసూదన ఏవ చ |
 త్రివిక్రమో వామనశ్చ శ్రీధరోఽపి తతః పరమ్ || ౧౯ ||
 హృషీకేశః పద్మనాభో దామోదర అతః పరమ్ |
 సజ్కర్షణో వాసుదేవః ప్రద్యుమ్నోఽప్యనిరుద్ధకః || ౨౦ ||
 పురుషోత్తమాథోక్షణౌ చ నారసింహోఽప్యతస్తథా |
 జనార్దన ఉపేన్ద్రశ్చ హరిః కృష్ణోఽన్తిమస్తథా || ౨౧ ||
 ఓఙ్కారపూర్వకం నామ చతుర్వింశతిసంఖ్యయా |
 స్వాహాన్తైః ప్రాశయేద్వారి నమోఽన్తైః స్పర్శయేత్తథా || ౨౨ ||
 కేశవాదిత్రిభిః పీత్వా ద్వాభ్యాం ప్రక్షాలయేత్కరో |
 ముఖం ప్రక్షాలయేద్ద్వాభ్యాం ద్వాభ్యామున్మార్జనం తథా || ౨౩ ||
 ఏకేన పాణిం సమ్ప్రోక్ష్య పాదావపి శిరోఽపి చ |
 సజ్కర్షణాదిదేవానాం ద్వాదశాఙ్గాని సంస్పృశేత్ || ౨౪ ||
 దక్షిణేనోదకం పీత్వా వామేన సంస్పృశేద్బుధః |
 తావన్న శుభ్యతే తోయం యావద్వామేన న స్పృశేత్ || ౨౫ ||
 గోకర్ణాకృతిహస్తేన మాషమాత్రం జలం విబేత్ |
 తతో న్యూనాధికం పీత్వా సురాపాయీ భవేద్ద్విజః || ౨౬ ||
 సంహతాఙ్గులినా తోయం పాణినా దక్షిణేన తు |
 ముక్తాఙ్గుష్ఠకనిష్ఠాభ్యాం శేషేణాచమనం విదుః || ౨౭ ||
 ప్రాణాయామం తతః కృత్వా ప్రణవస్మృతిపూర్వకమ్ |
 గాయత్రీం శిరసా సార్థం తురీయపదసంయుతామ్ || ౨౮ ||
 దక్షిణే రేచయేద్వాయుం వామేన పూరితోదరమ్ |
 కుమ్భేన ధారయేన్నిత్యం ప్రాణాయామం విదుర్బుధాః || ౨౯ ||

పీడయేద్దక్షిణాం నాడిమఙ్గిష్ఠేన తథోత్తరామ్ ।
 కనిష్ఠానామికాభ్యాం తు మధ్యమాం తర్జునీం త్యజేత్ ॥ ౩౦॥
 రేచకః పూరకశ్చైవ ప్రాణాయామోఽథ కుమ్భకః ।
 ప్రోచ్యతే సర్వశాస్త్రేషు యోగిభిర్యతమానసైః ॥ ౩౧॥
 రేచకః సృజతే వాయుం పూరకః పూరయేత్తు తమ్ ।
 సామ్యేన సంస్థితీర్వత్కమ్భకః పరికీర్తితః ॥ ౩౨॥
 నీలోత్పలదలశ్యామం నాభిమధ్యే ప్రతిష్ఠితమ్ ।
 చతుర్భుజం మహాత్మానం పూరకే చిన్తయేద్ధరిమ్ ॥ ౩౩॥
 కుమ్భకే తు హృది స్థానే ధ్యాయేత్తు కమలాసనమ్ ।
 ప్రజాపతిం జగన్నాథం చతుర్వక్త్రం పితామహమ్ ॥ ౩౪॥
 రేచకే శఙ్కరం ధ్యాయేల్లలాటస్థం మహేశ్వరమ్ ।
 శుద్ధసంపటికసఙ్కాశం నిర్మలం పాపనాశనమ్ ॥ ౩౫॥
 పూరకే విష్ణుసాయుజ్యం కుమ్భకే బ్రహ్మణో గతిమ్ ।
 రేచకేన తృతీయం తు ప్రాప్నుయాదీశ్వరం పరమ్ ॥ ౩౬॥
 పౌరాణాచమనాద్యం చ ప్రోక్తం దేవరీసత్తమ ।
 శ్రౌతమాచమనాద్యం చ శ్శ్రేణు పాపాపహం మునే ॥ ౩౭॥
 ప్రణవం పూర్వముచ్చార్య గాయత్రీం తు తదిత్యుచమ్ ।
 పాదాదౌ వ్యాహృతీస్త్రీః శ్రౌతాచమనముచ్యతే ॥ ౩౮॥
 గాయత్రీం శిరసా సార్థం జపేద్వ్యాహృతిపూర్వికామ్ ।
 ప్రతిప్రణవసంయుక్తాం త్రితయం ప్రాణసంయమః ॥ ౩౯॥
 (సలక్షణం తు ప్రాణానామాయామం కీర్త్యతేఽధునా ।
 నానాపాపైకశమనం మహాపుణ్యఫలప్రదమ్ ॥)
 పఞ్చాఙ్గులీభిర్నాసాగ్రం పీడయేత్ప్రణవేన తు ।
 సర్వపాపహరా ముద్రా వానప్రస్థగృహస్థయోః ॥ ౪౦॥
 కనిష్ఠానామికాఙ్గుష్ఠైర్వ్యతేశ్చ బ్రహ్మచారిణః ।
 ఆపో హి ష్ఠేతి తిస్పృభిః ప్రోక్షణం స్యాత్కుశోదకైః ॥ ౪౧॥
 ఋగన్వే మార్జనం కుర్యాత్పాదాన్వే వా సమాహితః ।

నవప్రణవయుక్తేన ఆపో హి ష్టేత్యనేన తు || ౪౨ ||
 నశ్యేదఘం మార్జనేన సంవత్సరసముద్భవమ్ |
 తత ఆచమనం కృత్వా సూర్యశ్చేతి పిబేదపః || ౪౩ ||
 అస్తఃకరణసమ్భిన్నం పాపం తస్య వినశ్యతి |
 ప్రణవేన వ్యాహృతిభిర్గాయత్ర్యా ప్రణవాద్యయా || ౪౪ ||
 ఆపో హి ష్టేతి సూక్తేన మార్జనం చైవ కారయేత్ |
 ఉద్భృత్య దక్షిణే హస్తే జలం గోకర్ణవత్కృతే || ౪౫ ||
 నీత్వా తం నాసికాగ్రం తు వామకుక్షౌ స్మరేదఘమ్ |
 పురుషం కృష్ణవర్ణం చ ఋతం చేతి పరేత్తతః || ౪౬ ||
 ద్రుపదాం వా ఋచం పశ్చార్ధక్షనాసాపుటేన చ |
 శ్వాసమార్గేణ తం పాపమానయేత్కరవారిణి || ౪౭ ||
 నావలోక్యైవ తద్వారి వామభాగేఽశ్మని క్షిపేత్ |
 నిస్పాపం తు శరీరం మే సజ్జాతమితి భావయేత్ || ౪౮ ||
 ఉత్థాయ తు తతః పాదౌ ద్వా సమా సన్నియోజయేత్ |
 జలరాజ్జాలిం గృహీత్వా తు తర్జన్యజ్ఞుష్ఠవరీతమ్ || ౪౯ ||
 వీక్ష్య భానుం క్షిపేద్వారి గాయత్ర్యా చాభిమన్త్రితమ్ |
 త్రివారం మునిశార్దూల విధిరేషోఽర్ఘ్యమోచనే || ౫౦ ||
 తతః ప్రదక్షిణాం కుర్యాదసావాదిత్యమస్తతః |
 మధ్యాహ్నే సకృదేవ స్యాత్సన్ధ్యయోస్తు త్రివారతః || ౫౧ ||
 ఈషన్నగ్రః ప్రభాతే తు మధ్యాహ్నే దణ్ణవత్థితః |
 ఆసనే చోపవిష్టస్తు ద్విజః సాయం క్షిపేదపః || ౫౨ ||
 ఉదకం ప్రక్షిపేద్యస్మాత్తత్కారణమతః శ్ంణు |
 త్రింశత్కోటిో మహావీరా మన్దేహా నామ రాక్షసాః || ౫౩ ||
 కృతఘ్నా దారుణా ఘోరాః సూర్యమిచ్ఛన్తి ఖాదితుమ్ |
 తతో దేవగణాః సర్వే ఋషయశ్చ తపోధనాః || ౫౪ ||
 ఉపాసతే మహాసన్ధ్యాం ప్రక్షిపన్త్యుదకాజ్జాలిమ్ |
 దహ్యాన్తే తేన దైత్యాన్తే వజ్రిభూతేన వారిణా || ౫౫ ||

ఏతస్మాత్కారణాద్విప్రాః సన్ధ్యాం నిత్యముపాసతే |
 మహాపుణ్యస్య జననం సన్ధ్యోపాసనమీరితమ్ || ౫౬ ||
 అర్ఘ్యాఙ్గభూతమస్తోత్రయం ప్రోచ్యతే శృణు నారద |
 యదుచ్ఛారణమాత్రేణ సాఙ్గం సన్ధ్యాఫలం భవేత్ || ౫౭ ||
 సోఽహమర్కోఽస్మ్యహం జ్యోతిరాత్మా జ్యోతిరహం శివః |
 ఆత్మజ్యోతిరహం శుక్లః సర్వజ్యోతి రసోఽస్మ్యహమ్ || ౫౮ ||
 ఆగచ్ఛ వరదే దేవి గాయత్రి బ్రహ్మరూపిణి |
 జపానుష్ఠానసిద్ధ్యర్థం ప్రవిశ్య హృదయం మమ || ౫౯ ||
 ఉత్తిష్ఠ దేవి గన్తవ్యం పునరాగమనాయ చ |
 అర్హ్యేషు దేవి గన్తవ్యం ప్రవిశ్య హృదయం మమ || ౬౦ ||
 తతః శుద్ధస్థలే వైజమాసనం స్థాపయేద్బుధః |
 తత్రారుహ్య జపేత్పశ్చాద్ధాయత్రీం వేదమాతరమ్ || ౬౧ ||
 అత్రైవ ఖేచరీ ముద్రా ప్రాణాయామోత్తరం మునే |
 ప్రాతఃసన్ధ్యావిధానే చ కీర్తితా మునిపుఙ్గవ || ౬౨ ||
 తన్నామార్థం ప్రవక్ష్యామి సాదరం శృణు నారద |
 చిత్తం చరతి ఖే యస్మాజ్జిహ్వో చరతి ఖే గతా || ౬౩ ||
 ఘ్రువోరన్తర్గతా దృష్టిర్ముద్రా భవతి ఖేచరీ |
 న చాసనం సిద్ధసమం న కుమ్భసదృశోఽనిలః || ౬౪ ||
 న ఖేచరీసమా ముద్రా సత్యం సత్యం చ నారద |
 ఘ్రుణావత్పణవోచ్ఛారాద్వాయుం నిర్జిత్య యత్పతః || ౬౫ ||
 స్థిరాసనే స్థిరో భూత్వా నిరహఙ్కారనిర్మమః |
 లక్షణం నారద మునే శృణు సిద్ధాసనస్య చ || ౬౬ ||
 యోనిస్థానకమజ్ఞీమూలఘటితం కృత్వా దృఢం విన్యసే-
 న్మేథ్రే పాదమథైకమేవ హృదయం కృత్వా సమం విగ్రహమ్ |
 స్థాణుః సంయమితేన్ద్రియోఽచలదృశా పశ్యన్ముఖోరన్తరం
 తిష్ఠత్యేతదతీవ యోగీసుఖదం సిద్ధాసనం ప్రోచ్యతే || ౬౭ ||
 ఆయాతు వరదా దేవీ అక్షరం బ్రహ్మసమ్మితమ్ |

గాయత్రీ ఛన్దసాం మాతరిదం బ్రహ్మ జషస్వ మే || ౬౮ ||

యదహ్నా కురుతే పాపం తదహ్నా ప్రతిముచ్యతే |
యద్రాత్ర్యా కురుతే పాపం తద్రాత్ర్యా ప్రతిముచ్యతే || ౬౯ ||

సర్వవర్ణే మహాదేవి సన్ధ్యావిద్యే సరస్వతి |
అజరే అమరే దేవి సర్వదేవి నమోఽస్తు తే || ౭౦ ||

తేజోఽసీత్యాదిమన్త్రేణ దేవీమావాహయేత్తతః |
యత్కృతం త్వదనుష్ఠానం తత్సర్వం పూర్ణమస్తు మే || ౭౧ ||

తతః శాపవిమోక్షాయ విధానం సమ్యగాచరేత్ |
బ్రహ్మశాపస్తతో విశ్వామిత్రస్య చ తథైవ చ || ౭౨ ||

వసిష్ఠశాప ఇత్యేతత్త్రివిధం శాపలక్షణమ్ |
బ్రహ్మణః స్మరణేనైవ బ్రహ్మశాపో నివర్తతే || ౭౩ ||

విశ్వామిత్రస్మరణతో విశ్వామిత్రస్య శాపతః |
వసిష్ఠస్మరణాదేవ తస్య శాపో వినశ్యతి || ౭౪ ||

హృత్పద్మమధ్యే పురుషం ప్రమాణం
సత్యాత్మకం సర్వజగత్స్వరూపమ్ |
ధ్యాయామి నిత్యం పరమాత్మసంజ్ఞం
చిద్రూపమేకం వచసామగమ్యమ్ || ౭౫ ||

అథ న్యాసవిధిం వక్ష్యే సన్ధ్యాయా అఙ్గసమ్భవమ్ |
ఓఙ్కారం పూర్వవద్యోజ్యం తతో మన్త్రానుదీరయేత్ || ౭౬ ||

భూరితుక్వాఽవ చ పాదాభ్యాం నమ ఇత్యేవ చోచ్చరేత్ |
భువః పూర్వం తు జానుభ్యాం స్వః కటిభ్యాం నమో వదేత్ || ౭౭ ||

మహర్నాభ్యై జనశ్చైవ హదయాయ తతస్తపః |
కణ్ఠాయ చ తతః సత్యం లలాటే పరికీర్తయేత్ || ౭౮ ||

అఙ్గుష్ఠాభ్యాం తత్సవితుస్తర్జనీభ్యాం వరేణ్యకమ్ |
భగ్గో దేవస్య మధ్యాధ్యాం ధీమహీత్యేవ కీర్తయేత్ || ౭౯ ||

అనామాభ్యాం కనిష్ఠాభ్యాం ధియో యో నః పదం వదేత్ |
ప్రచోదయాత్కరపృష్ఠతలయోర్విన్యసేత్సుధీః || ౮౦ ||

బ్రహ్మాత్మనే తత్సవితుర్బ్రహ్మదయాయ నమస్తథా |

విష్ణ్వాత్మనే వరేణ్యం చ శిరసే నమ ఇత్యపి || ౮౧||
 భర్గో దేవస్థ రుద్రాత్మనే శిఖాయై ప్రకీర్తితమ్ |
 శక్త్యాత్మనే ధీమహీతి కవచాయ తతః పరమ్ || ౮౨||
 కాలాత్మనే ధియో యో నో నేత్రత్రయ ఉదీరితమ్ |
 ప్రచోదయాచ్చ సర్వాత్మనేఽస్త్రాయ పరికీర్తితమ్ || ౮౩||
 అక్షరన్యాసమేవాగ్రే కథయామి మహామునే |
 గాయత్రీవర్ణసమ్భూతన్యాసః పాపహరః పరః || ౮౪||
 ప్రణవం పూర్వముచ్చార్య వర్ణన్యాసః ప్రకీర్తితః |
 తక్కారమాదావుచ్చార్య పాదాఙ్గుష్ఠద్వయే న్యసేత్ || ౮౫||
 సకారం గుల్ఫయోస్తద్వద్వికారం జఙ్ఘయోర్న్యసేత్ |
 జాన్వోస్తుకారం విన్యస్య ఊర్వోష్టైవ వకారకమ్ || ౮౬||
 రేకారం చ గుదే న్యస్య ణికారం లిఙ్గ ఏవ చ |
 కట్యాం యకారమేవాత్ర భకారం నాభిమణ్డలే || ౮౭||
 గోకారం హృదయే న్యస్య దేకారం స్తనయోర్ద్వయోః |
 వకారం హృది విన్యస్య స్యకారం కణ్ఠకూపకే || ౮౮||
 ధీకారం ముఖదేశే తు మకారం తాలుదేశకే |
 హికారం నాసికాగ్రే తు ధికారం నేత్రమణ్డలే || ౮౯||
 భ్రూమధ్యే చైవ యోకారం యోకారం చ లలాటకే |
 నకారం వై పూర్వముఖే ప్రకారం దక్షిణే ముఖే || ౯౦||
 చోకారం పశ్చిమముఖే దకారం చోత్తరే ముఖే |
 యాకారం మూర్ధ్ని విన్యస్య తకారం వ్యాపకం న్యసేత్ || ౯౧||
 ఏతన్న్యాసవిధిం కేచిన్నేచ్ఛన్తి జపతత్పరాః |
 తతో ధ్యాయేన్మహాదేవీం జగన్మాతరమప్సికామ్ || ౯౨||
 భాస్వజ్ఞపాప్రసూనాభాం కుమారీం పరమేశ్వరీమ్ |
 రక్తమ్బుజాసనారూఢాం రక్తగన్ధానులేపనామ్ || ౯౩||
 రక్తమాల్యామ్బరధరాం చతురాస్యాం చతుర్భుజామ్ |
 ద్వినేత్రాం స్రుక్కువో మాలాం కుణ్డికాం చైవ బిభ్రతీమ్ || ౯౪||

సర్వాభరణసస్తిప్తామృగ్వేదాధ్యాయినీం పరామ్ |
 హంసపత్రామాహవనీయమధ్యస్థాం బ్రహ్మదేవతామ్ || ౯౫ ||
 చతుష్పదామష్టకుక్షిం సప్తశీర్షాం మహేశ్వరీమ్ |
 అగ్నివక్త్రాం రుద్రశిఖాం విష్ణుచిత్రాం తు భావయేత్ || ౯౬ ||
 బ్రహ్మ తు కవచం యస్యా గోత్రం సాక్ష్యాయనం స్మృతమ్ |
 ఆదిత్యమణ్డలాంతఃస్థాం ధ్యాయేద్దేవీం మహేశ్వరీమ్ || ౯౭ ||
 ఏవం ధ్యాత్వా విధానేన గాయత్రీం వేదమాతరమ్ |
 తతో ముద్రాః ప్రకుర్వీత దేవ్యాః ప్రీతికరాః శుభాః || ౯౮ ||
 సుముఖం సపుటం చైవ వితతం విస్తృతం తథా |
 ద్విముఖం త్రిముఖం చైవ చతుష్కం పంచుకం తథా || ౯౯ ||
 షణ్ణుఖాధోముఖం చైవ వ్యాపకాఙ్ఞలికం తథా |
 శకటం యమపాశం చ గ్రథితం సన్ముఖోన్ముఖమ్ || ౧౦౦ ||
 విలమ్బం ముష్టికం చైవ మత్స్యం కూర్మం వరాహకమ్ |
 సింహక్రాంతం మహాక్రాంతం ముద్గరం పల్లవం తథా || ౧౦౧ ||
 చతుర్వింశతిముద్రాశ్చ గాయత్ర్యాః సమ్ప్రదర్శయేత్ |
 శతాక్షరాం చ గాయత్రీం సకృదావర్తయేత్సుధీః || ౧౦౨ ||
 చతుర్వింశత్యక్షరాణి గాయత్ర్యా కీర్తితాని హి |
 జాతవేదసనామ్నీం చ ఋచముచ్చారయేత్తతః || ౧౦౩ ||
 త్ర్యమ్బకస్యర్చమావృత్య గాయత్రీ శతవర్ణకా |
 భవతీయం మహాపుణ్యా సకృజ్ఞప్యా బుధైరియమ్ || ౧౦౪ ||
 ఓఙ్కారం పూర్వముచ్చార్య భూర్భువః స్వస్థైవ చ |
 చతుర్వింశత్యక్షరాం చ గాయత్రీం ప్రోచ్ఛరేత్తతః || ౧౦౫ ||
 ఏవం నిత్యం జపం కుర్యాద్బ్రాహ్మణో విప్రపుంగవః |
 స సమగ్రం ఫలం ప్రాప్య సన్ధ్యాయాః సుఖమేధతే || ౧౦౬ ||
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయామేకాదశస్కంధే
 సన్ధ్యోపాసననిరూపణం నామ షోడశోఽధ్యాయః || ౧౧.౧౬ ||

౧౧.౧౭ సప్తదశోఽధ్యాయః । సన్ధ్యాదికృత్యవర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

భిన్నపాదా తు గాయత్రీ బ్రహ్మహత్యాప్రణాశినీ ।

అభిన్నపాదా గాయత్రీ బ్రహ్మహత్యాం ప్రయచ్ఛతి ॥ ౧॥

అచ్ఛిన్నపాదాగాయత్రీజపం కుర్వంతి యే ద్విజాః ।

అథోముఖాశ్చ తిష్ఠంతి కల్పకోటిశతాని చ ॥ ౨॥

సముప్తైకా షడోక్కారా గాయత్రీ వివిధా మతా ।

ధర్మశాస్త్రపురాణేషు ఇతిహాసేషు సువ్రత ॥ ౩॥

పంచప్రణవసంయుక్తాం జపేదిత్యనుశాసనమ్ ।

జపసంఖ్యాష్టభాగాస్తే పాదో జప్యస్తురీయకః ॥ ౪॥

స ద్విజః పరమో జ్ఞేయః పరం సాయుజ్యమాప్పుయాత్ ।

అన్యథా ప్రజపేద్యస్తు స జపో విఫలో భవేత్ ॥ ౫॥

సముప్తైకా షడోక్కారా భవేత్సా ఉర్ధ్వరేతసామ్ ।

గృహస్థో బ్రహ్మచారీ వా మోక్షార్థీ తురీయాం జపేత్ ॥ ౬॥

తురీయపాదో గాయత్ర్యాః పరోరజసే సావదోమ్ ।

ధ్యానమస్య ప్రవక్ష్యామి జపసాంకఫలప్రదమ్ ॥ ౭॥

హృది వికసితపద్మం సార్కసోమాగ్నిబిమ్బం

ప్రణవమయమచిన్త్యం యస్య పీతం ప్రకల్ప్యమ్ ।

అచలపరమసూక్ష్మం జ్యోతిరాకాశసారం

భవతు మమ ముదేఽసౌ సచ్ఛిదానన్దరూపః ॥ ౮॥

త్రిశూలయోసీ సురభిమక్షమాలాం చ లిఙ్గకమ్ ।

అమ్బుజం చ మహాముద్రామితి సప్త ప్రదర్శయేత్ ॥ ౯॥

యా సన్ధ్యా వైవ గాయత్రీ సచ్ఛిదానన్దరూపిణీ ।

భక్త్యా తాం బ్రాహ్మణో నిత్యం పూజయేచ్ఛ నమేత్తతః ॥ ౧౦॥

ధ్యాతస్య పూజాం కుర్వీత పంచభిశ్చోపచారకైః ।

లం పృథివ్యాత్మనే గన్ధమర్చయామి నమో నమః ॥ ౧౧॥

హమాకాశాత్మనే పుష్పం చార్చయామి నమో నమః ।

యం చ వాయ్వాత్మనే ధూపం చార్చయామి తతో వదేత్ ॥ ౧౨॥

రం చ వహ్స్యోత్మనే దీపమర్పయామి తతో వదేత్ |
 వమమృతాత్మనే తస్మై నైవేద్యమపి చార్పయేత్ || ౧౩||
 యం రం లం వం హమితి చ పుష్పాఞ్జలిమథార్పయేత్ |
 ఏవం పూజాం విధాయాథ చాస్తే ముద్రాః ప్రదర్శయేత్ || ౧౪||
 ధ్యాయేత్తు మనసా దేవీం మన్తముచ్చారయేచ్ఛనైః |
 న కమ్పయేచ్ఛిరో గ్రీవా దన్తాన్నైవ ప్రకాశయేత్ || ౧౫||
 విధినాష్టోత్తరశతమష్టావింశతిరేవ వా |
 దశవారమశక్తో వా నాతో న్యూనం కదాచన || ౧౬||
 తత ఉద్వాసయేద్దేవీముత్తమేత్యనువాకతః |
 న గాయత్రీం జపేద్విద్వాఞ్జాలమధ్యే కథఞ్చన || ౧౭||
 యతః సాగ్నిముఖీ ప్రోక్తేత్యాహుః కేచిన్మహర్షయః |
 సురభిర్జానశూర్పం చ కూర్మో యోనిశ్చ పఙ్కజమ్ || ౧౮||
 లిఙ్గం నిర్వాణకం చైవ జపాస్తేఽష్టౌ ప్రదర్శయేత్ |
 యదక్షరపదభ్రష్టం స్వరవ్యఙ్జనవర్జితమ్ || ౧౯||
 తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవి కశ్యపప్రియవాదిని |
 గాయత్రీతర్పణం చాతః కరణీయం మహామనే || ౨౦||
 గాయత్రీ ఛంద ఆఖ్యాతం విశ్వామిత్రఋషిః స్మృతః |
 సవితా దేవతా ప్రోక్తా వినియోగశ్చ తర్పణే || ౨౧||
 భూరిత్యుక్త్వా చ ఋగ్వేదపురుషం తర్పయామి చ |
 భువ ఇత్యేతదుక్త్వా చ యజుర్వేదమథో వదేత్ || ౨౨||
 స్వర్వాస్యహృతిం సముక్త్వా చ సామవేదం సముచ్చరేత్ |
 మహా ఇత్యేతదుక్త్వాస్తేఽథర్వవేదం చ తర్పయేత్ || ౨౩||
 జనః పదాన్త ఇతిహాసపురాణమితీరయేత్ |
 తపః సర్వాగమం చైవ పురుషం తర్పయామి చ || ౨౪||
 సత్యం చ సత్యలోకాఖ్యపురుషం తర్పయామి చ |
 ఓం భూర్భూర్లోకపురుషం తర్పయామి తతో వదేత్ || ౨౫||
 భువశ్చేతి భువర్లోకపురుషం తర్పయామి చ |

స్వః స్వర్గలోకపురుషం తర్పయామి తతః పరమ్ || ౨౬ ||

ఓమ్మూర్ధరేకపదా నామ గాయత్రీం తర్పయామి చ |

భువో ద్విపదాం గాయత్రీం తర్పయామీతి కీర్తయేత్ || ౨౭ ||

స్వశ్చ త్రిపదాం గాయత్రీం తర్పయామి తతో వదేత్ |

ఓమ్మూర్ధర్భువః స్వశ్చేతి తథా గాయత్రీం చ చతుష్పదామ్ || ౨౮ ||

ఉషసీం చైవ గాయత్రీం సావిత్రీం చ సరస్వతీమ్ |

వేదానాం మాతరం పృథీవీమజాం చైవ తు కౌశికీమ్ || ౨౯ ||

సాంకృతిం వై సార్యజితిం గాయత్రీం తర్పణే వదేత్ |

తర్పణాన్తే చ శాస్త్యర్థం జాతవేదసమీరయేత్ || ౩౦ ||

మానస్తోకేతి మన్తం చ శాస్త్యర్థం ప్రజపేతున్ధీః |

తతోఽపి త్ర్యమ్బకో మన్తః శాస్త్యర్థః పరికీర్తితః || ౩౧ ||

తచ్ఛంయోరితి మన్తం చ జపేచ్ఛాస్త్యర్థమేవ తు |

అతో దేవా ఇతి ద్వాభ్యాం సర్వాజ్ఞస్పర్శనం చరేత్ || ౩౨ ||

స్యోనాపుథివిమన్త్రేణ భూమ్యై కుర్యాత్ప్రణామకమ్ |

యథావిధి చ గోత్రాదీనుచ్ఛరేద్ద్విజనత్తమః || ౩౩ ||

ఏవం విధానం సన్ధ్యాయాః ప్రాతఃకాలే ప్రకీర్తితమ్ |

సన్ధ్యాకర్మ సమాప్యన్తేఽప్యగ్నిహోత్రం స్వయం హునేత్ || ౩౪ ||

పఞ్చాయతనపూజాం చ తతః కుర్యాత్సమాహితః |

శివాం శివం గణపతిం సూర్యం విష్ణుం తథార్చయేత్ || ౩౫ ||

పౌరుషేణ తు సూక్తేన వ్యాహృత్యా వా సమాహితః |

మూలమన్త్రేణ వా కుర్యాద్ద్రీశ్చ తే ఇతి మన్తతః || ౩౬ ||

భవాసీం తు యజేన్మధ్యే తథైశాన్యాం తు మాధవమ్ |

ఆగ్నేయ్యాం గిరిజానాథం గణేశం రక్షసాం దిశి || ౩౭ ||

వాయవ్యామర్చయేత్సూర్యమితి దేవస్థితిక్రమః |

షోడశానుపచారాంశ్చ షోడశర్షిర్హరేన్నరః || ౩౮ ||

దేవీమభ్యర్చ్య పురతో యజేదన్యాననుక్రమాత్ |

న దేవీపూజనాత్పణ్యమధికం క్వచిదీక్ష్యతే || ౩౯ ||

అత ఏవ తు సన్ధ్యాను సన్ధ్యోపాస్తిః శ్రుతీరితా ।
 నాక్షతైరర్చయేర్దిష్ఠుం న తులస్యా గణేశ్వరమ్ ॥ ౪౦॥
 దూర్వాభిర్నార్చయేద్దుర్గాం కేతకైర్న మహేశ్వరమ్ ।
 మల్లికాజాతికుసుమం కుటజం పనసం తథా ॥ ౪౧॥
 కింశుకం బకులం కున్దం లోధ్రం తు కరవీరకమ్ ।
 శింశపాఽపరాజితాపుష్పం బభూకాగస్త్యపుష్పకే ॥ ౪౨॥
 మదస్తం సిన్ధువారం చ పాలాశకుసుమం తథా ।
 దూర్వాఙ్కూరం బిల్వదలం కుశమఞ్జురీకాం తథా ॥ ౪౩॥
 శల్లకీమాధవీపుష్పమర్కమన్దారపుష్పకమ్ ।
 కేతకీం కర్ణికారం చ కదంబుకుసుమం తథా ॥ ౪౪॥
 పున్నాగశ్చమృకస్తద్వ్యూథికాతగరౌ తథా ।
 ఏవమాదీని పుష్పాణి దేవీప్రియకరాణి చ ॥ ౪౫॥
 గుగ్గులస్య భవేద్ధూపో దీపః స్మాత్తిలతైలతః ।
 కృత్యేత్థం దేవతాపూజాం తతో మూలమనుం జపేత్ ॥ ౪౬॥
 ఏవం పూజాం సమాప్యైవ వేదాభ్యాసం చరేద్బుధః ।
 తతః స్వవృత్త్యా కురీషత పోష్యవర్గార్థసాధనమ్ ।
 తృతీయదినభాగే తు నియమేన విచక్షణః ॥ ౪౭॥
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయామేకాదశస్కంధే
 సన్ధ్యాదికృత్యవర్ణనం నామ సప్తదశోఽధ్యాయః ॥ ౧౧.౧౭॥

౧౧.౧౮ అష్టాదశోఽధ్యాయః । బృహద్రథకథానకమ్ ।

నారద ఉవాచ ।
 పూజావిశేషం శ్రీదేవ్యాః శ్రోతుమిచ్ఛామి మానద ।
 యేనాశ్రితేన మనుజః కృతకృత్యత్వమావహేత్ ॥ ౧॥
 శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 దేవర్షే శృణు వక్ష్యామి శ్రీమత్సు పూజనక్రమమ్ ।
 భుక్తిముక్తిప్రదం సాక్షాత్సమస్తాపన్నివారణమ్ ॥ ౨॥

ఆచమ్య మౌనీ సజ్కుల్య భూతశుద్ధ్యాదికం చరేత్ |
 మాతృకాన్యాసపూర్వం తు షడంగన్యాసమాచరేత్ || ౩||
 శక్తిస్య స్థాపనం కృత్వా సామాన్యార్ఘ్యం విధాయ చ |
 పూజాద్రవ్యాణి చాస్త్రేణ ప్రోక్షయేన్మతిమాన్నరః || ౪||
 గురోరనుజ్ఞామాదాయ తతః పూజాం సమారభేత్ |
 పీఠపూజాం పురా కృత్వా దేవీం ధ్యాయేత్తతః పరమ్ || ౫||
 ఆసనాద్యుపచారైశ్చ భక్తిప్రేమయుతః సదా |
 స్నాపయేత్పరదేవీం తాం పఞ్చామృతరసాదిభిః || ౬||
 పౌణ్డ్రోక్షురసపూర్ణైస్తు కలశైః శతసజ్జ్యకైః |
 స్తాపయేద్ద్యో మహేశానీం న స భూయోఽభిజాయతే || ౭||
 యశ్చ చూతరసైరేవం స్నాపయేజ్జగదమ్బికామ్ |
 వేదపారాయణం కృత్వా రసేనేక్షాద్భవేన వా || ౮||
 తద్గేహం న త్యజేన్నిత్యం రమా చైవ సరస్వతీ |
 యస్తు ద్రాక్షారసేనైవ వేదపారాయణం చరన్ || ౯||
 అభిషిచ్ఛోన్మహేశానీం సకుటుమ్భో నరోత్తమః |
 రసరేణుప్రమాణం చ దేవీలోకే మహీయతే || ౧౦||
 కర్పూరాగురుకాశ్మీరకస్తూరీపజ్కపఙ్కిలైః |
 సలిలైః స్నాపయేద్దేవీం వేదపారాయణం చరన్ || ౧౧||
 భస్మీభవన్తి పాపాని శతజన్మార్జితాని చ |
 యో దుగ్ధకలశైర్దేవీం స్తాపయేద్వేదపాఠతః || ౧౨||
 ఆకల్పం స వసేన్నిత్యం తస్మిన్ వై క్షీరసాగరే |
 యస్తు దధ్నాభిషిచ్ఛోత్తాం దధికుల్యాపతిర్భవేత్ || ౧౩||
 మధునా చ ధృతేనైవ తథా శర్కరయాపి చ |
 స్నాపయేన్మధుకుల్యాదినదీనాం స పతిర్భవేత్ || ౧౪||
 సహస్రకలశైర్దేవీం స్నాపయన్పక్తితత్పరః |
 ఇహ లోకే సుఖీ భూత్వాప్యన్యలోకే సుఖీ భవేత్ || ౧౫||
 క్షౌమం వస్త్రద్వయం దత్త్వా వాయులోకం స గచ్ఛతి |

రత్ననిర్మితభూషాణాం దాతా నిధిపతిర్భవేత్ || ౧౬ ||

కాశ్మీరచన్దనం దత్త్వా కన్తూరీబిన్దుభూషితమ్ |

తథా సీమన్తసిన్ధూరం చరణేఽలక్ష్మపత్రకమ్ || ౧౭ ||

ఇన్ద్రాసనే సమారూఢో భవేద్దేవపతిః పరః |

పుష్పాణి వివిధాన్యాహుః పూజాకర్మణి సాధవః || ౧౮ ||

తాని దత్త్వా యథాలాభం కైలాసం లభతే స్వయమ్ |

బిల్వపత్రాణ్యమోఘాని యో దద్యాత్పరశక్తయే || ౧౯ ||

తస్య దుఃఖం కదాచిచ్ఛ క్వచిచ్ఛ న భవిష్యతి |

బిల్వపత్రత్రయే రక్తచన్దనేన తు సంల్లిఖేత్ || ౨౦ ||

మాయాబీజత్రయం యత్నాత్సుస్ఫుటం చాతిసున్దరమ్ |

మాయాబీజాదికం నామ చతుర్థ్యన్తం సముచ్ఛరేత్ || ౨౧ ||

నమోఽన్తం పరయా భక్త్యా దేవీచరణపఙ్కజే |

సమర్పయేన్మహాదేవ్యై కోమలం తచ్ఛ పత్రకమ్ || ౨౨ ||

య ఏవం కురుతే భక్త్యా మనుత్వం లభతే హి సః |

యస్తు కోటిదలైరేవం కోమలైరతినిర్మలైః || ౨౩ ||

పూజయేద్భువనేశాసీం బ్రహ్మణ్ణాధిపతిర్భవేత్ |

కున్దపుష్పైర్నృపీనైస్తు లులితైరష్టగన్ధః || ౨౪ ||

కోటిసఙ్ఖ్యైః పూజయేత్తు ప్రాజాపత్యం లభేద్భువమ్ |

మల్లికామాలతీపుష్పైరష్టగన్ధేన లోలితైః || ౨౫ ||

కోటిసఙ్ఖ్యైః పూజయా తు జాయతే స చతుర్ముఖః |

దశకోటిభిరప్యేవం తైరేవ కుసుమైర్మునే || ౨౬ ||

విష్ణుత్వం లభతే మర్త్యో యత్సురేష్వపి దుర్లభమ్ |

విష్ణునైతద్వృతం పూర్వం కృతం స్వపదలబ్ధయే || ౨౭ ||

శతకోటిభిరప్యేవం సూత్రాత్మత్వం వ్రజేద్భువమ్ |

వ్రతమేతత్పురా సమ్యక్కృతం భక్త్యా ప్రయత్నతః || ౨౮ ||

తేన వ్రతప్రభావేణ హిరణ్యోదరతాం వ్రజేత్ |

జపాకుసుమపుష్పస్య బన్ధూకకుసుమస్య చ || ౨౯ ||

దాడిమీకుసుమస్యాపి విధిరేష ఉదీరితః ।
 ఏవమన్యాని పుష్పాణి శ్రీదేవ్యై విధినార్పయేత్ ॥ ౩౦॥
 తస్య పుణ్యఫలస్యానం న జానాతీశ్వరోఽపి సః ।
 తత్తద్భృతూద్భవైః పుష్పైర్నామసాహస్రసంఖ్యయా ॥ ౩౧॥
 సమర్పయేన్మహాదేవ్యై ప్రతివర్షమతస్మిత్తః ।
 య ఏవం కురుతే భక్త్యా మహాపాతకసంయుతః ॥ ౩౨॥
 ఉపపాతకయుక్తోఽపి ముచ్యతే సర్వపాతకైః ।
 దేహాన్తే శ్రీపదామ్భోజం దుర్లభం దేవసత్తమైః ॥ ౩౩॥
 ప్రాప్నోతి సాధకవరో మునే నాస్త్యత్ర సంశయః ।
 కృష్ణాగురుం సకర్పూరం చన్దనేన సమన్వితమ్ ॥ ౩౪॥
 స్పిలకం చాజ్యసంయుక్తం గుగ్గులేన సమన్వితమ్ ।
 ధూపం దద్యాన్మహాదేవ్యై యేన స్యాద్ధూపితం గృహమ్ ॥ ౩౫॥
 తేన ప్రసన్నా దేవేశీ దదాతి భువనత్రయమ్ ।
 దీపం కర్పూరఖణ్ణేశ్చ దద్యాద్దేవ్యై నిరస్తరమ్ ॥ ౩౬॥
 సూర్యలోకమవాప్నోతి నాత్ర కార్యా విచారణా ।
 శతదీపాంస్తథా దద్యాత్సహస్రాన్వా సమాహితః ॥ ౩౭॥
 నైవేద్యం పురతో దేవ్యాః స్థాపయేత్పర్వతాకృతిమ్ ।
 లేహ్యాశోచ్యైస్తథా పేయైః షడ్నైస్తు సమాహితైః ॥ ౩౮॥
 నానాఫలాని దివ్యాని స్వాదూని రసవన్తి చ ।
 స్వర్ణపాత్రస్థితాన్నాని దద్యాద్దేవ్యై నిరస్తరమ్ ॥ ౩౯॥
 తృప్తాయాం శ్రీమహాదేవ్యాం భవేత్తృప్తం జగత్త్రయమ్ ।
 యతస్తదాత్మకం సర్వం రజ్జౌ సర్పౌ యథా తథా ॥ ౪౦॥
 తతః పానీయకం దద్యాచ్ఛుభం గంజాజలం మహత్ ।
 కర్పూరవాలాసంయుక్తం శితలం కలశస్థితమ్ ॥ ౪౧॥
 తామ్బూలం చ తతో దేవ్యై కర్పూరశకలాన్వితమ్ ।
 ఏలాలవజ్రసంయుక్తం ముఖసౌగంధ్యదాయకమ్ ॥ ౪౨॥
 దద్యాద్దేవ్యై మహాభక్త్యా యేన దేవీ ప్రసీదతి ।
 మృదజ్వీణామురజఢక్కాదున్దుభినిఃస్వనైః ॥ ౪౩॥

తోషయేజ్జగతాం ధాత్రీం గాయనైరతిమోహనైః ।
 వేదపారాయణైః స్తోత్రైః పురాణాదిభిరప్యత ॥ ౪౪॥
 ఛత్రం చ చామరే ద్వే చ దద్యాద్దేవ్యై సమాహితః ।
 రాజోపచారాన్ శ్రీదేవ్యై నిత్యమేవ సమర్పయేత్ ॥ ౪౫॥
 ప్రదక్షిణాం నమస్కారం కుర్యాద్దేవ్యా ఆనేకథా ।
 క్షమాపయేజ్జగద్ధాత్రీం జగదమాంబుం ముహుర్ముహుః ॥ ౪౬॥
 సకృత్స్మరణమాత్రేణ యత్ర దేవీ ప్రసీదతి ।
 ఏతాదృశోపచారైశ్చ ప్రసీదేదత్ర కః స్మయః ॥ ౪౭॥
 స్వభావతో భవేన్మాతా పుత్రేఽతికరుణావతీ ।
 తేన భక్తౌ కృతాయాం తు వక్తవ్యం కిం తతః పరమ్ ॥ ౪౮॥
 అత్ర తే కథయిష్యామి పురావృత్తం సనాతనమ్ ।
 బృహద్రథస్య రాజర్షేః ప్రియం భక్తిప్రదాయకమ్ ॥ ౪౯॥
 చక్రవాకోఽభవత్పక్షీ క్వచిద్దేశే హిమాలయే ।
 భ్రమన్నానావిధాన్దేశాన్యాయౌ కాశీపురం ప్రతి ॥ ౫౦॥
 అన్నపూర్ణామహాస్థానే ప్రారబ్ధవశతో ద్విజః ।
 జగామ లీలయా తత్ర కణలోభాదనాథవత్ ॥ ౫౧॥
 కృత్వా ప్రదక్షిణామేకాం జగామ స విహాయసా ।
 దేశాంతరం విహాయైవ పురీం ముక్తిప్రదాయినీమ్ ॥ ౫౨॥
 కాలాంతరే మమారాసౌ గతః స్వర్గపురీం ప్రతి ।
 బుభుజే విషయాన్సర్వాన్ దివ్యరూపధరో యువా ॥ ౫౩॥
 కల్పద్వయం తథా భుక్త్వా పునః ప్రాప భువం ప్రతి ।
 క్షత్రియాణాం కులే జన్మ ప్రాప సర్వోత్తమోత్తమమ్ ॥ ౫౪॥
 బృహద్రథేతి నామ్నా భూత్ప్రసిద్ధః క్షితిమణ్ణలే ।
 మహాయజ్ఞా ధార్మికశ్చ సత్యవాదీ జితేన్ద్రియః ॥ ౫౫॥
 త్రికాలజ్ఞః సార్వభౌమో యమీ పరపురణ్ణయః ।
 పూర్వజన్మస్మృతిస్తస్య వర్తతే దుర్లభా భువి ॥ ౫౬॥
 ఇతి శ్రుత్వా కింవదంతీం మునయః సముపాగతాః ।

కృతాతిథ్యా నృపేన్ద్రేణ విష్టరేషాషురేవ తే || ౫౭||

పప్రచ్ఛర్మునయః సర్వే సంశయోఽస్తి మహాన్నుప |

కేన పుణ్యప్రభావేణ పూర్వజన్మస్మృతిస్తవ || ౫౮||

త్రికాలజ్ఞానమేవాపి కేన పుణ్యప్రభావతః |

జ్ఞానం తవేతి తజ్ఞాతుమాగతాః స్య తవన్తికమ్ || ౫౯||

వద నిర్వాజయూ వృత్త్యా తదస్మాకం యథాతథమ్ |

శ్రీనారాయణ ఉవాచ |

ఇతి తేషాం వచః శ్రుత్వా రాజా పరమధార్మికః || ౬౦||

ఉవాచ సకలం బ్రహ్మన్ త్రికాలజ్ఞానకారణమ్ |

శ్రూయతాం మునయః సర్వే మమ జ్ఞానస్య కారణమ్ || ౬౧||

చక్రవాకః స్థితః పూర్వం నీచయోనిగతోఽపి వా |

అజ్ఞానతోఽపి కృతవానన్నపూర్ణాప్రదక్షిణామ్ || ౬౨||

తేన పుణ్యప్రభావేణ స్వర్గే కల్పద్వయస్థితిః |

త్రికాలజ్ఞానతాప్యస్మిన్నభూజన్మని సువ్రతాః || ౬౩||

కో వేద జగదమ్పాయాః పదస్మృతిఫలం కియత్ |

స్మృత్వా తన్మహిమానం తు పతన్వ్యశ్రాణి మేఽనిశమ్ || ౬౪||

ధిగస్తు జన్మ తేషాం వై కృతఘ్నానాం తు పాపినామ్ |

యే సర్వమాతరం దేవీం స్వోపాస్యాం న భజన్తి హి || ౬౫||

న శివోపాసనా నిత్యా న విష్ణూపాసనా తథా |

నిత్యోపాస్తిః పరా దేవ్యా నిత్యా శ్రుత్యైవ చోదితా || ౬౬||

కిం మయా బహు వక్తవ్యం స్థానే సంశయవర్జితే |

సేవనీయం పదామ్భోజం భగవత్యా నిరన్తరమ్ || ౬౭||

నాతః పరతరం కిచ్ఛిదధికం జగతీతలే |

సేవనీయా పరా దేవీ నిర్గుణా సగుణాథవా || ౬౮||

శ్రీనారాయణ ఉవాచ |

ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా రాజర్షేర్ధార్మికస్య చ |

ప్రసన్నహృదయాః సర్వే గతాః స్వస్వనికేతనమ్ || ౬౯||

ఏవమ్ప్రభావా సా దేవీ తత్పూజాయాః ఫలం కియత్ |

ఆస్తీతి కేన ప్రష్టవ్యం వక్షవ్యం వా న కేనచిత్ ॥ ౭౦ ॥
 యేషాం తు జన్మసాఫల్యం తేషాం శ్రద్ధా తు జాయతే ।
 యేషాం తు జన్మసాఙ్కర్యం తేషాం శ్రద్ధా న జాయతే ॥ ౭౧ ॥
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయామేకాదశస్కంధే దేవీమాహాత్మ్యే
 బృహద్రథకథానకం నామాష్టాదశోఽధ్యాయః ॥ ౧౧.౧౦ ॥

౧౧.౧౧ ఏకోనవింశోఽధ్యాయః । మధ్యాహ్నాసన్ధ్యావర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 అథాతః శ్రూయతాం బ్రహ్మన్ సన్ధ్యాం మాధ్యాహ్నికీం శుభామ్ ।
 యదనుష్ఠానతోఽపూర్వం జాయతేఽత్యుత్తమం ఫలమ్ ॥ ౧ ॥
 సావిత్రిం యువతీం శ్వేతవర్ణాం చైవ త్రిలోచనామ్ ।
 వరదాం చాక్షమాలాఢ్యాం త్రిశూలాభయహస్తకామ్ ॥ ౨ ॥
 వృషారూఢాం యజుర్వేదసంహితాం రుద్రదేవతామ్ ।
 తమోగుణయుతాం చైవ భువర్లోకవ్యవస్థితామ్ ॥ ౩ ॥
 ఆదిత్యమార్గసంకర్షారకర్త్రీం మాయాం నమామ్యహమ్ ।
 ఆదిదేవీమథ ధ్యాత్వాఽఽచమనాది చ పూర్వవత్ ॥ ౪ ॥
 అథ చార్ష్యప్రకరణం పుష్పాణి చినుయాత్తతః ।
 తదలాభే బిల్వపత్రం తోయేన మిశ్రయేత్తతః ॥ ౫ ॥
 ఊర్ధ్వం చ సూర్యాభిముఖం క్షిప్త్వార్ష్యం ప్రతిపాదయేత్ ।
 ప్రాతఃసన్ధ్యాదివత్సర్వముపసంహారపూర్వకమ్ ॥ ౬ ॥
 మధ్యాహ్నే కేచిదిచ్ఛన్తి సావిత్రిం తు తదిత్యుచమ్ ।
 అసమ్ప్రదాయం తత్కర్మ కార్యహానిస్తు జాయతే ॥ ౭ ॥
 కారణం సన్ధ్యయోశాచ్చత్ర మస్తేహా నామ రాక్షసాః ।
 భక్షితుం సూర్యమిచ్ఛన్తి కారణం శ్రుతిచోదితమ్ ॥ ౮ ॥
 అతస్తు కారణాద్విప్రః సన్ధ్యాం కుర్యాత్ప్రయత్నతః ।
 సన్ధ్యయోరుభయోర్నిత్యం గాయత్ర్యా ప్రణవేన చ ॥ ౯ ॥

అమ్మస్తు ప్రక్షిపేత్తేన నాన్యథా శ్రుతిఘాతకః ।
 ఆకృష్టేనేతి మన్త్రేణ పుష్పైర్వాముప్పవిమిశ్రితమ్ ॥ ౧౦॥
 అలాభే బిల్వదూర్వాదిపత్రేణోక్తేన పూర్వకమ్ ।
 అర్ఘ్యం దద్యాత్ప్రయత్నేన సాఙ్గం సన్ధ్యాఫలం లభేత్ ॥ ౧౧॥
 అత్రైవ తర్పణం వక్ష్యే శ్శృణు దేవర్షిసత్తమ ।
 భువః పునః పూరుషం తు తర్పయామి నమో నమః ॥ ౧౨॥
 యజుర్వేదం తర్పయామి మణ్డలం తర్పయామి చ ।
 హిరణ్యగర్భం చ తథాస్తరాత్మానం తథైవ చ ॥ ౧౩॥
 సావిత్రిం చ తతో దేవమాతరం సాఙ్కృతిం తథా ।
 సన్ధ్యాం తథైవ యువతీం రుద్రాణీం సీమృజాం తథా ॥ ౧౪॥
 సర్వార్థానాం సిద్ధికరీం సర్వమన్తార్థసిద్ధిదామ్ ।
 భూర్భువః స్వః పూరుషం తు ఇతి మధ్యాహ్నాతర్పణమ్ ॥ ౧౫॥
 ఉదుత్యమితి సూక్తేన సూర్యోపస్థానమేవ చ ।
 చిత్రం దేవానామితి చ సూర్యోపస్థానమాచరేత్ ॥ ౧౬॥
 తతో జపం ప్రకుర్వీత మన్తసాధనతత్పరః ।
 జపస్యాపి ప్రకారం తు వక్ష్యామి శ్శృణు నారద ॥ ౧౭॥
 కృత్వోత్తానౌ కరో ప్రాతః సాయం చాధః కరో తథా ।
 మధ్యాహ్నే హృదయస్థౌ తు కృత్వా జపముదీరయేత్ ॥ ౧౮॥
 పర్వద్వయమనామిక్యాః కనిష్ఠాదిక్రమేణ తు ।
 తర్జనీమూలపర్శ్వంతం కరమాలా ప్రకీర్తితా ॥ ౧౯॥
 గోఘ్నః పితృఘ్నా మాతృఘ్నా భ్రూణహో గురుతల్పగః ।
 బ్రహ్మస్వక్షేత్రహారీ చ యశ్చ విప్రః సురాం పిబేత్ ॥ ౨౦॥
 స గాయత్ర్యా సహస్రేణ పూతో భవతి మానవః ।
 మానసం వాచికం పాపం విషయేన్ద్రియసంజ్ఞజమ్ ॥ ౨౧॥
 తత్కిల్బిషం నాశయతి త్రీణీ జన్మాని మానవః ।
 గాయత్రీం యో న జానాతి వృథా తస్య పరిశ్రమః ॥ ౨౨॥
 పరేచ్ఛ చతురో వేదాన్ గాయత్రీం చైకతో జపేత్ ।
 వేదానాం చావృతేస్తద్వద్గాయత్రీజప ఉత్తమః ॥ ౨౩॥

ఇతి మధ్యాహ్నస్థానయాః ప్రకారః కీర్తితో మయా ।
 అతః పరం ప్రవక్ష్యామి బ్రహ్మయజ్ఞవిధిక్రమమ్ ॥ ౨౪ ॥
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయామేకాదశస్కంధే
 మధ్యాహ్నస్థానవర్ణనం నామైకోనవింశోఽధ్యాయః ॥ ౧౧.౧౯ ॥

౧౧.౨౦ వింశోఽధ్యాయః । బ్రహ్మయజ్ఞాదికీర్తనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 త్రిరాచమ్య ద్విజః పూర్వం ద్విర్మార్జనమథాచరేత్ ।
 ఉపస్పృశేత్సవ్యపాణిం పాదౌ చ ప్రోక్షయేత్తతః ॥ ౧ ॥
 శిరసి చక్షుషి తథా నాసాయాం శ్రోత్రదేశకే ।
 హృదయే చ తథా మౌలౌ ప్రోక్షణం సమ్యగాచరేత్ ॥ ౨ ॥
 దేశకాలౌ సముచ్చార్య బ్రహ్మయజ్ఞమథాచరేత్ ।
 ద్వా దర్భా దక్షిణే హస్తే వామే శ్రీనాసనే సకృత్ ॥ ౩ ॥
 ఉపవీతే శిఖాయాం చ పాదమూలే సకృత్సకృత్ ।
 విముక్తయే సర్వపాపక్షయార్థం చైవమేవ హి ॥ ౪ ॥
 సూత్రోక్తదేవతాప్రీత్యై బ్రహ్మయజ్ఞం కరోమ్యహమ్ ।
 గాయత్రీం త్రిర్జపేత్పూర్వం చాగ్నిమీశే తతః పరమ్ ॥ ౫ ॥
 యదజ్గేతి తతః ప్రోచ్య అగ్నిర్వై ఇతి కీర్తయేత్ ।
 అథ మహావ్రతం చైవ పథా ఏతచ్చ కీర్తయేత్ ॥ ౬ ॥
 అథాతః సంహితాయాశ్చ విదా మఘవదిత్యపి ।
 మహావ్రతస్యేతి తథా ఇషే త్వోర్వే ఇతీవ హి ॥ ౭ ॥
 అగ్న ఆయాహి చేత్యేవం శన్తో దేవీరితీతి చ ।
 అథ తస్య సమామూయో వృద్ధీర్దాదైజితీవ హి ॥ ౮ ॥
 అథ శిషౌం ప్రవక్ష్యామి పఞ్చసంవత్సరేతి చ ।
 మయరసతజభనేత్యేవ గౌర్మా ఇత్యేవ కీర్తయేత్ ॥ ౯ ॥
 అథాతో ధర్మజిజ్ఞాసా అథాతో బ్రహ్మ ఇత్యపి ।

తచ్ఛంయోరితి చ ప్రోచ్య బ్రహ్మణే నమ ఇత్యపి || ౧౦||

తర్పణం చైవ దేవానాం తతః కుర్యాత్ప్రదక్షిణమ్ |
ప్రజాపతిశ్చ బ్రహ్మ చ వేదా దేవాస్తథర్షయః || ౧౧||

సర్వాణి చైవ ఛన్దాసి తథోఽగ్రస్తథైవ చ |
వషట్కారో వ్యాహృతయః సావిత్రి చ తతః పరమ్ || ౧౨||

గాయత్రీ చైవ యజ్ఞాశ్చ ద్యావాప్ృథివీ ఇత్యపి |
అన్తరిక్షం త్వహోరాత్రాణి చ సాఙ్ఖ్యా అతః పరమ్ || ౧౩||

సిద్ధాః సముద్రా నద్యశ్చ గిరయశ్చ తతః పరమ్ |
క్షేత్రాషధివనస్పత్యో గన్ధర్వాప్సరసస్తథా || ౧౪||

నాగా వయాంసి గావశ్చ సాధ్యా విప్రాస్తథైవ చ |
యజ్ఞా రక్షాంసి భూతానీత్యేవమన్తాని కీర్తయేత్ || ౧౫||

అథో నివీతీ భూత్వా చ ఋషీన్సర్పయేదపి |
శతర్చినో మాధ్యమాశ్చ గృత్సమదస్తథైవ చ || ౧౬||

విశ్వామిత్రో వామదేవోఽత్రిర్భరద్వాజ ఏవ చ |
వసిష్ఠశ్చ ప్రగాథశ్చ పావమాన్యస్తతః పరమ్ || ౧౭||

క్షుద్రసూక్తా మహాసూక్తాః సనకశ్చ సనన్దనః |
సనాతనస్తథైవాత్ర సనత్కుమార ఏవ చ || ౧౮||

కపిలాసురినామానౌ వోహలిః పంచుశ్చీర్షకః |
ప్రాచీనావీతినా తచ్ఛ కర్తవ్యమథ తర్పణమ్ || ౧౯||

సుమన్తుర్జైమినిర్వైశమాప్యనః పైలసూత్రయుక్ |
భాష్యభారతపూర్వం చ మహాభారత ఇత్యపి || ౨౦||

ధర్మాచార్యా ఇమే సర్వే తృప్యన్వితి చ కీర్తయేత్ |
జానన్తి బాహవిగార్గ్యగౌతమాశ్చైవ శాకలః || ౨౧||

బాభ్రవ్యమాణ్డవ్యయుతోమాణ్డూకేయస్తతః పరమ్ |
గార్గీ వాచక్ష్మపీ చైవ వడవా ప్రాతిథేయికా || ౨౨||

సులభాయుక్తమైత్రేయీ కహోలశ్చ తతః పరమ్ |
కౌషీతకం మహాకౌషీతకం వై తర్పయేత్తతః || ౨౩||

భారద్వాజం చ పైక్ల్యం చ మహాపైక్ల్యం సుయజ్ఞకమ్ |
 సాఙ్ఖ్యాం నమైతరేయం మహైతరేయమేవ చ || ౨౪ ||
 బాష్కలం శాకలం వైవ సుజాతవక్త్రమేవ చ |
 ఔదవాహిం చ సౌజామిం శౌనకం చాశ్వలాయనమ్ || ౨౫ ||
 యే చాన్యే సర్వ ఆచార్యాస్తే సర్వే తృప్తిమాప్పుయుః |
 యే కే చాస్మత్కులే జాతా అపుత్రా గోత్రిణో మృతాః || ౨౬ ||
 తే గృహ్ణాన్తు మయా దత్తం వస్త్రనిష్పీడనోదకమ్ |
 ఏవం తే బ్రహ్మయజ్ఞస్య విధిరుక్తో మహామునే || ౨౭ ||
 యశ్చాయం కురుతే బ్రహ్మయజ్ఞస్య విధిముత్తమమ్ |
 సర్వవేదాఙ్గపాఠస్య ఫలమాప్నోతి సాధకః || ౨౮ ||
 వైశ్వదేవం తతః కుర్యాన్నిత్యశ్రాద్ధం తథైవ చ |
 అతిథిభ్యోఽన్నదానం చ నిత్యమేవ సమాచరేత్ || ౨౯ ||
 గోగ్రాసం చ తతో దత్త్వా భుజ్ఞోత బ్రాహ్మణైః సహ |
 అహ్నాన్తు పశ్చామే భాగే ప్రకుర్యాదేతదుత్తమమ్ || ౩౦ ||
 ఇతిహాసపురాణాద్యైః షష్ఠసప్తమకౌ నయేత్ |
 అష్టమే లోకయాత్రా తు బహిః సన్ధ్యాం తతః పునః || ౩౧ ||
 అథ సాయస్తనీం సన్ధ్యాం ప్రవక్ష్యామి మహామునే |
 యదనుష్ఠానమాత్రేణ మహామాయా ప్రసీదతి || ౩౨ ||
 ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య సాధకః స్థిరమానసః |
 బద్ధపద్మాసనో యోగీ సాయంకాలే స్థిరో భవేత్ || ౩౩ ||
 శ్రుతిస్మృత్యాదికర్మాదౌ సగర్భః ప్రాణసంయమః |
 అగరోభి ధ్యానమాత్రం తు స చామన్త్రః ప్రకీర్తితః || ౩౪ ||
 భూతశుద్ధ్యాదికం కృత్వా నాన్యథా కర్మ కీర్తితమ్ |
 సలక్షో దేవతాం ధ్యాత్వా పూరకుమ్భకరేచక్రైః || ౩౫ ||
 ధ్యానం ప్రకుర్యాత్సన్ధ్యాయాం సాయంకాలే విచక్షణః |
 వృద్ధాం సరస్వతీం దేవీం కృష్ణాక్షీం కృష్ణవాససమ్ || ౩౬ ||
 శఙ్ఖచక్రగదాపద్మహస్తాం గరుడవాహనామ్ |

నానారత్నలసద్భూషాం క్వణన్మజ్జీరమేఖలామ్ ॥ ౩౭॥

అనర్హ్యరత్నముకుటాం తారహారావలీయుతామ్ ।

తాటజ్జుబద్ధమాణిక్యకాన్తిశోభికపోలకామ్ ॥ ౩౮॥

పీతామృరధరాం దేవీం సచ్చిదానందరూపిణీమ్ ।

సామవేదేన సహితాం సంయుతాం సత్త్వవర్తమానా ॥ ౩౯॥

వ్యవస్థితాం చ స్వర్లోకే ఆదిత్యపద్మాగామినీమ్ ।

ఆవాహయామ్యహం దేవీమాయాన్తిం సూర్యమణ్డలాత్ ॥ ౪౦॥

ఏవం ధ్యాత్వా చ తాం దేవీం సన్ధ్యాసంకల్పమాచరేత్ ।

ఆపో హి ష్టేతి మస్త్రేణ అగ్నిశ్చేతి తథైవ చ ॥ ౪౧॥

విదధ్యాదాచమనకం శేషం పూర్వవదీరితమ్ ।

గాయత్రీమస్త్రముక్చార్చ్య శ్రీనారాయణప్రీతయే ॥ ౪౨॥

అర్ఘ్యం దద్యాచ్చ సూర్యాయ సాధకః శుద్ధమానసః ।

ఉభౌ పాదౌ సమా కృత్వా హస్తే ధూత్వా జలాంజులిమ్ ॥ ౪౩॥

దేవం ధ్యాత్వా మణ్డలస్థం ఊపేదర్శ్యం తతః క్రమాత్ ।

అర్ఘ్యం దద్యాత్తు యో నీరే మూఢాత్మా జ్ఞానవర్జితః ॥ ౪౪॥

ఉల్లంఘ్య స్మృతిమస్త్రాంశ్చ ప్రాయశ్చిత్తీ భవేద్ధ్విజః ।

తతః సూర్యముపస్థాయాప్యసావాదిత్యమస్త్రతః ॥ ౪౫॥

గాయత్ర్యాశ్చ జపం కుర్యాదుపవిశ్య తతో బృసీమ్ ।

సహస్రం వా తదర్థం వా శ్రీదేవీధ్యానపూర్వకమ్ ॥ ౪౬॥

యథా ప్రాతః పునస్తద్వదుపస్థానాదికం చరేత్ ।

సాయం సన్ధ్యాతర్పణే చ క్రమేణ పరికీర్తయేత్ ॥ ౪౭॥

వసిష్ఠో ఋషిరేవాత్ర సరస్వత్యాః ప్రకీర్తితః ।

దేవతా విష్ణురూపా సా ఛన్దశ్చైవ సరస్వతీ ॥ ౪౮॥

సాయంజ్ఞానీనసన్ధ్యాయాస్తర్పణే వినియోగకః ।

స్వరిత్యుక్త్యా చ పురుషం సామవేదం తథైవ చ ॥ ౪౯॥

మణ్డలం చేతి సమ్ప్రోచ్య హిరణ్యగర్భకం తథా ।

తథైవ పరమాత్మానం తతోఽపి చ సరస్వతీమ్ ॥ ౫౦॥

వేదమాతరమేవాత్ర సజ్కృతిం తద్వదేవ చ ।
 సన్ధ్యాం వృద్ధాం తథా విష్ణురూపిణీముషసీం తథా ॥ ౫౧॥
 నిర్మూజీం చ తథా సర్వసిద్ధీనాం కారిణీం తథా ।
 సర్వమన్త్రాధిపతికాం భూర్భువః స్వశ్చ పూరుషమ్ ॥ ౫౨॥
 ఇత్యేవం తర్పణం కార్యం సన్ధ్యాయాః శ్రుతిసమ్మతమ్ ।
 సాయం సన్ధ్యావిధానం చ కథితం పాపనాశనమ్ ॥ ౫౩॥
 సర్వదుఃఖహరం వ్యాధినాశకం మోక్షదం తథా ।
 సదాచారేషు సన్ధ్యాయాః ప్రాధాన్యం మునిపుక్లవ ।
 సన్ధ్యాచరణతో దేవీ భక్తాభీష్టం ప్రయచ్ఛతి ॥ ౫౪॥
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయామేకాదశస్కంధే
 బ్రహ్మయజ్ఞాదికీర్తనం నామ వింశోఽధ్యాయః ॥ ౧౧.౨౦॥

౧౧.౨౧ ఏకవింశోఽధ్యాయః । గాయత్రీపురశ్చరణవిధికథనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 అథాతః శ్రూయతాం బ్రహ్మన్ గాయత్ర్యా పాపనాశనమ్ ।
 పురశ్చరణకం పుణ్యం యథైష్ట్యఫలదాయకమ్ ॥ ౧॥
 పర్వతాగ్రే నదీతీరే బిల్వమూలే జలాశయే ।
 గోష్ఠే దేవాలయేఽశ్వత్థే ఉద్యానే తులసీవనే ॥ ౨॥
 పుణ్యక్షేత్రే గురోః పార్శ్వే చిత్తైకాగ్ర్యస్థలేఽపి చ ।
 పురశ్చరణకృన్మస్త్రీ సిద్ధ్యత్యేవ న సంశయః ॥ ౩॥
 యస్య కస్యాపి మన్తస్య పురశ్చరణమారభేత్ ।
 వ్యాహృతిత్రయసంయుక్తాం గాయత్రీం చాయుతం జపేత్ ॥ ౪॥
 నృసింహార్కవరాహాణాం తాన్త్రికం వైదికం తథా ।
 వినా జప్త్వా తు గాయత్రీం తత్సర్వం నిష్కలం భవేత్ ॥ ౫॥
 సర్వే శాక్తా ద్విజాః ప్రోక్తా న శైవా న చ వైష్ణవాః ।
 ఆదిశక్తిముపాసన్తే గాయత్రీం వేదమాతరమ్ ॥ ౬॥
 మన్తం సంశోధ్య యత్సేన పురశ్చరణతత్పరః ।

మన్తశోధనపూర్వాఙ్గమాత్మశోధనముత్తమమ్ ॥ ౭ ॥

ఆత్మతత్త్వశోధనాయ త్రిలక్షం ప్రజపేద్బుధః ।

అథవా చైకలక్షం తు శ్రుతిప్రోక్షేన వర్తమా ॥ ౮ ॥

ఆత్మశుద్ధిం వినా కర్తుర్జపహోమాదికాః క్రియాః ।

నిష్ఫలాస్తాస్తు విజ్ఞేయాః కారణం శ్రుతిచోదితమ్ ॥ ౯ ॥

తపసా తాపయేద్దేహం పితృదేవాంశ్చ తర్పయేత్ ।

తపసా స్వర్గమాప్నోతి తపసా విస్తతే మహత్ ॥ ౧౦ ॥

క్షత్రియో బాహువీర్యేణ తరేదాపద ఆత్మనః ।

ధనేన వైశ్యః శూద్రస్తు జపహోమైర్ద్విజోత్తమః ॥ ౧౧ ॥

అతపవ తు విప్రేన్ద్ర తపః కుర్యాత్ప్రయత్నతః ।

శరీరశోషణం ప్రాహుస్తాపసాస్తప ఉత్తమమ్ ॥ ౧౨ ॥

శోధయేద్విధిమార్గేణ కృచ్ఛృచ్ఛాన్తాయణాదిభిః ।

అథాన్నశుద్ధికరణం వక్ష్యామి శ్శృణు నారద ॥ ౧౩ ॥

అయాచితోఽఞ్చశుక్లాఖ్యభిక్షావృత్తిచతుష్టయమ్ ।

తాన్త్రైకైర్వేదికైశ్చైవం ప్రోక్తాన్నస్య విశుద్ధతా ॥ ౧౪ ॥

భిక్షాన్నం శుద్ధమాసీయ కృత్వా భాగవతుష్టయమ్ ।

ఏకం భాగం ద్వితీభ్యస్తు గోగ్రాసస్తు ద్వితీయకః ॥ ౧౫ ॥

అతిథిభ్యస్తుతీయస్తు తదూర్ధ్వం తు స్వభార్యయోః ।

ఆశ్రమస్య యథా యస్య కృత్వా గ్రాసవిధిం క్రమాత్ ॥ ౧౬ ॥

ఆదౌ ఓప్తా తు గోమూత్రం యథాశక్తి యథాక్రమమ్ ।

తదూర్ధ్వం గ్రాససంఖ్య స్యాద్వానప్రస్థగృహస్థయోః ॥ ౧౭ ॥

కుక్కుటాణ్డప్రమాణం తు గ్రాసమానం విధీయతే ।

అష్టౌ గ్రాసౌ గృహస్థస్య వనస్థస్య తదర్థకమ్ ॥ ౧౮ ॥

బ్రహ్మచారీ యథేష్టం చ గోమూత్రం విధిపూర్వకమ్ ।

ప్రోక్షణం నవవారం చ షడ్వారం చ త్రివారకమ్ ॥ ౧౯ ॥

నిశ్చిద్రం చ కరం కృత్వా సావిత్రిం చ తదిత్యుచమ్ ।

మన్తముచ్చార్ష మనసా ప్రోక్షణే విధిరుచ్యతే ॥ ౨౦ ॥

చారో వా యది చాణ్డాలో వైశ్యః క్షత్రస్థైవ చ ।

అన్నం దద్యాత్తు యః కశ్చిదధమో విధిరుచ్యతే ॥ ౨౧ ॥

శూద్రాన్నం శూద్రసమ్పర్కం శూద్రేణ చ సహాశనమ్ ।

తే యాన్తి నరకం ఘోరం యావచ్చన్త్యదివాకరౌ || ౨౨
 గాయత్రీచ్ఛన్తో మన్తస్య యథాసంఖ్యైశ్చరాణి చ |
 తావల్లక్షాణి కర్తవ్యం పురశ్చరణకం తథా || ౨౩
 ద్వాత్రింశల్లక్షమానం తు విశ్వామిత్రమతం తథా |
 జివహీనో యథా దేహాః సర్వకర్మసు న క్షమః || ౨౪
 పురశ్చరణహీనస్తు తథా మన్తః ప్రకీర్తితః |
 జ్యేష్ఠాషాఢౌ భాద్రపదం పౌషం తు మలమాసకమ్ || ౨౫
 ఆక్లారం శనివారం చ వ్యతీపాతం చ వైధృతిమ్ |
 అష్టమీం నవమీం షష్ఠీం చతుర్థీం చ త్రయోదశీమ్ || ౨౬
 చతుర్దశీమమావాస్యాం ప్రదోషం చ తథా నిశామ్ |
 యమాగ్నిరుద్రసర్వేన్యవసుశ్రవణజన్మభమ్ || ౨౭
 మేషకర్కతులాకుమ్భాన్మకరం చైవ వర్జయేత్ |
 సర్వాణ్యేతాని వర్జ్యాని పురశ్చరణకర్మణి || ౨౮
 చన్ద్రతారానుకూలే చ శుక్లపక్షే విశేషతః |
 పురశ్చరణకం కుర్యాన్మన్తస్త్రిన్ధిః ప్రజాయతే || ౨౯
 స్వస్తివాచనకం కుర్యాన్నాన్దీశ్రాద్ధం యథావిధి |
 విప్రాన్సన్తర్ప్య యత్నేన భోజనాచ్ఛాదనాదిభిః || ౩౦
 ఆరభేత్తు తతః పశ్చాదనుజ్ఞానపురఃసరమ్ |
 ప్రత్యజ్ముఖః శివస్థానే ద్విజశ్చాన్యతమే జపేత్ || ౩౧
 కాశీపురీ చ కేదారో మహాకాలోఽథ నాసికమ్ |
 త్ర్యమ్బకం చ మహాక్షేత్రం పశ్చా దీపా ఇమే భువి || ౩౨
 సర్వత్రైవ హి దీపస్తు కూర్మాసనమితి స్మృతమ్ |
 ప్రారమ్భదినమారభ్య సమాప్తీదివసావధి || ౩౩
 న న్యూనం నాతిరిక్తం చ జపం కుర్యాద్దినే దినే |
 నైరన్తర్యేణ కుర్వన్తి పురశ్చర్యాం మునీశ్వరాః || ౩౪
 ప్రాతరారభ్య విధివజ్జపేన్మధ్యదినావధి |
 మనఃసంహరణం శౌచం ధ్యానం మన్తార్థచిన్తనమ్ || ౩౫
 గాయత్రీచ్ఛన్తో మన్తస్య యథాసంఖ్యైశ్చరాణి చ |
 తావల్లక్షాణి కర్తవ్యం పురశ్చరణకం తథా || ౩౬
 జహుయాత్తద్దశాంశేన సఘృతేన పయోఽన్తసా |
 తిలైః పత్రిః ప్రసూనైశ్చ యవైశ్చ మధురాన్వితైః || ౩౭

కుర్యాద్ధశాంశతో హోమం తతః సిద్ధో భవేన్ననుః |
 గాయత్రీ వైవ సంసేవ్యా ధర్మకామార్థమోక్షదా || ౩౮
 నిత్యే నైమిత్తికే కామ్యే త్రితయే తు పరాయణః |
 గాయత్ర్యాస్తు పరం నాస్తి ఇహ లోకే పరత్ర చ || ౩౯
 మధ్యాహ్నమితభుజ్ మోసీ త్రిస్నానార్చనతత్పరః |
 జలే లక్షత్రయం ధీమాననన్యమానసక్రియః || ౪౦
 కర్మణా యో జపేత్పశ్చాత్కర్మభిః స్వేచ్ఛయాపి వా |
 యావత్కార్యం న సిద్ధ్యేత్తు తావత్కార్యాజ్జపాదికమ్ || ౪౧
 సామాన్యకామ్యకర్మాదౌ యథావద్విధిరుచ్యతే |
 ఆదిత్యస్యోదయే స్నాత్వా సహస్రం ప్రత్యహం జపేత్ || ౪౨
 ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యం ధనం చ లభతే ధ్రువమ్ |
 షణ్మాసం వా త్రిమాసం వా వర్షాన్తే సిద్ధిమాప్నుయాత్ || ౪౩
 పద్మానాం లక్షహోమేన ఘృతాక్తానాం హుతాశనే |
 ప్రాప్నోతి నిఖిలం మోక్షం సిద్ధ్యత్యేవ న సంశయః || ౪౪
 మన్తసిద్ధిం వినా కర్తుర్జపహోమాదికాః క్రియాః |
 కామ్యం వా యది వా మోక్షః సర్వం తనిష్ఠలం భవేత్ || ౪౫
 పఞ్చవింశతిలక్షేణ దధ్నా క్షీరేణ వా హుతాత్ |
 స్వదేహే సిద్ధ్యతే జన్తుర్మహర్షీణాం మతం తథా || ౪౬
 అష్టాజయోగసిద్ధ్యా చ నరః ప్రాప్నోతి యత్ఫలమ్ |
 తత్ఫలం సిద్ధిమాప్నోతి నాత్ర కార్యా విచారణా || ౪౭
 శక్తో వాపి త్వశక్తో వా ఆహారం నియతం చరేత్ |
 షణ్మాసాత్తస్య సిద్ధిః స్యాద్ధురుభక్తిరతః సదా || ౪౮
 ఏకాహం పఞ్చగవ్యాశీ చైకాహం మారుతాశనః |
 ఏకాహం బ్రాహ్మణాన్నాశీ గాయత్రీజపకృద్భవేత్ || ౪౯
 స్నాత్వా గణ్గాదితీర్థేషు శతమన్తర్జలే జపేత్ |
 శతేనాపస్తతః పీత్వా సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే || ౫౦
 చాన్తాయణాదికృచ్ఛస్య ఫలం ప్రాప్నోతి నిశ్చింతమ్ |
 రాజా వా యది వా విప్రస్తపః కుర్యాత్స్వకే గృహే || ౫౧
 గృహస్థో బ్రహ్మచారీ వా వానప్రస్థోఽథవాపి చ |
 అధికారపరత్వేన ఫలం యజ్ఞాదిపూర్వకమ్ || ౫౨
 శ్రౌతస్మార్తాదికం కర్మ క్రియతే మోక్షకాఙ్క్షిభిః |

సాగ్నికశ్చ సదాచారో విద్వద్భిశ్చ సుశిక్షితః ॥ ౫౩
 తతః కుర్యాత్ప్రయత్నేన ఫలమూలోదకాదిభిః ।
 భిక్షాన్నం శుద్ధమశ్నియాదష్టా గ్రాసాన్స్వయం భుజేత్ ॥ ౫౪
 ఏవం పురశ్చరణకం కృత్వా మస్త్రసిద్ధిమవాప్నుయాత్ ।
 దేవర్షే యదనుష్ఠానాద్ధారిద్ర్యం విలయం వ్రజేత్ ।
 యచ్ఛుత్వాపి చ పుణ్యానాం మహతీం సిద్ధిమాప్నుయాత్ ॥ ౫౫
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్రాయాం
 సంహితాయామేకాదశస్కంధే
 గాయత్రీపురశ్చరణవిధికథనం నామైవకవింశోఽధ్యాయః ॥ ౧౧.౨౧॥

౧౧.౨౨ ద్వావింశోఽధ్యాయః । వైశ్వదేవాదివిధినిరూపణమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 అథాతః శ్రూయతాం బ్రహ్మన్ వైశ్వదేవవిధానకమ్ ।
 పురశ్చర్యాప్రసజ్గేన మమాపి స్మృతిమాగతమ్ ॥ ౧॥
 దేవయజ్ఞో బ్రహ్మయజ్ఞో భూతయజ్ఞస్తథైవ చ ।
 పితృయజ్ఞో మనుష్యస్య యజ్ఞశ్చైవ తు పఞ్చమః ॥ ౨॥
 పఞ్చసూనా గృహస్థస్య చుల్లి పేషణ్యుపస్కరః ।
 కణ్ణణీ చోదకుమ్భశ్చ తేషాం పాపస్య శాస్తయే ॥ ౩॥
 న చుల్ల్యాం నాయసే పాత్రే న భూమా న చ ఖర్పరే ।
 వైశ్వదేవం ప్రకుర్వీత కుణ్డే వా స్థణీలేఽపి వా ॥ ౪॥
 న పాణినా న శూర్పేణ న చ మేధ్యాజినాదిభిః ।
 ముఖేనోపధమేదగ్నిం ముఖాదేవ వ్యజాయత ॥ ౫॥
 పటకేన భవేద్వ్యాధిః శూర్పేణ ధననాశనమ్ ।
 పాణినా మృత్యుమాప్నోతి కర్మసిద్ధిర్ముఖేన తు ॥ ౬॥
 ఫల్లెర్దధిఘృతైః కుర్యాన్మూలశాకోదకాదిభిః ।
 అలాభే యేన కేనాపి కాష్ఠమూలతృణాదిభిః ॥ ౭॥
 జహుయాత్సర్పిషాభ్యక్తం తైలశ్చారవివర్జితమ్ ।
 దధ్యక్తం వా పాయసాక్తం తదభావేఽమ్భసాపి వా ॥ ౮॥

శుష్కైః పర్యుషితైః కుష్ఠీ ఉచ్ఛిష్టేన ద్విషాం వశీ ।
 రుక్మైర్గిరీద్రతాం యాతి ఙ్గారం హుత్వా వ్రజత్యధః ॥ ౯ ॥
 అఙ్గారాన్భస్మమిశ్రాంస్తు నిర్వృత్యోత్తరతోఽనలాత్ ।
 జహుయాద్వైశ్వదేవం తు న ఙ్గారాదివిమిశ్రితమ్ ॥ ౧౦ ॥
 అకృత్వా వైశ్వదేవం తు యో భుక్త్యై మూఢధీర్ద్విజః ।
 స మూఢో నరకం యాతి కాలసూత్రమవాక్కిరాః ॥ ౧౧ ॥
 శాకం వా యది వా పత్రం మూలం వా యది వా ఫలమ్ ।
 సఙ్కల్పయేద్యదాహారం తేనాగ్నౌ జహుయాదపి ॥ ౧౨ ॥
 అకృతే వైశ్వదేవే తు భిక్షౌ భిక్షార్థమాగతే ।
 ఉద్ధృత్య వైశ్వదేవార్థం భిక్షాం దత్త్వా విసర్జయేత్ ॥ ౧౩ ॥
 వైశ్వదేవకృతం దోషం శక్తో భిక్షుర్వ్యపోహితుమ్ ।
 న తు భిక్షుకృతం దోషం వైశ్వదేవో వ్యపోహతి ॥ ౧౪ ॥
 యతిశ్చ బ్రహ్మచారీ చ పక్వాన్నస్వామినావుభౌ ।
 తయోరన్నమదత్త్వా తు భుక్త్వా చాన్యాయణం చరేత్ ॥ ౧౫ ॥
 వైశ్వదేవానస్తరం చ గోగ్రాసం ప్రతిపాదయేత్ ।
 తద్విధానం ప్రవక్ష్యామి శృణు దేవర్షిపూజిత ॥ ౧౬ ॥
 సురభిర్వైష్ణవీ మాతా నిత్యం విష్ణుపదే స్థితా ।
 గోగ్రాసం చ మయా దత్తం సురభే ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥ ౧౭ ॥
 గోభ్యశ్చ నమ ఇత్యేవ పూజాం కృత్వా గవేఽర్పయేత్ ।
 గోగ్రాసేన తు గోమాతా సురభిః సమ్ప్రసీదతి ॥ ౧౮ ॥
 తతో గోదోహనం కాలం తిష్ఠేచ్చైవ గృహాఙ్గణే ।
 అతిథిర్యస్య భగ్నాశో గృహాత్ప్రతినివర్తతే ॥ ౧౯ ॥
 స తస్మై దుష్కృతం దత్త్వా పుణ్యమాదాయ గచ్ఛతి ।
 మాతా పితా గురుర్భ్రాతా ప్రజా దాసః సమాశ్రితః ॥ ౨౦ ॥
 అభ్యాగతోఽతిథిశ్చాగ్నిరేతే పోష్యా ఉదాహృతాః ।
 ఏవం ఙ్గాత్వా తు యో మోహాన్న కరోతి గృహాశ్రమమ్ ॥ ౨౧ ॥
 తస్య నాయం తు న పరో లోకో భవతి ధర్మతః ।
 యత్ఫలం సోమయాగేన ప్రాప్నోతి ధనవాన్ద్విజః ॥ ౨౨ ॥

సమ్యక్ పఞ్చమహాయజ్ఞైర్దరిద్రస్తన చాప్పుయాత్ |
 అథ ప్రాణాగ్నిహోత్రం తు వక్ష్యామి మునిపుంగవ || ౨౩||
 యజ్ఞాత్వా ముచ్యతే జన్తుర్జన్మమృత్యుజరాదిభిః |
 పరిజ్ఞానేన ముచ్యంతే నరాః పాతకకిల్బిష్టైః || ౨౪||
 విధినా భుజ్యతే యేన ముచ్యేత స ఋణత్రయాత్ |
 కులాన్యధ్ధరతే విప్రో నరకానేకవింశతిమ్ || ౨౫||
 సర్వయజ్ఞఫలప్రాప్తిః సర్వలోకేషు గచ్ఛతి |
 హృత్పృష్ఠరీకమరణీర్మనో మన్దానసంజ్ఞకమ్ || ౨౬||
 వాయురజ్ఞావ మథేదగ్నిం చక్షురధ్వర్యురేవ చ |
 తర్జనీమధ్యమాఙ్గుష్ఠైః ప్రాణస్వైవాహుతిం ఊపేత్ || ౨౭||
 మధ్యమానామికాఙ్గుష్ఠైరపానస్యాహుతిం ఊపేత్ |
 కనిష్ఠానామికాఙ్గుష్ఠైర్వానస్య తదనస్తరమ్ || ౨౮||
 కనిష్ఠాతర్జన్యఙ్గుష్ఠైరుదానస్యాహుతిం ఊపేత్ |
 సర్వాఙ్గులైర్గ్రహీత్వాన్నం సమానస్యాహుతిం ఊపేత్ || ౨౯||
 స్వాహాంతాన్ప్రాణవాద్యాంశ్చ నామమత్రాంశ్చ వై పఠేత్ |
 ముఖే చాహవనీయస్తు హృదయే గార్హపత్యకః || ౩౦||
 నాభౌ చ దక్షిణాగ్నిః స్వాదధః సభ్యావసథ్యకౌ |
 వాగ్గోతా ప్రాణ ఉద్గతా చక్షురధ్వర్యురేవ చ || ౩౧||
 మనో బ్రహ్మ భవేచ్ఛ్రోత్రమాగ్నిధ్రస్థాన ఏవ చ |
 అహస్కారః పశుశ్చాత్ర ప్రణవః పయ ఈరితమ్ || ౩౨||
 బుద్ధిశ్చ పత్నీ సమ్ప్రోక్తా యదధీనో గృహశ్రమీ |
 ఉరో వేదిస్తు రోమాణి దర్భాః స్యుః స్తుక్కువౌ కరౌ || ౩౩||
 ప్రాణమస్త్రస్య చ ఋషీ రుక్మవర్ణః క్షుధాగ్నికః |
 దేవతాదిత్య ఏవాత్ర గాయత్రీచఙ్గస్త ఉచ్యతే || ౩౪||
 ప్రాణాయా చ తథా స్వాహా మస్త్రాన్తే కీర్తయేదపి |
 ఇదమాదిత్యదేవాయ న మమేతి వదేదపి || ౩౫||

అపానమస్తస్య తథా గోక్షీరధవలాకృతిః ।

శ్రద్ధాగ్నిఋషిరేవాత్ర సోమో వై దేవతా స్మృతా ॥ ౩౬ ॥

ఉష్ణిక్ష్పన్దస్తథాపానాయ స్వాహేత్యపి కీర్తయేత్ ।

సోమాయేదం చ న మమేత్యత్రోహః పరికీర్తితః ॥ ౩౭ ॥

వ్యానమస్తస్య చాఖ్యాతోఽమ్బుజవర్ణహుతాశనః ।

ఋషిరుక్తో దేవతాగ్నిరనుష్టుప్ ఛన్ద ఈరితమ్ ॥ ౩౮ ॥

వ్యానాయ చ తథా స్వాహోగ్నయేదం న మమేత్యపి ।

ఉదానమస్తస్య తథా శక్రగోపసవర్ణకః ॥ ౩౯ ॥

ఋషిరగ్నిః సమాఖ్యాతో వాయుర్వై దేవతా స్మృతా ।

బృహతీచ్ఛన్ద ఆఖ్యాతముదానాయ చ పూర్వవత్ ॥ ౪౦ ॥

వాయవే చేదం న మమ ఏవం వైవోచ్ఛరేద్ ద్విజః ।

సమానవాయుమస్తస్య విద్యుద్వర్షో విరూపకః ॥ ౪౧ ॥

ఋషిరగ్నిః సమాఖ్యాతః పర్జన్యో దేవతా మతా ।

పక్ష్యిశ్చన్దః సమాఖ్యాతం సమానాయ చ పూర్వవత్ ॥ ౪౨ ॥

పర్జన్యాయేదమిత్సుక్వాఽషష్ఠిం చైవాహుతిం ఊపేత్ ।

వైశ్వానరో మహానగ్నిర్పిష్ఠిర్వై పరికీర్తితః ॥ ౪౩ ॥

గాయత్రీచ్ఛన్ద ఆఖ్యాతం దేవస్త్వాత్మా భవేదపి ।

స్వాహాన్తో మస్త్ర ఆఖ్యాతః పరమాత్మన ఉచ్ఛరేత్ ॥ ౪౪ ॥

ఇదం న మమ చేత్యేవం జాతం ప్రాణాగ్నిహోత్రకమ్ ।

ఏతజ్ఞాత్వా విధిం కృత్వా బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే ।

ప్రాణాగ్నిహోత్రవిద్యేయం సజ్జేపాత్కథితా హి తే ॥ ౪౫ ॥

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం

సంహితాయామేకాదశస్కంధే

వైశ్వదేవాదివిధినిరూపణం నామ ద్వావింశోఽధ్యాయః ॥ ౧౧.౨౨ ॥

౧౧.౨౩ త్రయోవింశోఽధ్యాయః । తప్తకృచ్ఛాద్దిలక్షణవర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

అమృతాపిధానమిత్యేవముచ్ఛార్య సాధకోత్తమః ।

ఉచ్ఛిష్టభాగ్భ్యః పాత్రాన్నం దద్యాదన్తే విచక్షణః ॥ ౧॥

యే కే చాస్మత్కులే జాతా దాసదాస్యోఽనకాజ్ఞిణః ।

తే సర్వే తృప్తిమాయాస్తు మయా దత్తేన భూతలే ॥ ౨॥

రౌరవేఽపుణ్యనిలయే పద్మార్బుదనివాసినామ్ ।

అర్థినాముదకం దత్తమక్షయ్యముపతిష్ఠతు ॥ ౩॥

పవిత్రగ్రన్థిముత్సృజ్య మణ్డలే భువి నిక్షిపేత్ ।

పాత్రే తు నిక్షిపేద్యస్తు స విప్రః పక్ష్మీదూషకః ॥ ౪॥

ఉచ్ఛిష్టస్తేన సంస్పృష్టః శునా శూద్రేణ చ ద్విజః ।

ఉపోష్య రజనీమేకాం పఞ్చాగవ్యేన శుభ్యతి ॥ ౫॥

అనుచ్ఛిష్టేన సంస్పృష్టైః స్నానమేవ విధీయతే ।

ఏకాహుతిప్రదానేన కోటియజ్ఞఫలం లభేత్ ॥ ౬॥

పఞ్చాభిః పఞ్చాకోటీనాం తదనన్తఫలం స్మృతమ్ ।

ప్రాణాగ్నిహోత్రవేత్త్రే యో హ్యన్నదానం కరోతి చ ॥ ౭॥

దాతుశ్చైవ తు యత్పుణ్యం భోక్తుశ్చైవ తు యత్ఫలమ్ ।

ప్రాపుతస్తౌ తదేవ ద్వావుభౌ తౌ స్వర్గగామినౌ ॥ ౮॥

సపవిత్రకరో భుక్త్యే యస్తు విప్రో విధానతః ।

గ్రాసే గ్రాసే ఫలం తస్య పఞ్చాగవ్యసమం భవేత్ ॥ ౯॥

పూజాకాలత్రయే నిత్యం జపన్తర్పణమేవ చ ।

హోమో బ్రాహ్మణభుక్తిశ్చ పురశ్చరణముచ్యతే ॥ ౧౦॥

అధఃశయానో ధర్మాత్మా జితక్రోధో జితేంద్రియః ।

లఘుమిష్టహితాశీ చ వినీతః శాన్తచేతసా ॥ ౧౧॥

నిత్యం త్రిషవణస్నాయీ నిత్యం స శుభభాషణః ।

స్త్రీకూద్రపతితత్వాత్సనాస్తికోచ్ఛిష్టభాషణమ్ ॥ ౧౨॥

చాణ్డాలభాషణం చైవ న కుర్యాన్మునిసత్తమ ।

సత్వా వైవ చ భాషేత జపహోమార్చనాదిషు ॥ ౧౩॥

మైథునస్య తథాలాపం తద్గోష్ఠీమపి వర్జయేత్ ।

కర్మణా మనసా వాచా సర్వావస్థాసు సర్వదా ॥ ౧౪॥

సర్వత్ర మైథునత్యాగో బ్రహ్మచర్యం ప్రచక్షతే ।
 రాజ్యశ్చైవ గృహస్థస్య బ్రహ్మచర్యముదాహృతమ్ ॥ ౧౫॥
 ఋతుస్తాతేషు దారేషు సజ్గతిర్యా విధానతః ।
 సంస్కృతాయాం సవర్ణాయామృతుం దృష్ట్వా ప్రయత్నతః ॥ ౧౬॥
 రాత్రౌ తు గమనం కార్యం బ్రహ్మచర్యం హరేన్న తత్ ।
 ఋణత్రయమసంశోధ్య త్వనుత్పాద్య సుతానపి ॥ ౧౭॥
 తథా యజ్ఞాననిష్ఠ్వా చ మోక్షమిచ్చన్వృజత్సధః ।
 అజాగలస్య యజ్ఞన్మ తజ్ఞన్మ శ్రుతిచోదితమ్ ॥ ౧౮॥
 అతః కార్యం తు విప్రేన్ద్ర ఋణత్రయవిశోధనమ్ ।
 తే దేవానామృషీణాం చ పితృణామృణీనస్తథా ॥ ౧౯॥
 ఋషిభ్యో బ్రహ్మచర్యేణ పితృభ్యస్తు తిలోదకైః ।
 ముచ్యేద్యజ్ఞేన దేవేభ్యః స్వాశ్రమం ధర్మమాచరేత్ ॥ ౨౦॥
 క్షీరాహారీ ఫలాశీ వా శాకాశీ వా హవిష్యభుక్ ।
 భిక్షాశీ వా జవేద్విద్వాన్కృచ్ఛాచ్ఛాన్యానాదికృత్ ॥ ౨౧॥
 లవణం ఊరమమ్లం చ గృజ్ఞానం కాంస్యభోజనమ్ ।
 తామ్బూలం చ ద్విభుక్తం చ దుష్టవాసః ప్రమత్తనమ్ ॥ ౨౨॥
 శ్రుతిస్మృతివిరోధం చ జపం రాత్రౌ వివర్జయేత్ ।
 వృథా న కాలం గమయేద్ధ్యూతస్త్రీస్వాపవాదతః ॥ ౨౩॥
 గమయేద్దేవతాపూజాస్తోత్రాగమవిలోకనైః ।
 భూశయ్యా బ్రహ్మచారిత్వం మౌనచర్యా తథైవ చ ॥ ౨౪॥
 నిత్యం త్రిషవణస్నానం శూద్రకర్మవివర్జనమ్ ।
 నిత్యపూజా నిత్యదానమానన్దస్తుతికీర్తనమ్ ॥ ౨౫॥
 నైమిత్తికార్చనం చైవ విశ్వాసో గురుదేవయోః ।
 జపనిష్ఠస్య ధర్మా యే ద్వాదశైతే సుసిద్ధిదాః ॥ ౨౬॥
 నిత్యం సూర్యముపస్థాయ తస్య చాభిముఖో జపేత్ ।
 దేవతాప్రతిమాదౌ వా వహ్నౌ వాభ్యర్చ్య తన్ముఖః ॥ ౨౭॥
 స్నానపూజాజపధ్యానహోమతర్పణతత్పరః ।
 నిష్కామో దేవతాయాం చ సర్వకర్మనివేదకః ॥ ౨౮॥

ఏవమాదీంశ్చ నియమాన్పురశ్చరణకృచ్ఛరేత్ |
 తస్మాద్ద్విజః ప్రసన్నాత్మా జపహోమపరాయణః || ౨౯ ||
 తపస్యధ్యయనే యుక్తో భవేద్భూతానుకమ్పకః |
 తపసా స్వర్గమాప్నోతి తపసా విన్దతే మహత్ || ౩౦ ||
 తపోయుక్తస్య సిద్ధ్యన్తి కర్మాణి నియతాత్మనః |
 విద్వేషణం సంహరణం మారణం రోగనాశనమ్ || ౩౧ ||
 యేన యేనాథ ఋషిణా యదర్థం దేవతాః స్తుతాః |
 స స కామః సమృద్ధ్యేత తేషాం తేషాం తథా తథా || ౩౨ ||
 తాని కర్మాణి వక్ష్యామి విధానాని చ కర్మణామ్ |
 పురశ్చరణమాదౌ చ కర్మణాం సిద్ధికారకమ్ || ౩౩ ||
 స్వాధ్యాయాభ్యసనస్యాదౌ ప్రాజాపత్యం చరేద్ద్విజః |
 కేశశ్మశ్రుతోమనఖాన్ వాపయిత్వా తతః శుచిః || ౩౪ ||
 తిష్ఠేదహని రాత్రౌ తు శుచిరాసీత వాగ్మతః |
 సత్యవాదీ పవిత్రాణి జపేద్వ్యాహృతయస్తథా || ౩౫ ||
 జ్యేకారాద్యాస్తు తా జప్త్యా సావిత్రీం చ తదిత్యృచమ్ |
 ఆపో హి ష్ఠేతి సూక్తం చ పవిత్రం పాపనాశనమ్ || ౩౬ ||
 పునస్త్యః స్వస్తిమత్యశ్చ పావమాన్యస్తథైవ చ |
 సర్వత్రైతత్ప్రయోక్తవ్యమాదావస్తే చ కర్మణామ్ || ౩౭ ||
 ఆసహస్రాదాశతాద్వాప్యౌదశాదథవా జపేత్ |
 అకారం వ్యాహృతీస్తిస్రః సావిత్రీమథవాయుతమ్ || ౩౮ ||
 తర్పయిత్వాద్భిరాచార్యాన్సృషీంశ్చన్ద్రాంసి దేవతాః |
 అనార్యేణ న భాషేత శూద్రేణాపి న గర్హితైః || ౩౯ ||
 నాపి చోదక్యయా వధ్యా పతితైర్వాన్యజైర్నృభిః |
 న దేవబ్రాహ్మణద్విష్టైర్నాచార్యగురునిన్దకైః || ౪౦ ||
 న మాతృపితృవిద్విష్టైర్నావమన్యేత కఞ్చన |
 కృచ్ఛాణామేష సర్వేషాం విధిరుక్తోఽనుపూర్వశః || ౪౧ ||
 ప్రాజాపత్యస్య కృచ్ఛస్య తథా సాన్తపనస్య చ |

పరాకస్య చ కృచ్ఛస్య విధిశ్చాన్యాయణస్య చ ॥ ౪౨ ॥

పఞ్చాభిః పాతకైః సర్వైర్దుష్కృతైశ్చ ప్రముచ్యతే ।
తప్తకృచ్ఛేణ సర్వాణి పాపాని దహతి క్షణాత్ ॥ ౪౩ ॥

త్రిభిశ్చాన్యాయణైః పూతో బ్రహ్మలోకం సమశ్నుతే ।
అష్టభిర్దేవతాః సాక్షాత్పశ్యేత వరదాస్తదా ॥ ౪౪ ॥

ఛన్దాంసి దశభిర్ణాత్వా సర్వాన్కామాన్సమశ్నుతే ।
త్ర్యహం ప్రాతస్త్ర్యహం సాయం త్ర్యహమద్యాదయాచితమ్ ॥ ౪౫ ॥

త్ర్యహం పరం చ నాశ్చియాత్ప్రాజాపత్యం చరేద్ద్విజః ।
గోమూత్రం గోమయం క్షీరం దధి సర్పిః కుశోదకమ్ ॥ ౪౬ ॥

ఏకరాత్రోపవాసశ్చ కృచ్ఛం సాస్తపనం స్మృతమ్ ।
ఏకైకం గ్రాసమశ్చియాదహాని త్రీణి పూర్వవత్ ॥ ౪౭ ॥

త్ర్యహం చోపవనేదిత్యమతికృచ్ఛం చరేద్ద్విజః ।
ఏవమేవ త్రిభిర్ముక్తం మహాసాస్తపనం స్మృతమ్ ॥ ౪౮ ॥

తప్తకృచ్ఛం చరన్విప్రో జలక్షీరఘృతానిలాన్ ।
ప్రతిత్ర్యహం పిబేదుష్ణాన్సకృత్సూయా సమాహితః ॥ ౪౯ ॥

నియతస్తు పిబేదాపః ప్రాజాపత్యవిధిః స్మృతః ।
యతాత్మనోఽప్రమత్తస్య ద్వాదశాహమభోజనమ్ ॥ ౫౦ ॥

పరాకో నామ కృచ్ఛోఽయం సర్వపాపప్రణోదనః ।
ఏకైకం తు గ్రసేత్పిణ్డం కృష్ణే శుక్లే చ వర్ధయేత్ ॥ ౫౧ ॥

అమావాస్యాం న భుజ్జీత ఏవం చాన్యాయణే విధిః ।
ఉపస్పృశ్య త్రిషవణమేతచ్ఛాన్యాయణం స్మృతమ్ ॥ ౫౨ ॥

చతురః ప్రాతరశ్చియాద్విప్రుః పిణ్డాత్కృతాహ్నికః ।
చతురోఽస్తమితే సూర్యే శిశుచాన్యాయణం స్మృతమ్ ॥ ౫౩ ॥

అష్టావష్టా సమశ్చియాత్పిణ్డాన్మధ్యన్దినే స్థితే ।
నియతాత్మా హవిష్యస్య యతిచాన్యాయణం వ్రతమ్ ॥ ౫౪ ॥

ఏతద్రుద్రాస్తథాదిత్యా వసవశ్చ చరన్తి హి ।
సర్వే కుశలినో దేవా మరుతశ్చ భువా సహ ॥ ౫౫ ॥

ఏకైకం సప్తరాత్రేణ పునాతి విధివత్కృతమ్ |
 త్వగసృక్పితాస్థీని మేదోమజ్జావసాస్తథా || ౫౬ ||
 ఏకైకం సప్తరాత్రేణ శుభ్యత్యేవ న సంశయః |
 ఏభిర్వృత్తైర్విపూతాత్మా కర్మ కుర్వీత నిత్యశః || ౫౭ ||
 ఏవం శుద్ధస్య కర్మాణి సిద్ధ్యవ్యేవ న సంశయః |
 శుద్ధాత్మా కర్మ కుర్వీత సత్యవాదీ జితేంద్రియః || ౫౮ ||
 ఇష్టాన్కామాంస్తతః సర్వాన్సంప్రాప్నోతి న సంశయః |
 త్రిరాత్రమేవోపవసేద్రహితః సర్వకర్మణా || ౫౯ ||
 త్రీణి నక్తాని వా కుర్యాత్తతః కర్మ సమారభేత్ |
 ఏవం విధానం కథితం పురశ్చర్యాఫలప్రదమ్ || ౬౦ ||
 గాయత్ర్యాశ్చ పురశ్చర్యాం సర్వకామప్రదాయినీ |
 కథితా తవ దేవర్షే మహాపాపవినాశినీ || ౬౧ ||
 ఆదౌ కుర్యాద్వృతం మస్త్రీ దేహశోధనకారకమ్ |
 పురశ్చర్యాం తతః కుర్యాత్సమస్తఫలభాగ్భవేత్ || ౬౨ ||
 ఇతి తే కథితం గుహ్యం పురశ్చర్యావిధానకమ్ |
 ఏతత్పఠస్మై నో వాచ్యం శ్రుతిసారం యతః స్మృతమ్ || ౬౩ ||
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయామేకాదశస్కంధే
 తప్తకృచ్ఛాదిలక్షణవర్ణనం నామ త్రయోవింశోఽధ్యాయః || ౧౧.౨౩ ||

౧౧.౨౪ చతుర్వింశోఽధ్యాయః | ప్రాతశ్చింతనమ్ |

నారద ఉవాచ |
 నారాయణ మహాభాగ గాయత్ర్యాస్తు సమాసతః |
 శాన్త్యాదికాన్ప్రయోగాంస్తు వదస్వ కరుణానిధే || ౧ ||
 శ్రీనారాయణ ఉవాచ |
 అతిగుహ్యమిదం పృష్టం త్వయా బ్రహ్మతనూద్భవ |
 న కన్యాపి చ వక్తవ్యం దుష్టాయ పిశునాయ చ || ౨ ||
 అథ శాన్తిః పయోఽక్తాభిః సమిద్భిర్బ్రహ్మహుయాద్ ద్విజః |

శమీసమిద్భిః శామ్నన్తి భూతరోగగ్రహాదయః ॥ ౩ ॥

ఆర్ద్రాభిః క్షీరవృక్షస్య సమిద్భిర్జుహుయాద్ ద్విజః ।
జహుయాచ్ఛకైర్వాపి భూతరోగాదిశాన్తయే ॥ ౪ ॥

జలేన తర్పయేత్సూర్యం పాణిభ్యాం శాన్తిమాప్నుయాత్ ।
జానుదఘ్నే జలే జప్త్వా సర్వాన్దోషాఞ్చమం నయేత్ ॥ ౫ ॥

కణ్ఠదఘ్నే జలే జప్త్వా ముచ్యేత్ప్రాణాన్తికాదృభయాత్ ।
సర్వేభ్యః శాన్తికర్మభ్యో నిమజ్జ్యాంశ్చ జపః స్మృతః ॥ ౬ ॥

సౌవర్ణే రాజతే వాపి పాత్రే తామ్రమయేఽపి వా ।
క్షీరవృక్షమయే వాపి నిర్వృణే మృణ్మయేఽపి వా ॥ ౭ ॥

సహస్రం పఞ్చగవ్యేన హుత్వా సుజ్వలితేఽనలే ।
క్షీరవృక్షమయైః కాష్ఠైః శేషం సమ్పాదయేచ్ఛనైః ॥ ౮ ॥

ప్రత్యాహుతిం స్పృశజ్ఞాప్త్వా సహస్రం పాత్రసంస్థితమ్ ।
తేన తం ప్రోక్షయేద్దేశం కుశైర్మన్త్రమనుస్మరన్ ॥ ౯ ॥

బలిం కిరంస్తతస్తస్మిన్ద్యాయేత్తు పరదేవతామ్ ।
అభిచారసముత్పన్నా కృత్యా పాపం చ నశ్యతి ॥ ౧౦ ॥

దేవభూతపిశాచాద్యాన్ యద్యేవం కురుతే వశే ।
గృహం గ్రామం పురం రాష్ట్రం సర్వం తేభ్యో విముచ్యతే ॥ ౧౧ ॥

నిఖనే ముచ్యతే తేభ్యో లిఖనే మధ్యతోఽపి చ ।
మణ్డలే శూలమాలిఖ్య హూర్వోక్తే చ క్రమేఽపి వా ॥ ౧౨ ॥

అభిమన్త్ర్య సహస్రం తన్నిఖనేత్సర్వశాన్తయే ।
సౌవర్ణం రాజతం వాపి కుమ్భం తామ్రమయం చ వా ॥ ౧౩ ॥

మృణ్మయం వా నవం దివ్యం సూత్రవేష్టితమవ్రణమ్ ।
స్థణ్డలే సైకతే స్థాప్య పూరయేన్మన్త్రవిజ్ఞులైః ॥ ౧౪ ॥

దిగ్భ్య ఆహృత్య తీర్థాని చతస్పృభ్యో ద్విజోత్తమైః ।
ఏలాచన్దనకర్పూరజాతీపాటలమల్లికాః ॥ ౧౫ ॥

బిల్వపత్రం తథా క్రాన్తాం దేవీం వ్రీహీయవాంస్త్రిలాన్ ।
సర్షపాన్శీరవృక్షాణాం ప్రవాలాని చ నిక్షిపేత్ ॥ ౧౬ ॥

సర్వాణ్యభివిధాయైవ కుశకూర్చసమన్వితమ్ |
 స్నాతః సమాహితో విప్రః సహస్రం మన్తయేద్ బుధః || ౧౭ ||
 దిక్షు సౌరానధీయారన్మన్త్రాన్విప్రాస్త్రయీవిదః |
 ప్రోక్షయేత్పాయయేదేనం నీరం తేనాభిషిచ్ఛయేత్ || ౧౮ ||
 భూతరోగాభిచారేభ్యః స నిర్ముక్తః సుఖీ భవేత్ |
 అభిషేకేణ ముచ్యేత మృత్యోరాస్యగతో నరః || ౧౯ ||
 అవశ్యం కారయేద్విద్వానాజా దీర్ఘం జిజీవిషుః |
 గావో దేయాశ్చ ఋత్విగ్భ్య అభిషేకే శతం మునే || ౨౦ ||
 దక్షిణా యేన వా తుష్టిర్వృథాశక్త్యాథవా భవేత్ |
 జపేదశ్వత్థమాలభ్య మన్దవారే శతం ద్విజః || ౨౧ ||
 భూతరోగాభిచారేభ్యో ముచ్యతే మహతో భయాత్ |
 గుడూచ్యాః పర్వవిచ్ఛిన్నాః పయోఽక్తా జహుయాద్ ద్విజః || ౨౨ ||
 ఏవం మృత్యుజ్ఞాయో హోమః సర్వవ్యాధివినాశనః |
 ఆమ్రస్య జహుయాత్పత్త్రైః పయోఽక్తైర్వరశాన్తయే || ౨౩ ||
 వచాభిః పయసాక్తాభిః క్షయం హుత్వా వినాశయేత్ |
 మధుత్రితయహోమేన రాజయజ్ఞా వినశ్యతి || ౨౪ ||
 నివేద్య భాస్కరాయాన్నం పాయసం హోమపూర్వకమ్ |
 రాజయజ్ఞాభిభూతం చ ప్రాశయేచ్ఛాన్తిమాప్పుయాత్ || ౨౫ ||
 లతాః పర్వసు విచ్ఛిద్య సోమస్య జహుయాద్ ద్విజః |
 సోమే సూర్యేణ సంయుక్తే పయోఽక్తాః క్షయశాన్తయే || ౨౬ ||
 కుసుమైః శక్తివృక్షస్య హుత్వా కుష్ఠం వినాశయేత్ |
 అపస్మారవినాశః స్యాదపామార్గస్య తణ్ణులైః || ౨౭ ||
 క్షీరవృక్షసమిద్ధోమాదున్మాదోఽపి వినశ్యతి |
 ఔదుమ్బరసమిద్ధోమాదతిమేహః క్షయం వ్రజేత్ || ౨౮ ||
 ప్రమేహం శమయేద్ధుత్వా మధునేక్షురసేన వా |
 మధుత్రితయహోమేన నయేచ్ఛాన్తిం మసూరికామ్ || ౨౯ ||
 కపిలాసర్పిషా హుత్వా నయేచ్ఛాన్తిం మసూరికామ్ |

ఉదుమ్బరవటాశ్వత్థైర్గోగజాశ్వామయం హరేత్ || 30||

పిపీలిమధువశ్మికే గృహే జాతే శతం శతమ్ |

శమీసమిద్భిరన్నేన సర్పిషా జహుయాద్ ద్విజః || 3౧||

తదుత్థం శాన్తిమాయాతి శేషైస్తత్ర బలిం హరేత్ |

అభ్రస్తనితభూకమ్పాలక్ష్వాదౌ వనవేతసః || 3౨||

సప్తాహం జహుయాదేవం రాష్ట్రే రాజ్యం సుఖీ భవేత్ |

యాం దిశం శతజప్తేన లోష్ఠేనాభిప్రతాడయేత్ || 33||

తతోఽగ్నిమారుతారిభ్యో భయం తస్య వినశ్యతి |

మనసైవ జపేదేనాం బద్ధో ముచ్యేత బన్ధనాత్ || 3౪||

భూతరోగవిషాదిభ్యః స్పృశజ్ఞాప్త్యా విమోచయేత్ |

భూతారిభ్యో విముచ్యేత జలం పీత్వాభిమన్త్రితమ్ || 3౫||

అభిమన్త్య శతం భస్మ న్యనేద్భూతాదిశాన్తయే |

శిరసా ధారయేద్భస్మ మన్తయిత్వా తదిత్యుచా || 3౬||

సర్వవ్యాధివినిర్ముక్తః సుఖీ జీవేచ్ఛతం సమాః |

అశక్తః కారయేచ్ఛాన్తిం విప్రం దత్త్వా తు దక్షిణామ్ || 3౭||

అథ పుష్టిం శ్రియం లక్ష్మీం పుష్పైర్లుత్వాప్పుయాద్ ద్విజః |

శ్రీకామో జహుయాత్పద్మై రక్తైః శ్రియమవాప్పుయాత్ || 3౮||

హుత్వా శ్రియమవాప్నోతి జాతీపుష్పైర్నవైః శుభైః |

శాలితణ్డలహోమేన శ్రియమాప్నోతి పుష్కలామ్ || 3౯||

సమిద్భిర్బిల్వవృక్షస్య హుత్వా శ్రియమవాప్పుయాత్ |

బిల్వస్య శకలైర్లుత్వా పత్రైః పుష్పైః ఫలైరపి || ౪౦||

శ్రియమాప్నోతి పరమాం మూలస్య శకలైరపి |

సమిద్భిర్బిల్వవృక్షస్య పాయసేన చ సర్పిషా || ౪౧||

శతం శతం చ సప్తాహం హుత్వా శ్రియమవాప్పుయాత్ |

లాజైస్త్రీమధురోపేత్తైర్హోమే కన్యామవాప్పుయాత్ || ౪౨||

అనేన విధినా కన్యా వరమాప్నోతి వాఙ్ఞితమ్ |

రక్తోత్పలశతం హుత్వా సప్తాహం హేమ చాప్పుయాత్ || ౪3||

సూర్యబిమ్బే జలం హుత్వా జలస్థం హేమ చాప్పుయాత్ |
 అన్నం హుత్వాపుయాదన్నం ప్రీహీన్వీహిపతిర్భవేత్ || ౪౪||
 కరీషచూర్ణైర్వత్సస్య హుత్వా పశుమవాప్పుయాత్ |
 ప్రియఙ్గపాయసాఙ్గైశ్చ భవేద్ధోమాదిభిః ప్రజా || ౪౫||
 నివేద్య భాస్కరాయాన్నం పాయసం హోమపూర్వకమ్ |
 భోజయేత్తదృతుస్నాతాం పుత్రం పరమవాప్పుయాత్ || ౪౬||
 సప్తరోహాభిరార్ధ్రాభిరాయుర్హుత్వా సమాప్పుయాత్ |
 సమిద్భిః క్షీరవృక్షస్య హుత్వా యుషమవాప్పుయాత్ || ౪౭||
 సప్తరోహాభిరార్ధ్రాభీ రక్తాభిర్మధురత్రయైః |
 ప్రీహీణాం చ శతం హుత్వా హేమ చాయురవాప్పుయాత్ || ౪౮||
 సువర్ణకుడ్మలం హుత్వా శతమాయురవాప్పుయాత్ |
 దూర్వాభిః పయసా వాపి మధునా సర్పిషాపి వా || ౪౯||
 శతం శతం చ సప్తాహమపమృత్యుం వ్యపోహతి |
 శమీసమిద్భిరన్నేన పయసా వా చ సర్పిషా || ౫౦||
 శతం శతం చ సప్తాహమపమృత్యుం వ్యపోహతి |
 న్యగ్రోధసమిధో హుత్వా పాయసం హోమయేత్తతః || ౫౧||
 శతం శతం చ సప్తాహమపమృత్యుం వ్యపోహతి |
 క్షీరాహరో జపేన్మృత్యోః సప్తాహాద్విజయీ భవేత్ || ౫౨||
 అనశ్చన్వాగ్యతో జప్తావ త్రిరాత్రం ముచ్యతే యమాత్ |
 నిమజ్జ్యపు జపేదేవం సద్యో మృత్యోర్విముచ్యతే || ౫౩||
 జపేద్ బిల్వం సమాశ్రిత్య మాసం రాజ్యమవాప్పుయాత్ |
 బిల్వం హుత్వాపుయాద్రాజ్యం సమూలఫలపల్లవమ్ || ౫౪||
 హుత్వా పద్మశతం మాసం రాజ్యమాప్నోత్యకణ్ణకమ్ |
 యవాగూం గ్రామమాప్నోతి హుత్వా శాలినమన్వితమ్ || ౫౫||
 ఆశ్వత్థసమిధో హుత్వా యుద్ధాదౌ జయమాప్పుయాత్ |
 ఆర్కస్య సమిధో హుత్వా సర్వత్ర విజయీ భవేత్ || ౫౬||
 సంయుక్తైః పయసా పత్రైః పుష్పైర్వా వేతసస్య చ |

పాయసేన శతం హుత్వా సప్తాహం వృష్టిమాప్పుయాత్ || ౫౭ ||
 నాభిదఘ్నే జలే జప్తావ సప్తాహం వృష్టిమాప్పుయాత్ |
 జలే భస్మశతం హుత్వా మహావృష్టిం నివారయేత్ || ౫౮ ||
 పాలాశాభిరవాప్నోతి సమిద్భిరబ్జాహ్మవర్చసమ్ |
 పలాశకుసుమైర్లుత్వా సర్వమిష్టమవాప్పుయాత్ || ౫౯ ||
 పయో హుత్వాఽఽప్పుయాన్మేధామాజ్యం బుద్ధిమవాప్పుయాత్ |
 ఆభిమన్త్య పిబేద్ బ్రాహ్మం రసం మేధామవాప్పుయాత్ || ౬౦ ||
 పుష్పహోమే భవేద్వాసస్తన్తుభిస్తద్విధం పటమ్ |
 లవణం మధుసమ్మిశ్రం హుత్వేష్టం వశమానయేత్ || ౬౧ ||
 నయేదిష్టం వశం హుత్వా లక్ష్మీపుష్పైర్మృధుష్టతైః |
 నిత్యమఞ్జలినాఽఽత్మానమభిషిఞ్చోజ్జలే స్థితః || ౬౨ ||
 మతిమారోగ్యమాయుష్యమగ్ర్యం స్వాస్థ్యమవాప్పుయాత్ |
 కుర్యాద్విప్రోఽన్యముద్దిశ్య సోఽపి పుష్టిమవాప్పుయాత్ || ౬౩ ||
 అథ చారువిధిర్మాసం సహస్రం ప్రత్యహం జపేత్ |
 ఆయుష్కామః శుచౌ దేశే ప్రాప్పుయాదాయురూత్తమమ్ || ౬౪ ||
 ఆయురారోగ్యకామస్తు జపేన్మాసద్వయం ద్విజః |
 భవేదాయుష్యమారోగ్యం శ్రియై మాసత్రయం జపేత్ || ౬౫ ||
 ఆయుః శ్రీపుత్రదారాద్యాశ్చతుర్భిశ్చ యశో జపాత్ |
 పుత్రదారాయురారోగ్యం శ్రియం విద్యాం చ పఞ్చభిః || ౬౬ ||
 ఏవమేవోత్తరాన్కామాన్ మాసైరేవోత్తరైర్వ్యజేత్ |
 ఏకపాదో జపేదూర్ధ్వబాహుః స్థిత్యా నిరాశ్రయః || ౬౭ ||
 మాసం శతత్రయం విప్రః సర్వాన్కామానవాప్పుయాత్ |
 ఏవం శతోత్తరం జప్తావ సహస్రం సర్వమాప్పుయాత్ || ౬౮ ||
 రుద్ధ్యా ప్రాణమపాసం చ జపేన్మాసం శతత్రయమ్ |
 యదిచ్ఛేత్తదవాప్నోతి సహస్రాత్పరమాప్పుయాత్ || ౬౯ ||
 ఏకపాదో జపేదూర్ధ్వబాహూ రుద్ధ్యానిలం వశః |
 మాసం శతమవాప్నోతి యదిచ్ఛేదితి కౌశికః || ౭౦ ||

ఏవం శతత్రయం జప్త్వా సహస్రం సర్వమాప్పుయాత్ |
 నిమజ్జ్యాపు జపేన్మాసం శతమిష్టమవాప్పుయాత్ || ౭౧||
 ఏవం శతత్రయం జప్త్వా సహస్రం సర్వమాప్పుయాత్ |
 ఏకపాదో జపేదూర్ధ్వబాహూ రుద్ధ్వా నిరాశ్రయః || ౭౨||
 నక్తమశ్నన్ హవిష్యాన్నం వత్సరాదృషితామియాత్ |
 గీరమోఘా భవేదేవం జప్త్వా సంవత్సరద్వయమ్ || ౭౩||
 త్రివత్సరం జపేదేవం భవేత్త్రైకాలదర్శనమ్ |
 ఆయాతి భగవాన్దేవశ్చతుఃసంవత్సరం జపేత్ || ౭౪||
 పఞ్చభిర్వత్సరైరేవమణిమాదిగుణో భవేత్ |
 ఏవం షడ్వత్సరం జప్త్వా కామరూపిత్యమాప్పుయాత్ || ౭౫||
 సప్తిభిర్వత్సరైరేవమమరత్వమవాప్పుయాత్ |
 మనుత్వం నవభిః సిద్ధమిన్ద్రత్వం దశభిర్భవేత్ || ౭౬||
 ఏకాదశభిరాస్పౌతి ప్రాజాపత్యం సువత్సరైః |
 బహ్మత్వం ప్రాప్పుయాదేవం జప్త్వా ద్వాదశవత్సరాన్ || ౭౭||
 ఏతేనైవ జితా లోకాస్తపసా నారదాదిభిః |
 శాకమన్యే పరే మూలం ఫలమన్యే పయః పరే || ౭౮||
 ఘృతమన్యే పరే సోమమపరే చరువృత్తయః |
 ఋషయః పక్షమశ్నన్తి కేచిద్భిక్ష్యాశినోఽహని || ౭౯||
 హవిష్యమపరేఽశ్నన్తః కుర్వన్త్యేవ పరం తపః |
 అథ శుద్ధ్యై రహస్యానాం త్రిసహస్రం జపేద్ ద్విజః || ౮౦||
 మాసం శుద్ధో భవేత్త్రేయాత్సువర్ణస్య ద్విజోత్తమః |
 జపేన్మాసం త్రిసాహస్రం సురాపః శుద్ధిమాప్పుయాత్ || ౮౧||
 మాసం జపేత్ త్రిసాహస్రం శుచిః స్యాద్ గురుతల్పగః |
 త్రిసహస్రం జపేన్మాసం కుటీం కృత్వా వనే వసన్ || ౮౨||
 బ్రహ్మహా ముచ్యతే పాపాదితి కౌశికభాషితమ్ |
 ద్వాదశాహం నిమజ్జ్యాపు సహస్రం ప్రత్యహం జపేత్ || ౮౩||
 ముచ్యేరన్నంహసః సర్వే మహాపాతకినో ద్విజాః |
 త్రిసాహస్రం జపేన్మాసం ప్రాణానాయమ్య వాగ్యతః || ౮౪||

మహాపాతకయుక్తో వా ముచ్యతే మహతో భయాత్ |
 ప్రాణాయామసహస్రేణ బ్రహ్మహాపి విశుద్ధ్యతి || ౮౫ ||
 షట్కృత్వస్త్యభ్యసేదూర్ధ్వం ప్రాణాపానౌ సమాహితః |
 ప్రాణాయామో భవేదేష సర్వపాపప్రణాశనః || ౮౬ ||
 సహస్రమభ్యసేన్మాసం క్షితిపః శుచితామియాత్ |
 ద్వాదశాహం త్రిసాహస్రం జపేద్ధి గోవధే ద్విజః || ౮౭ ||
 అగమ్యాగమనస్తేయహననాభక్ష్యభక్షణే |
 దశసాహస్రమభ్యస్తా గాయత్రీ శోధయేద్ ద్విజమ్ || ౮౮ ||
 ప్రాణాయామశతం కృత్వా ముచ్యతే సర్వకిల్బిషాత్ |
 సర్వేషామేవ పాపానాం సజ్కరే సతి శుద్ధయే || ౮౯ ||
 సహస్రమభ్యసేన్మాసం నిత్యజాపీ వనే వనన్ |
 ఉపవాససమం జప్యం త్రిసహస్రం తదిత్యుచమ్ || ౯౦ ||
 చతుర్వింశతిసాహస్రమభ్యస్తాత్కృచ్ఛసంజ్ఞితా |
 చతుఃషష్ఠిసహస్రాణి చాన్ద్రాయణసమాని తు || ౯౧ ||
 శతకృత్వోఽభ్యసేన్నిత్యం ప్రాణానాయమ్య సన్ధ్యయోః |
 తదిత్యుచమ్వాప్నోతి సర్వపాపక్షయం పరమ్ || ౯౨ ||
 నిమజ్ఞ్యాపు జపేన్నిత్యం శతకృత్వస్తదిత్యుచమ్ |
 ధ్యాయన్దేవీం సూర్యరూపాం సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే || ౯౩ ||
 ఇతి తే సమ్యగ్గాఖ్యాతాః శాన్తిశుద్ధ్యాదికల్పనాః |
 రహస్యాతిరహస్యాశ్చ గోపనీయాస్త్యయా సదా || ౯౪ ||
 ఇతి సజ్జీవతః ప్రోక్తః సదాచారస్య సజ్గ్రహః |
 విధినాఽఽచరణాదస్య మాయా దుర్గా ప్రసీదతి || ౯౫ ||
 నైమిత్తికం చ నిత్యం చ కామ్యం కర్మ యథావిధి |
 ఆచరన్మనుజః సోఽయం భుక్తిముక్తిఫలాప్తిభాక్ || ౯౬ ||
 ఆచారః ప్రథమో ధర్మో ధర్మస్య ప్రభురీశ్వరీ |
 ఇత్యుక్తం సర్వశాస్త్రేషు సదాచారఫలం మహత్ || ౯౭ ||
 ఆచారవాన్సదా పూతః సదైవాచారవాన్మనుభీ |

ఆచారవాన్సదా ధన్యః సత్యం సత్యం చ నారద ॥ ౯౮ ॥

దేవీప్రసాదజనకం సదాచారవిధానకమ్ ।

యదపి శృణుయాన్మర్త్యో మహాసమ్పత్తిసౌఖ్యభాక్ ॥ ౯౯ ॥

సదాచారేణ సిద్ధేచ్ఛ ఐహికాముష్మికం సుఖమ్ ।

తదేవ తే మయా ప్రోక్తం కిమన్యచ్ఛోతుమిచ్ఛసి ॥ ౧౦౦ ॥

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం

సంహితాయామేకాదశస్కంధే

సదాచారనిరూపణం నామ చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥ ౧౧.౨౪ ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణే ఏకాదశస్కంధః సమాప్తః ॥

Encoded and proofread by Vishwas Bhide

——
11 Shrimaddevibhagavatamahapurane Ekadashah Skandhah
pdf was typeset on March 31, 2024

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

